

**КҮЛТӨБЕ ҚАЛАЖҰРТЫНЫҢ ТАРИХИ
НЫСАНДАРЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ**

**РЕСТАВРАЦИЯ ИСТОРИЧЕСКИХ
ОБЪЕКТОВ ГОРОДИЩА КУЛЬТОБЕ**

**RESTORATION OF HISTORICAL SITES
OF THE KULTOBE SETTLEMENT**

КҮЛТӨБЕ ҚАЛАЖҰРТЫНЫҢ ТАРИХИ НЫСАНДАРЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ Ж О Б А С Ы

ПРОЕКТ РЕСТАВРАЦИЯ ИСТОРИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ ГОРОДИЩА КУЛЬТОБЕ

Іске асыру шарттары

2019 жылғы 16 шілдедегі Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі, «ERG Көмек» корпоративті қоры мен Қазақ ғылыми-зерттеу мәдениет институты арасындағы өзара ынтымақтастық туралы меморандум

Ғылыми зерттеу аймағы

Археология және қалпына келтіру

Іске асыру орны

Қазақстан Республикасы,
Түркістан облысы, Түркістан қаласы

Тапсырыс беруші

Eurasian Resources Group (ERG)
Халықаралық компаниялар тобы, интеграцияланған тау-кен, қайта өңдеу, энергетикалық және логистикалық кәсіпорындарымен минералды ресурстарды өндіру мен өңдеу бойынша әлемдегі жетекші топтардың бірі

Орындаушы

«Қазақ ғылыми-зерттеу мәдениет институты» ЖШС
Еліміздің жетекші ғылыми ұйымы, Қазақстанның мәдениеті мен өнері саласындағы іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізуге негізделген

Условия реализации

Меморандум о взаимном сотрудничестве от 16.07.2019 г. между Министерством культуры и спорта Республики Казахстан, корпоративным фондом «ERG Көмек» и Казахским научно-исследовательским институтом культуры

Область научного исследования

Археология и реставрация

Место реализации

Республика Казахстан, Туркестанская область, город Туркестан

Заказчик

Eurasian Resources Group (ERG)
Международная группа компаний, одна из ведущих в мире групп в сфере добычи и переработки минеральных ресурсов с интегрированными, добывающими, перерабатывающими, энергетическими и логистическими предприятиями

Исполнитель

ОО «Казахский научно-исследовательский институт культуры»
Ведущая научная организация страны, профилирующаяся на фундаментальных и прикладных научных исследованиях в сфере культуры и искусства Казахстана

PROJECT

RESTORATION OF HISTORICAL SITES OF THE KULTOBE SETTLEMENT

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ
МИНИСТРЛІГІ

Terms of the project

Memorandum of cooperation dated July 16, 2019 between the Ministry culture and sports of the Republic of Kazakhstan, the corporate fund «ERG Komek» and Kazakh Research Institute of Culture

KAZAKH RESEARCH
INSTITUTE OF CULTURE

Research area

Archeology and restoration

Place

Turkistan, Turkistan region,
Republic of Kazakhstan

Customer

Eurasian Resources Group (ERG)

International group,
one of the leading companies
in mining and processing
of the natural resources with integrated
mining, processing, energy
and logistics organizations

Operator

“Kazakh Research Institute of Culture”, LLP

Leading scientific organization
in fundamental and applied scientific
research in culture and art of Kazakhstan

2019
2020
2021

Жоба Түркістан қаласында
(Түркістан облысы)
ЮНЕСКО-ның
бүкіләлемдік мұрасы
Қожа Ахмет Ясауи
кесенесінің қорғалатын
аумағында жүзеге
асырылуда

Проект реализуется
в городе Туркестан
(Туркестанская область)
на охранной
территории Мавзолея
Ходжи Ахмеда Ясави –
памятника Всемирного
наследия ЮНЕСКО

Күлтөбе қалажұрты
Республикалық маңызы бар тарих
және мәдениет ескерткіштерінің
мемлекеттік тізімі және
Қазақстанның жалпыұлттық
қасиетті нысандарының тізіміне
ЕНГЕН

Городище Культобе
ВКЛЮЧЕНО
в Государственный список
памятников истории и культуры
республиканского значения и
Список общенациональных
сакральных объектов Казахстана

The project
is implemented in Turkistan
(Turkistan region) in the
protected area
of Mausoleum
of Khoja Ahmed Yasawi –
the UNESCO's World
Heritage monument

Kultobe settlement
WAS INCLUDED
to the state list
of the monuments
of history and
culture and list of nationwide
sacred objects of Kazakhstan

W
B
O
T
L
D
K

МАЗМҰНЫ

«Күлтөбе қалажұртының тарихи нысандарын қалпына келтіру» **жобасы туралы**

2020 жылы бойынша Күлтөбе қалажұртындағы **зерттеулер нәтижелері**

Имидждік іс-шаралар

Күлтөбе қалажұртының **археологиялық жәдігерлері**

СОДЕРЖАНИЕ

О проекте «Реставрация исторических объектов городища Культобе»

Результаты исследований на городище Культобе за 2020 г.

Имиджевые мероприятия

Археологические артефакты городища Культобе

Қазіргі уақытта Күлтөбе қалажұрты ерте орта ғасырлардан бастап Ясы деп аталған Түркістанның ең көне бөлігі екендігі ғылыми дәлелденді.

На данный момент научно доказано, что городище Культобе – самая древняя часть Туркестана, известного с раннего средневековья как Ясы.

CONTENT

About “Restoration of historical sites of the Kultobe settlement” project	9
Results of the studies on Kultobe settlement in 2020	39
Image products	145
Archeological artifacts of the Kultobe settlement	169

At the moment, it is scientific-based that the Kultobe settlement is the most ancient part of Turkistan, known from early middle ages as Yasi.

**«КҮЛТӨБЕ
ҚАЛАЖҰРТЫНЫҢ
ТАРИХИ
НЫСАНДАРЫН
ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ»
ЖОБАСЫ ТУРАЛЫ**

**О ПРОЕКТЕ
«РЕСТАВРАЦИЯ
ИСТОРИЧЕСКИХ
ОБЪЕКТОВ
ГОРОДИЩА
КУЛЬТӨБЕ»**

ABOUT
«RESTORATION
OF HISTORICAL SITES
OF THE KULTOBE
SETTLEMENT»
PROJECT

20
20

Елбасы **Н. Ә. Назарбаев** Күлтөбе қалажұртының археологиялық жәдігерлерінің таныстырылымында, **28 қыркүйек, 2020 ж.**

Елбасы **Н. А. Назарбаев** на презентации археологических артефактов городища Күлтөбе, **28 сентября 2020 г.**

N. Nazarbayev, the Leader of the Nation during the presentation of the archeological artifacts of the Kultobe settlement, **September 28, 2020**

Елбасы **Н. Ә. Назарбаев** пен Мәдениет және спорт Министрі **А. Р. Райымқұлова** Күлтөбе қалажұртының археологиялық жәдігерлерінің таныстырылымында, **28 қыркүйек 2020 ж.**

Елбасы **Н. А. Назарбаев** и Министр культуры и спорта **А. Р. Раимкулова** на презентации археологических артефактов городища Культобе, **28 сентября 2020 г.**

N. Nazarbayev, the Leader of the Nation and **A. Raimkulova**, Minister of Culture and Sport during the presentation of the archeological artifacts of the Kultobe settlement, **September 28, 2020**

Күлтөбе қалажұртының жобасы Қазақстан Республикасының Президенті **Қасым-Жомарт Тоқаевқа** таныстырылды, **23 наурыз, 2019**

Президенту Республики Казахстан **Касым-Жомарту Токаеву** презентован проект городище Культобе, **23 марта 2019 г.**

The Kultobe settlement project was presented to **Kasym-Zhomart Tokayev**, the President of Republic of Kazakhstan, **March 23, 2019**

Күлтөбе қалажұртындағы тарихи нысандарды ғылыми консервациялау және ішінара қалпына келтірудің жұмыс жобасын Қазақстан Премьер-Министрі **А. У. Маминге** таныстыру, **10 мамыр 2020 ж.**

Презентация рабочего проекта научной консервации и частичной реставрации исторических объектов городища Культобе Премьер-Министру Казахстана **А. У. Мамину**, **22 мая 2020 г.**

Presentation of a scientific conservation and partial restoration of historical sites of the Kultobe settlement project to **A. Mamin**, the Prime Minister of Kazakhstan, **May 10, 2020**

Күлтөбе қалажұртындағы тарихи нысандарды ғылыми консервациялау және ішінара қалпына келтірудің жұмыс жобасын Қазақстан Премьер-Министрі **А. У. Маминге** таныстыру, **10 мамыр 2020 ж.**

Презентация рабочего проекта научной консервации и частичной реставрации исторических объектов городища Культобе Премьер-Министру Казахстана **А. У. Мамину**, **10 мая 2020 г.**

Presentation of a scientific conservation and partial restoration of historical sites of the Kultobe settlement project to **A. Mamin**, the Prime Minister of Kazakhstan, **May 10, 2020**

Қазақстанның премьер-министрі **А. У. Мамин** Күлтөбе қалажұртында, **22 ақпан 2020 ж.**

Премьер-Министр Казахстана **А. У. Мамин** на городище Культобе, **22 февраля 2020 г.**

A. Mamin, the Prime Minister of Kazakhstan on the Kultobe settlement, **February 22, 2020**

Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі **А. У. Мамин** және Түркістан облысының әкімі **Ө. Е. Шөкеев** Күлтөбе қалажұртында, **16 наурыз 2019 ж.**

Премьер-министр Республики Казахстан **А. У. Мамин** и аким Туркестанской области **У. Е. Шукеев** на городище Культобе, **16 марта 2019 г.**

A. Mamin, the Prime Minister of Kazakhstan and **U. Shukeev**, akim of Turkistan region on the Kultobe settlement, **March 16, 2019**

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі **А. У. Мамин**
және Түркістан облысының
әкімі **Ө. Е. Шөкеев** Күлтөбе
қалажұртында, **16 наурыз 2019 ж.**

Премьер-министр Республики
Казахстан **А. У. Мамин** и
аким Туркестанской области
У. Е. Шукеев на городище
Культөбе, **16 марта 2019 г.**

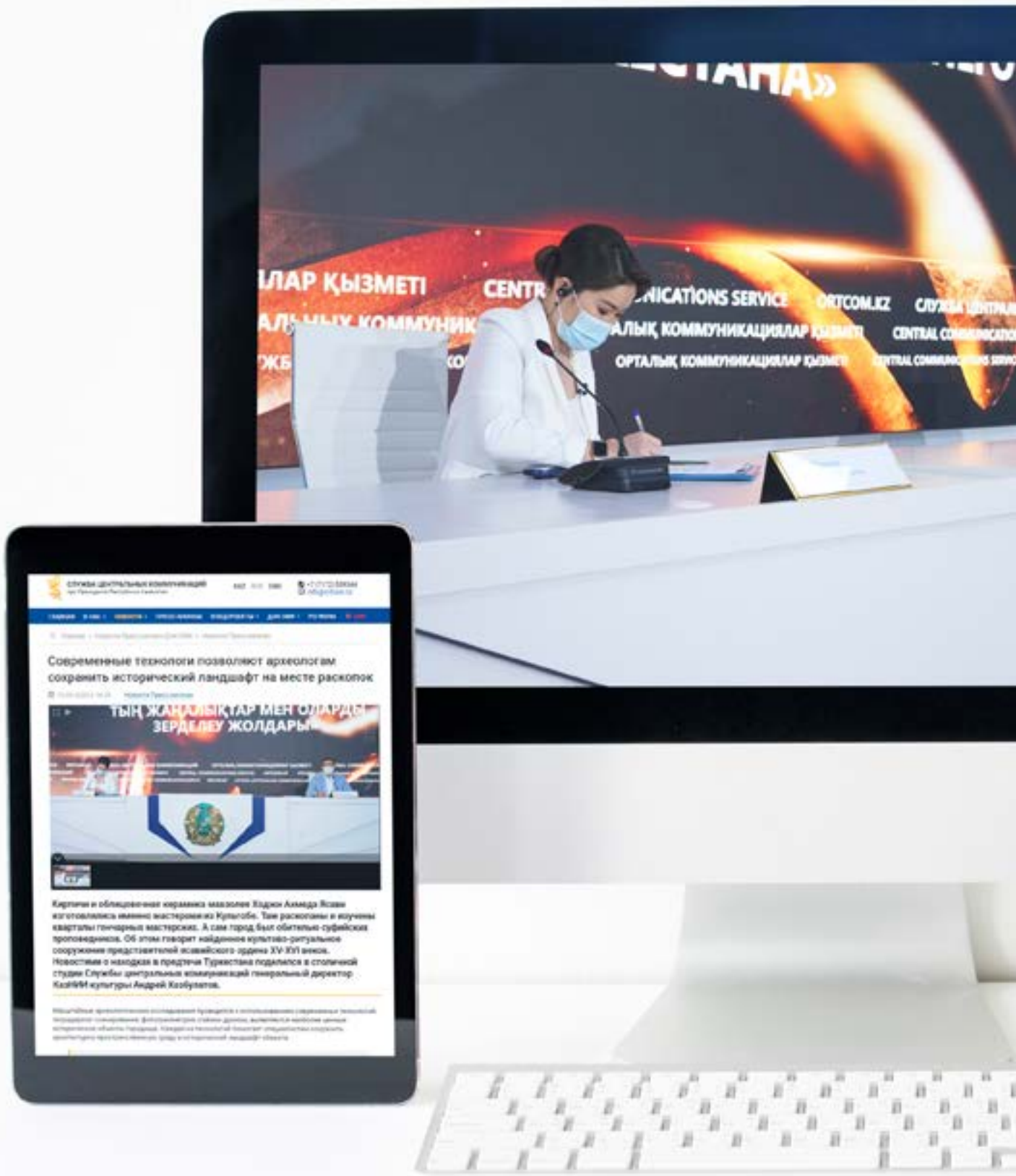
A. Mamin, the Prime Minister of
Kazakhstan and **U. Shukeev**,
akim of Turkistan region
on the Kultobe settlement,
March 16, 2019

Түркістан облысының әкімі
Ө. Е. Шөкеев Күлтөбе
қалажұртындағы жұмыс
барысымен танысу кезінде,
29 шілде 2020 ж.

Аким Туркестанской
области **У. Е. Шукеев**
знакомится с ходом работ
на городище Культөбе,
29 июля 2020 года

Akim of Turkistan region
U. Shukeev during
the working visit to
the Kultobe settlement,
July 29, 2020

Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы «Орталық коммуникациялар қызметі» РММ-нің ежелгі Түркістанның бастамашысы Күлтөбе қалажұртын зерттеуге арналған баспасөз конференциясы, **10 қыркүйек 2020 ж.**

Пресс-конференция РГУ «Служба центральных коммуникаций» при Президенте РК была посвящена исследованию городища Культобе – предтечи древнего Туркестана, **10 сентября 2020 г.**

Press-conference of the “Central communications service” dedicated to the research works on the Kultobe settlement – ancestor of the ancient Turkistan, **September 10, 2020.**

ҚР МСМ және Түркістан облысының әкімдігі ұйымдастырған пресс-тур аясында **А. Хазбулатов** Күлтөбе қалажұртымен таныстыруы, **28 шілде 2020 ж.**

В рамках пресс-тура, организованного МКС РК и акиматом Туркестанской области **А. Хазбулатов** презентует городище Культобе, **28 июля 2020 г.**

A. Khazbulatov presents the Kultobe settlement during the press tour, organized by the MKS RK and the Akimat of Turkistan region, **July 28, 2020**

ТҮРКІСТАН ҚАЛАСЫ –
ежелден
келе жатқан
ҚАЗАҚСТАННЫҢ
КӨНЕ ҚАЛАЛАРЫНЫҢ
БІРІ

ГОРОД ТУРКЕСТАН –
ОДИН ИЗ САМЫХ
ДРЕВНИХ ГОРОДОВ
КАЗАХСТАНА
с многовековой
историей

TURKISTAN –
ONE OF THE MOST
ANCIENT CITIES
IN KAZAKHSTAN
with a big history

Қазақстан Республикасы Премьер-Министрі орынбасары **Е. Тоғжановтың** төрағалығымен Түркістан қаласының аумағын абаттандыру жөніндегі кеңесте **А. Хазбулатовтың** Күлтөбе қалажұртының тарихи нысандарын ғылыми консервациялау және ішінара қалпына келтіру жобасымен таныстыруы, **22 мамыр 2020 ж.**

Презентация проекта научной консервации и частичной реставрации исторических объектов городища Культобе **А. Хазбулатовым** на совещании по вопросам благоустройства территории города Туркестан под председательством заместителя председателя Премьер-Министра РК **Е. Тугжанова**, **22 мая 2020 г.**

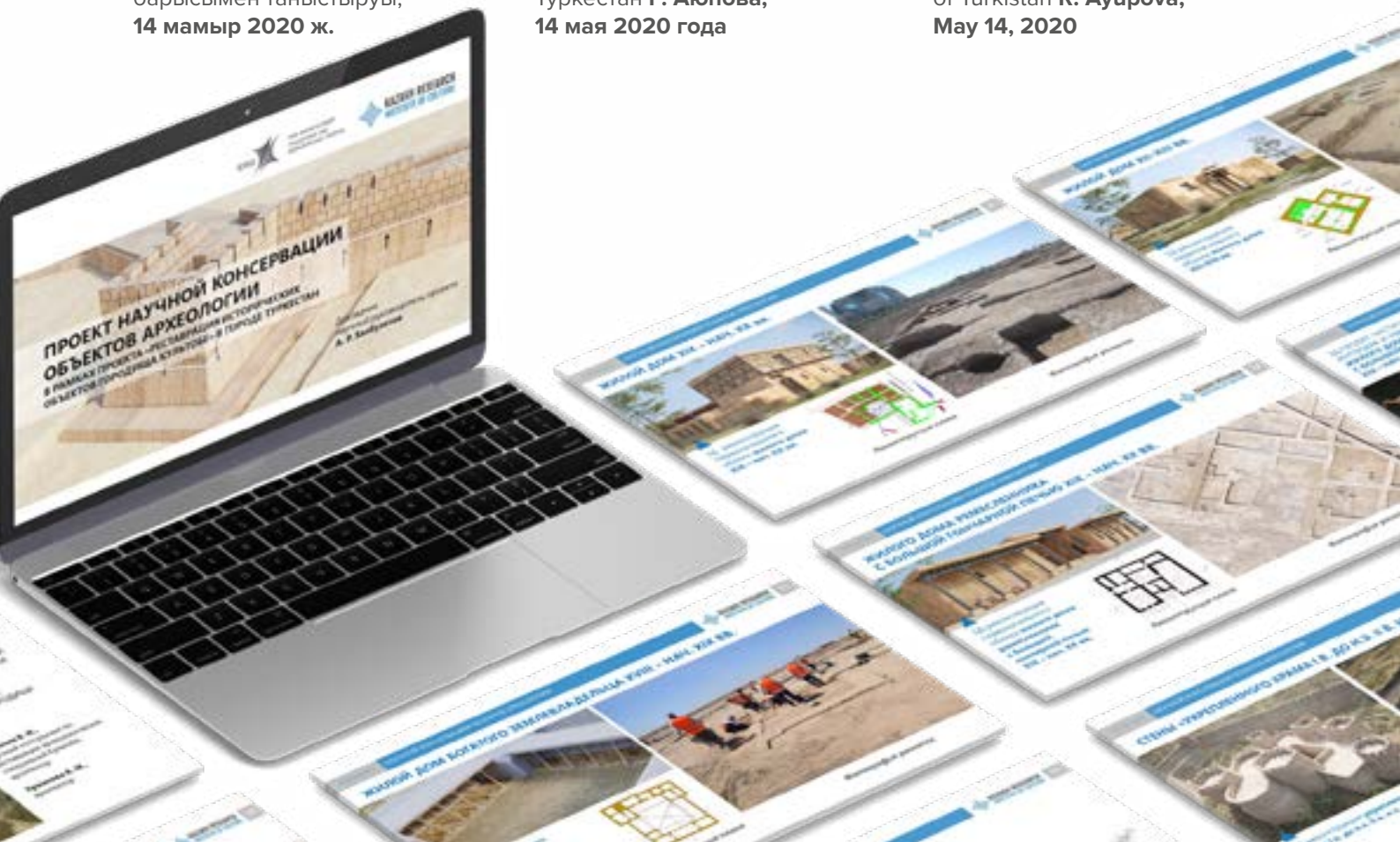
A. Khazbulatov presents the scientific conservation and partial restoration of historical sites of the Kultobe settlement project at the meeting on development of Turkistan chaired by the Deputy Chairman Prime Minister **Y. Tugzhanova**, **May 22, 2020**

Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт вице-министрі **Н. Дәуешов** пен Түркістан қаласының әкімі **Р. Аюповтың** төрағалық етуімен Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің аумағын абаттандыру жөніндегі ғылыми-әдістемелік кеңестің отырысында **А. Хазбулатовтың** Күлтөбе қалажұртындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарының барысымен таныстыруы, **14 мамыр 2020 ж.**

Презентация хода научно-исследовательских работ на городище Культобе **А. Хазбулатовым** на заседании Научно-методического совета по вопросам благоустройства территории мавзолея Ходжа Ахмеда Ясави под председательством вице-министра культуры и спорта РК **Н. Дауешова** и акима города Туркестан **Р. Аюпова**, **14 мая 2020 года**

A. Khazbulatov at the Scientific and Methodological Council meeting with updates of research work at the Kultobe settlement. The meeting about the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi territory's development, chaired by the Vice Minister of Culture and sports of the Republic of Kazakhstan **N. Daueshov** and akim of Turkistan **R. Ayupova**, **May 14, 2020**

Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің аумағын абаттандыру бойынша ҚР МСМ Ғылыми-әдістемелік кеңесінде «Күлтөбе қалажұртының тарихи нысандарын қалпына келтіру» жобасы бойынша 2020 жылға арналған ғылыми-зерттеу қызметінің тұжырымдамасымен таныстыру, **12 наурыз 2020 ж.**

Презентация Концепции научно-исследовательской деятельности на 2020 год по проекту «Реставрация исторических объектов городища Культобе» на Научно-методическом совете МКС РК по вопросам благоустройства территории мавзолея Ходжа Ахмеда Ясави, **12 марта 2020 года**

Presentation of the Concept of Research Activities for 2020 under the “Restoration of historical sites of the Kultobe settlement” project at the Scientific and Methodological Council meeting of the MCS RK about Khoja Ahmed Yasawi territory’s development, **March 12, 2020**

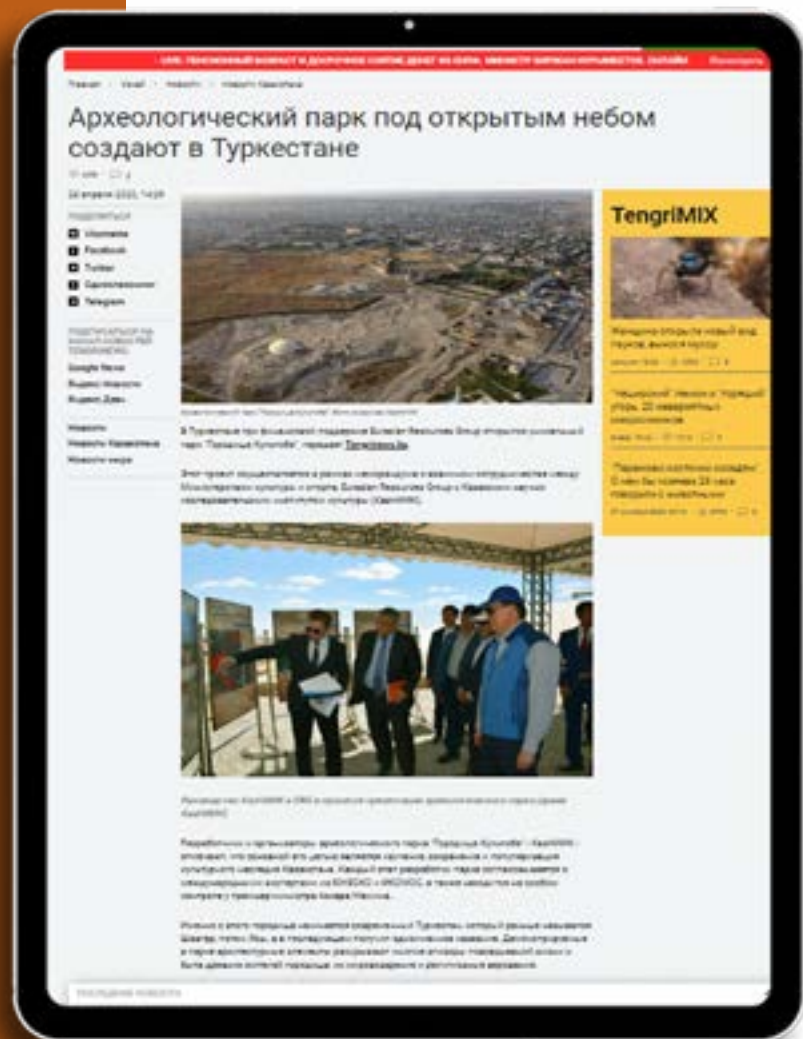

«Күлтөбе қалажұртының тарихи нысандарын қалпына келтіру»

ЖОБАСЫНЫҢ КУРАТОРЫ

Сейткали Рахымов

ERG аппаратының басшысы

КУРАТОР ПРОЕКТА

«Реставрация
исторических объектов
городища Культобе»

Сейткали Рахимов

руководитель аппарата ERG

PROJECT OFFICER

«Restoration
of the historical sites
of the Kultobe settlement»

Seitkali Rakhimov

control officer of the ERG

Археологиялық экспедицияның басшысы **Акылбек С. Ш.** ERG аппаратының басшысы **Рахимов С. С.** және жоба жетекшісі **Хазбулатов А. Р.** табылған жәдігерлер туралы айтып жатқан сәті, сәуір 2019 ж.

Руководитель археологической экспедиции **Акылбек С. Ш.** рассказывает руководителю аппарата ERG **Рахимову С. С.** и руководителю проекта **Хазбулатову А.Р.** о найденных артефактах, апрель 2019 г.

S. Akylbek, the head of the archaeological expedition presents **S. Rakhimov**, the control officer of the ERG and to **A. Khazbulatov**, the head of the project about found artifacts, April 2019

ЖОБА ОРЫНДАУШЫЛАРЫ

Андрей Хазбулатов

Философия ғылымдарының докторы (PhD), Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, ғылыми жетекші

Андрей Хазбулатов

доктор философии (PhD), Заслуженный деятель Казахстана, научный руководитель

Andrei Khazbulatov,

PhD, Honored worker of Kazakhstan, research adviser

ИСПОЛНИТЕЛИ ПРОЕКТА

Жанерке Шайгозова

Педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, бас ғылыми қызметкер

Жанерке Шайгозова

кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, главный научный сотрудник

Zhanyerke Shaigozova,

Candidate of Pedagogical Science, Associated Professor, Senior Research Associate

OPERATORS OF THE PROJECT

Айсулу Ержігітова

Археолог, қазба жұмыстарының жетекшісі, аға ғылыми қызметкер

Айсулу Ержигитова

археолог, руководитель раскопа, ведущий научный сотрудник

Aisulu Yerzhigitova,

Archeologist, Excavation Supervisor, Senior Researcher

Дмитрий Сорокин
Археолог, сәулет магистрі,
қазба жұмыстарының жетекшісі,
аға ғылыми қызметкер

Дмитрий Сорокин
археолог, магистр архитектуры,
руководитель раскопа, ведущий
научный сотрудник

Dmitry Sorokin,
Archeologist, Master
of Architecture, Excavation
Supervisor, Senior Researcher

Руслан Шербаев
Археолог,
тарих магистрі,
аға ғылыми қызметкер

Руслан Шербаев
археолог, магистр
гуманитарных наук,
ведущий научный сотрудник

Ruslan Sherbayev,
Archeologist,
Master of Humanitarian Science,
Senior Researcher

Ерлан Казизов
Археолог,
тарих магистрі,
аға ғылыми қызметкер

Ерлан Казизов
археолог,
магистр истории,
ведущий научный сотрудник

Yerlan Kazizov,
Archeologist,
Master of History,
Senior Researcher

Айша Казизова
құжатшы-картограф,
қызметкер

Айша Казизова
документалист-
картограф, сотрудник

Aisha Kazizova,
Documentary cartographer,
Staff member

Жақып Әшімов
Археолог,
қызметкер

Жанат Ашимов
археолог,
сотрудник

Zhanat Ashimov,
Archeologist,
Staff member

Александр Долгушев
Археолог, археологгиялық
жәдігерлерді камералдық өңдеу
бойынша маман, қызметкер

Александр Долгушев
археолог, специалист
по камеральной обработке
находок, сотрудник

Alexandr Dolgushev,
Archeologist,
Office Studies Specialist,
Staff member

ШЕТЕЛДІК ЖӘНЕ ОТАНДЫҚ КЕҢЕСШІЛЕР

Майкл Янсен

Инженерлік ғылымдарының докторы, ЮНЕСКО және ИКОМОС-тың аға сарапшысы, археологиялық саябақтар маманы (Германия)

Майкл Янсен

доктор инженерных наук, старший эксперт ЮНЕСКО и ИКОМОС, специалист по археологическим паркам (Германия)

Michael Jansen,

Doctor of Engineering (EngD), Professor, UNESCO and ICOMOS Senior Consultant, Expert on archeological parks, Germany

Рафаэль Валеев

профессор, Ресей Федерациясы мәдениет министрлігінің сарапшысы, сәулетші-реставратор, Ресейдің Әлемдік мұра нысандарын бақылау жөніндегі ИКОМОС ұлттық комитетінің Вице-президенті (Ресей)

Рафаэль Валеев

профессор, эксперт Министерства культуры Российской Федерации, архитектор-реставратор, Вице-президент Национального комитета ИКОМОС Россия по мониторингу Объектов всемирного наследия (Россия)

Rafael Valeev,

Professor, Expert of the Ministry of Culture of the Russian Federation, Architecture restorer, Vice-President of the Russian National Committee of ICOMOS in monitoring of the World Heritage sites (Russia)

Дмитрий Воякин

Тарих ғылымдарының кандидаты, Халықаралық орталық-азиялық зерттеулер институты директоры, ЮНЕСКО-ның халықаралық сарапшысы (Қазақстан)

Дмитрий Воякин

кандидат исторических наук, директор Международного института центральноазиатских исследований, международный эксперт ЮНЕСКО (Казахстан)

Dmitryi Voyakin,

Candidate of Historical Science, Director at International Institute for Central Asian Studies, International Expert of UNESCO (Kazakhstan)

Бауржан Байтанаев

Тарих ғылымының докторы, профессор, ҚР ҰА академигі (Қазақстан)

Бауржан Байтанаев

доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Казахстан)

Baurhzna Baitanayev,

Doctor of Historical Science, Professor, Academic of NAS RK (Kazakhstan)

ЗАРУБЕЖНЫЕ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЕ КОНСУЛЬТАНТЫ

Алим Фейзулаев
сәулетші, мұраны сақтау және меңгеру бойынша маман, ЮНЕСКО мен ИКОМОС сарапшысы, МИЦАИ жетекші маманы (Өзбекстан)

INTERNATIONAL AND KAZAKHSTANI CONSULTANTS

Алим Фейзулаев
архитектор, специалист по консервации и управлению наследием, эксперт ЮНЕСКО и ИКОМОС, ведущий специалист МИЦАИ (Узбекистан)

Alim Feizulayev,
Architecture, Specialist on Conservation and Heritage Management, Expert of UNESCO and ICOMOS, Senior Specialist of IICAS (Uzbekistan)

Павел Петров
Тарих ғылымдарының кандидаты, Ә. Х. Марғұлан атындағы Археология институты Антикалық және ортағасыр бөлімінің ғылыми қызметкері, нумизматика маманы (Ресей)

Павел Петров
кандидат исторических наук, научный сотрудник Отдела эпохи античности и средневековья Института археологии им. А. Х. Маргулана, специалист по нумизматике (Россия)

Pavel Petrov,
Candidate of Historical Science, Researcher of the Department of Antiquity and Middle Ages, Margulan Archeology Institute, Numismatist (Russia)

Владимир Артемьев
сәулетші, археологиялық ескерткіштерді қалпына келтіру маманы, Ғылыми-жобалық қалпына келтіру институтының ғылыми қызметкері (Өзбекстан)

Владимир Артемьев
архитектор, специалист по реставрации археологических памятников, научный сотрудник Научно-проектного института реставрации (Узбекистан)

Vladimir Artemyev,
Architecture, Specialist for Restoration Archaeological Sites, Researcher Scientific and Design restoration institute (Uzbekistan)

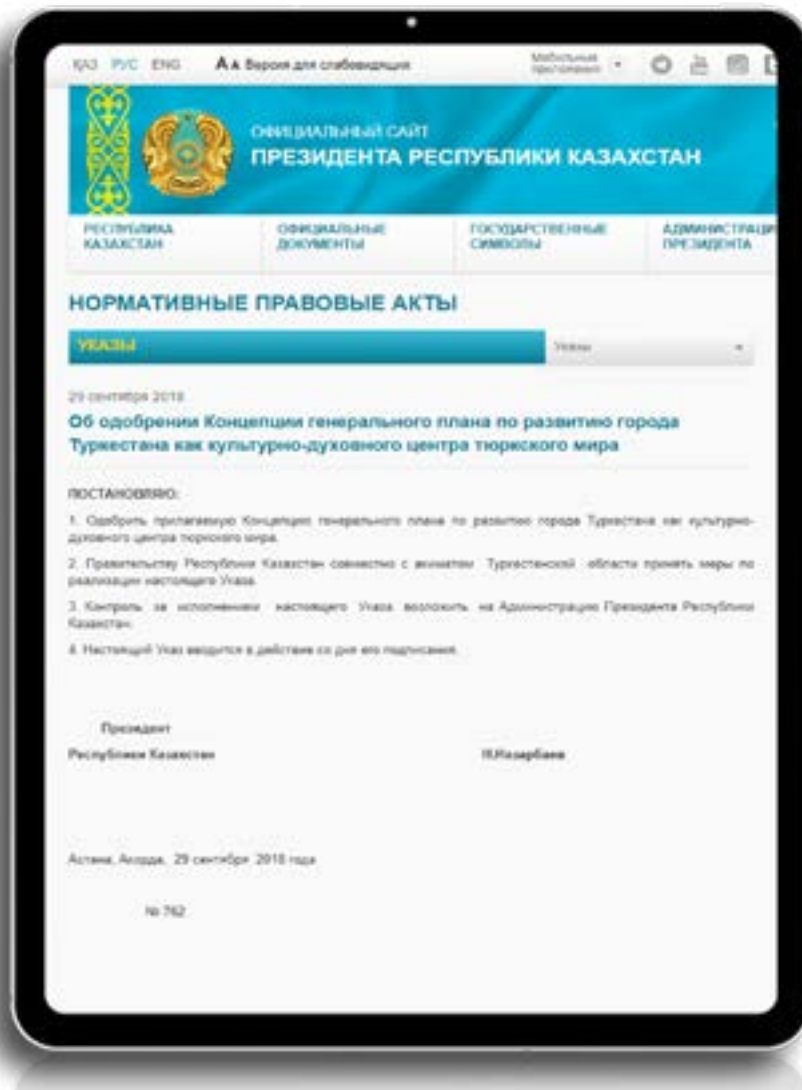

Марат Туякбаев
Тарих ғылымдарының кандидаты, ҚР Мәдениет қайраткері, Әзірет-Сұлтан Мемлекеттік тарихи-мәдени қорық-музейі (Қазақстан)

Марат Туякбаев
кандидат исторических наук, деятель культуры РК, Государственный историко-культурный музей заповедник Азрет-Султан (Казахстан)

Marat Tuyakbayev,
Candidate of Historical Science, Worker of Culture RK, State Historical and Cultural Museum Reserve Azret-Sultan (Kazakhstan)

«Күлтөбе қалажұртының тарихи нысандарын қалпына келтіру» жобасы келесі құжаттар негізінде жүзеге асырылады:

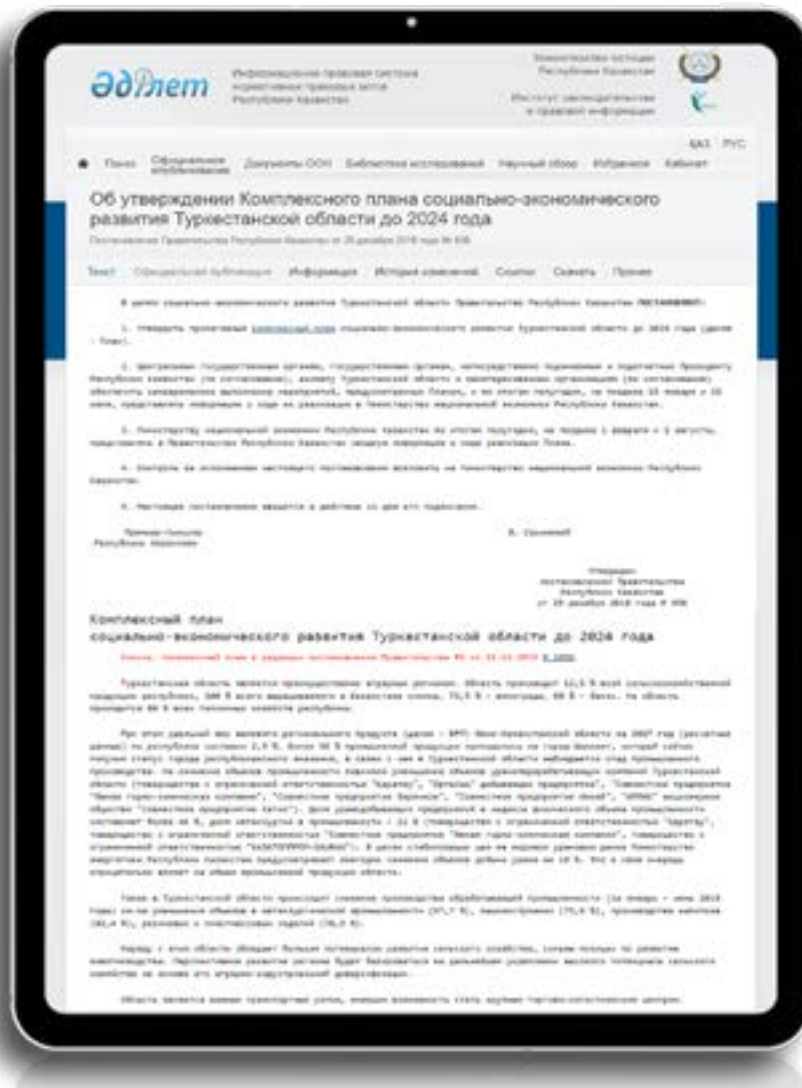
Қазақстан Республикасы Президентінің «Түркістан қаласын түркі әлемінің мәдени-рухани орталығы ретінде дамыту жөніндегі бас жоспарды мақұлдау туралы» 2018 жылғы 29 қыркүйектегі № 762 Жарлығы

Указ Президента РК «Об одобрении Генерального плана по развитию города Туркестана как культурно-духовного центра тюркского мира» № 762 от 29 сентября 2018 г.

Decree of the President of the Republic of Kazakhstan "Master plan for the development of Turkistan as a cultural and spiritual center of the Turkic world" No. 762 dated September 29, 2018

Проект «Реставрация исторических объектов городища Культобе» реализуется на основе следующих государственных документов:

“Restoration of historical sites of the Kultobe settlement” project is implemented according to the following state documents:

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің 2018 жылғы
29 желтоқсандағы
№ 938 қаулысымен
бекітілген Түркістан
облысын әлеуметтік-
экономикалық
дамытудың 2024 жылға
дейінгі кешенді жоспары

Комплексный план
социально-
экономического
развития Туркестанской
области до 2024 г.,
утвержденный
Постановлением
Правительства РК
от 29 декабря 2018 г.
№ 938 (п. 60)

Complex of social
and economic
development plan of
Turkestan region until
2024, approved by
the Resolution of the
Government of the
Republic of Kazakhstan
dated December 29,
2018 No. 938 (p. 60)

АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ НЫСАННЫҢ ОРНАЛАСҚАН ОРНЫ

Түркістан (Түркістан облысы), «Әзірет-Сұлтан» мемлекеттік тарихи-мәдени музей-қорығы ЮНЕСКО-ның Дүниежүзілік мәдени мұрасы – Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің буферлік аймағы.

«Әзірет-Сұлтан» мемлекеттік тарихи-мәдени музей-қорығының **бас жоспары**

Генеральный план

Государственного историко-культурного музея-заповедника «Азрет-Султан»

General plan

of the State Historical and Cultural Museum-Reserve "Azret-Sultan"

1. Қожа Ахмет Ясауи кесенесі, XIV
2. **Күлтөбе қалажұрты, I-II**
3. Рабия Сұлтан Бегімнің кесенесі, XV
4. Есім хан кесенесі, XVII
5. Сегізқырлы кесене, XIV-XVI
6. Ортағасырлық Шығыс моншасы, XV
7. Хильвет жерасты мешіті, XI-XII
8. Жұма мешіті, XI-XII
9. Хан мешіті, XVI-XVII
10. Әбілмамбет ханның ордасы, XVI-XVII
11. Казарма ғимараты, XIX
12. Магистральды көше
13. Чилля ханның салттық құрылымы
14. «Дарбаза» қақпасы
15. «Мусалла» қақпасы
16. «Тақия» қақпасы
17. «Жеті ата» қақпасы
18. Түркістан цитаделінің көшесі, XIX

МЕСТО НАХОЖДЕНИЯ

Туркестан (Туркестанская область),
на территории Государственного
историко-культурного музея-заповедника
«Азрет-Султан» в буферной зоне
Мавзолея Ходжа Ахмеда Ясави –
памятника Всемирного культурного
наследия ЮНЕСКО.

ARCHEOLOGICAL SITE

Turkistan (Turkistan region),
on the territory of the State Historical
and Cultural Museum-Reserve
"Azret-Sultan" in the buffer zone
of the Mausoleum
Khoja Ahmed Yasawi – UNESCO World
Cultural Heritage Site monument.

1. Мавзолей Ходжа Ахмеда Ясави, XIV
2. **Городище Культобе, I–II**
3. Мавзолей Рабия Султан Бегим, XV
4. Мавзолей Есим-хана, XVII
5. Мавзолей Восьмигранный, XIV–XVI
6. Средневековая Восточная баня, XV
7. Подземная мечеть Хильвет, XI–XII
8. Мечеть Жума, XI–XII
9. Ханская мечеть, XVI–XVII
10. Ханская Ставка Абульмамбет хана, XVI–XVII
11. Здание казармы, XIX
12. Магистральная улица
13. Ритуальное строение Чилля-хана
14. Ворота «Дарбаза какпа»
15. Ворота «Мусалля какпа»
16. Ворота «Такия какпа»
17. Ворота «Жеты ата какпа»
18. Улица Цитадели Туркестана, XIX

1. Mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi, XIV
2. **Kultobe settlement, I–II**
3. Mausoleum of Rabiya Sultan Begim, XV
4. Mausoleum of Yesim khan, XVII
5. Octangular Mausoleum, XIV–XVI
6. Middle Age Oriental Bath, XV
7. Underground Mosque of Khilvet, XI–XII
8. Zhuma Mosque, XI–XII
9. Mosque of khan, XVI–XVII
10. Khan's Headquarter of Abulmambet khan, XVI–XVII
11. Barrack building, XIX
12. Main street
13. Ritual construction of Chillya khan
14. "Darbaza kakpa" gate
15. "Musallya kapa" gate
16. "Takiya kakpa" gate
17. "Zheti ata kakpa" gate
18. Turkistani citadel's street, XIX

«КҮЛТӨБЕ ҚАЛАЖҰРТЫНЫҢ ТАРИХИ НЫСАНДАРЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ» ЖОБАСЫ

МАҚСАТЫ:

«Күлтөбе қалажұрты» археологиялық саябақтың ғылыми тұжырымдамасын әзірлеу мақсатында Күлтөбе қалажұртын тарихи-археологиялық (қазу, консервациялау және ішінара қалпына келтіру) және ежелгі этноәлеуметтік-мәдени зерттеу.

ЗЕРТТЕУ ӘДІСТЕРІ:

зерттеу әртүрлі гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдарының негізгі жетістіктері мен танымдық әдістерін қолдана отырып, кешенді пәнаралық тәсіл негізінде жүзеге асырылады.

Жобаны сәтті жүзеге асыру үшін геоинформатика, спутниктік картография, тарих, археология, мәдениеттану және өнертану әдістері мен тәсілдерінің жиынтығы қолданылады.

Сондай-ақ, жұмыс процесінде посткеңестік елдер ғылымында тәжірибесінде аз қолданылатын, ақпаратты анықтайтын, талдайтын және жалпылайтын жүйелік-құрылымдық әдістер, сонымен қатар компаративті және салыстырмалы-тарихи әдістер қолданылады.

Қазірдің өзінде белгілі жеке ғылыми әдістер мен заманауи компьютерлік технологиялар аумақты барлауда және алынған материалдарды камералды өңдеуде қолданылады, сонымен қатар, археологиялық нысандарды сақтау мен қалпына келтірудің жаңа әдістері жасалынууда және сынақтан өткізу жүзеге асырылып жатыр.

ПРОЕКТ «РЕСТАВРАЦИЯ ИСТОРИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ ГОРОДИЩА КУЛЬТОБЕ»

ЦЕЛЬ:

комплексное историко-археологическое (раскопки, консервация и частичная реставрация) и этносоциокультурное исследование древнего городища Культобе с целью разработки научной концепции археологического парка под открытым небом «Городище Культобе».

МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ:

исследование осуществляется на основе комплексного междисциплинарного подхода, использующего основные достижения и когнитивные методы различных гуманитарных и естественных наук.

Для успешной реализации проекта применяется комбинация методов и подходов геоинформатики, спутниковой картографии, истории, археологии, культурологии и искусствоведения.

Также в процессе работы применяется малопрактикуемый в науке постсоветских стран системно-структурный метод выявления, аналитической обработки и обобщения информации, а также компаративный и сравнительно-исторический методы.

Применяются уже известные частные научные методики и современные компьютерные технологии при разведке местности и камеральной обработке полученных материалов, а также создаются и апробируются новые методы консервации и реставрации археологических объектов.

«RESTORATION OF HISTORICAL SITES OF THE KULTOBE SETTLEMENT» PROJECT

GOAL:

complex of historical and archaeological (excavation, conservation and partial restoration) and ethnosociocultural research of ancient Kultobe settlement to develop a scientific concept of open-air archeological park “Kultobe settlement”.

METHODS:

the research is based on an integrated interdisciplinary method, using the main achievements and cognitive methods of various humanities and natural sciences.

For the successful implementation of the project, a combination of methods and approaches of geoinformatics, satellite cartography, history, archeology, culturology and art history is used.

Also, during research, not popular in the post-Soviet countries – a system-structural method of identifying, analytical processing and generalization of information, as well as comparative and comparative-historical methods.

Well-known private scientific methods and modern computer technologies are used in the exploration of the area and in office processing of the obtained materials, and new methods of conservation and restoration of archaeological objects are being created and tested.

Ш Ш О Т Л У Х

БАСТЫ МІНДЕТТЕРІ:

- отандық және шетелдік ақпараттық кеңістікке енгізу мақсатында Күлтөбе қалажұртының тарихи-мәдени мұрасын (архивтік-библиографиялық) зерттеу;
- Күлтөбе қалажұртының археологиялық нысандарын ғылыми консервациялау және ішінара консервациялау бойынша жұмыс жобасын әзірлеу және Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің аймағын абаттандыру бойынша ҚР МСМ Ғылыми-әдістемелік кеңесінде бекіту;
- №1 аймағында тарихи нысандарды консервациялау және ішінара қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу;
- деректері негізінде №2 аймағында археологиялық өңдеу;
- аймақтағы археологиялық жұмыстарды мамандандырылған ғылыми-техникалық қолдануды қамтамасыз ету (қалажұрттың бас жоспарын құру және дайындау, 3D визуалдау, жұмыс процесін фото және видео түсіру және деректі фильм жасау).
- «Күлтөбе қазынасы» иллюстрациялық альбомын және Күлтөбе қалажұртының тарихи, археологиялық және мәдени құндылықтарын зерттеуге арналған ғылыми еңбектер жинағын дайындау;
- аймақта археологиялық зерттеулер мен ғылыми қалпына келтіру жұмыстарын ұйымдастырушылық-экономикалық қамтамасыздандыруды жүзеге асыру.

ОСНОВНЫЕ ЗАДАЧИ:

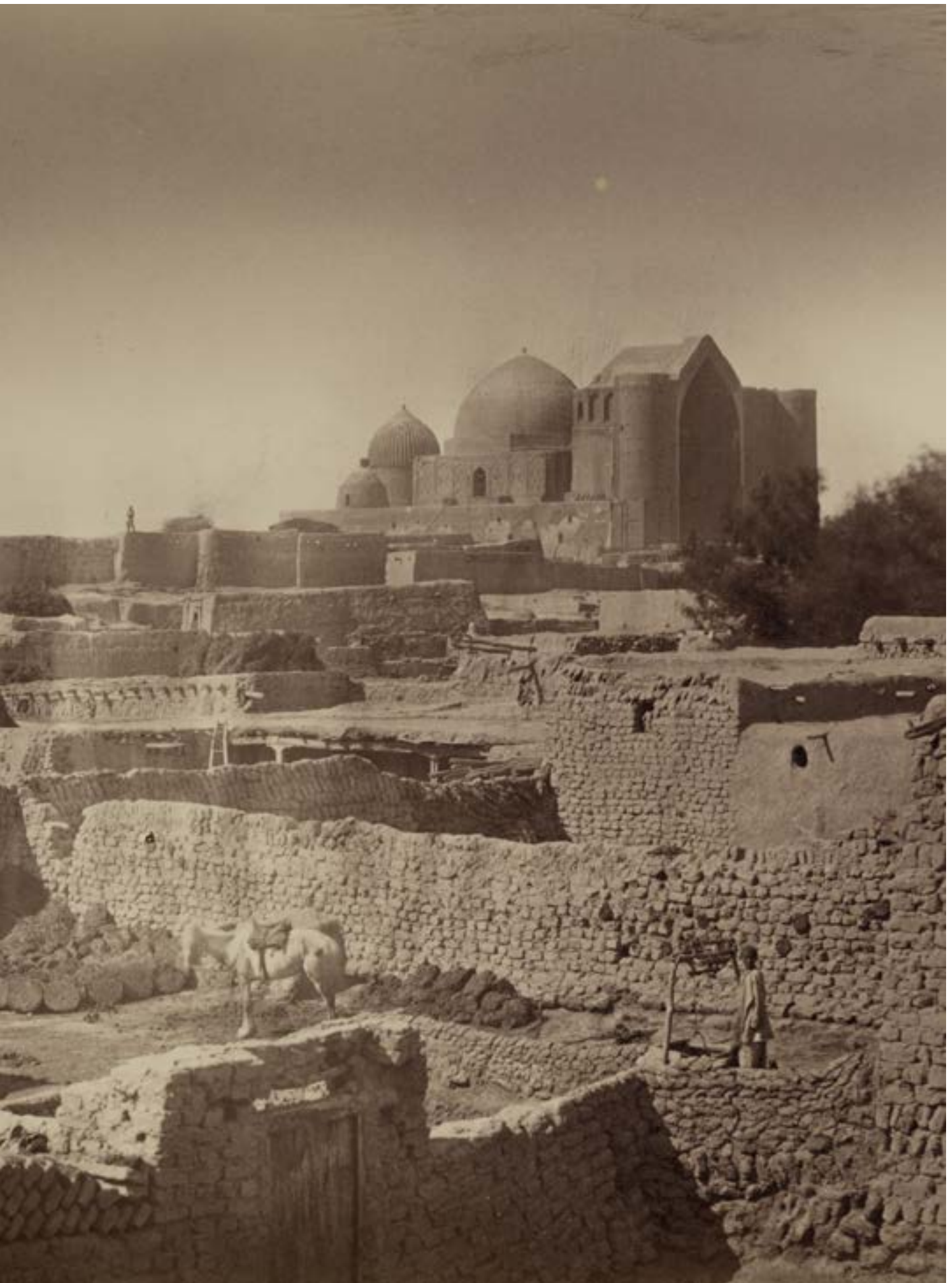
- изучить историко-культурное наследие городища Культобе (архивно-библиографическое исследование) с целью дальнейшей его интеграции в отечественное и зарубежное информационное пространство;
- разработать рабочий проект на научную консервацию и частичную консервацию объектов археологии городища Культобе и утвердить на Научно-методическом совете МКС РК по вопросам благоустройства территории мавзолея Ходжа Ахмеда Ясави;
- провести консервационные и частично-реставрационные работы исторических объектов на участке № 1;
- археологическая разработка участка № 2 на основе данных георадарной разведки;
- обеспечить специализированное научно-техническое сопровождение археологических работ на объекте (разработка и составление генерального плана городища, 3D визуализация, фото-видео фиксация процесса работы и создание документального фильма);
- подготовить иллюстрированный Альбом «Сокровища Культобе» и сборник научных трудов, посвященный исследованию историко-археологических и культурных ценностей городища Культобе;
- реализовать организационно-хозяйственное обеспечение археологических изысканий и научно-реставрационных работ на объекте.

ACTIVITIES:

- to study the historical and cultural heritage of the Kultobe settlement (archival and bibliographic research) for further integration into the local and international world;
- to develop a working project for scientific conservation and partial conservation of archeological objects of the Kultobe settlement and approve at the Scientific and Methodological Council of the MCS RK on the development of the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi's territory;
- conservation and partial restoration work of historical sites on No. 1 site;
- archaeological development of site No. 2 based on GPR data;
- to provide specialized scientific and technical support for archaeological work at the site (development and preparation of a master plan for the settlement, 3D visualization, photo and video recording of the work process and a documentary film production);
- to prepare an illustrated Album "Treasures of Kultobe" and a collection of scientific works devoted to the study of the historical, archaeological and cultural values of the Kultobe settlement;
- organizational and economic support for archaeological research and scientific restoration work at the site.

МУРАФАТТЫ ФОТОСУРЕТ, XIX Ғ.
АРХИВНЫЕ ФОТОГРАФИИ, XIX В.
ARCHIVE PHOTOS, XIX

**2020 ЖЫЛҒЫ
КҮЛТӨБЕ
ҚАЛАЖҰРТЫНДАҒЫ
ЗЕРТТЕУЛЕР
НӘТИЖЕЛЕРІ**

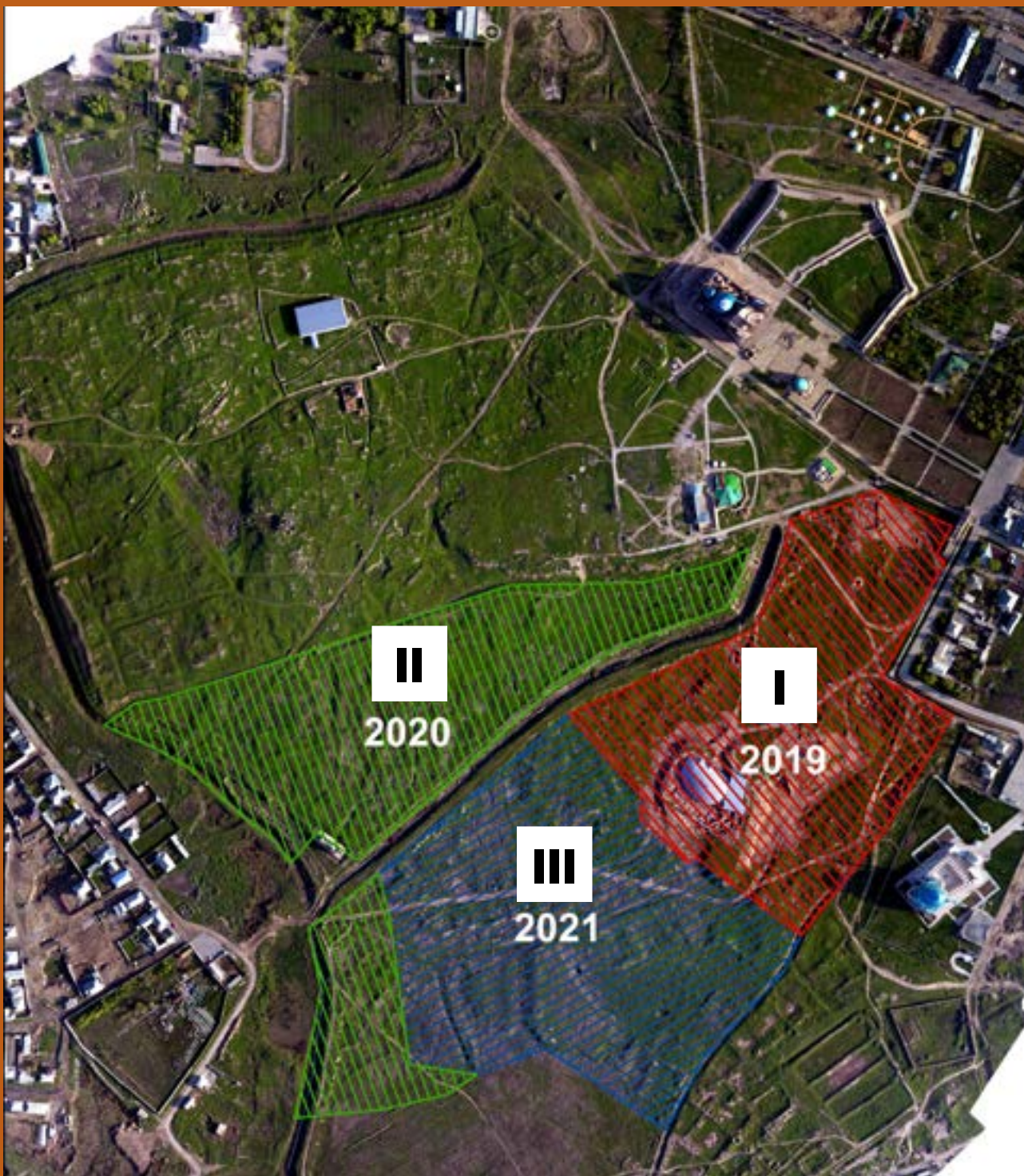
**РЕЗУЛЬТАТЫ
ИССЛЕДОВАНИЙ
НА ГОРОДИЩЕ
КУЛЬТӨБЕ
ЗА 2020 Г.**

**RESULTS
OF STUDIES
OF THE KULTOBE
SETTLEMENT
IN 2020**

20
20

Күлтөбе қалажұрты
аумағы

27 га,

9 га-дан 3 аймаққа
бөлінген.

Үш аймақтың
әрқайсысы жобаның
3 жылында
зерттеледі.

Территория
городища Культобе

27 га,

поделена
на 3 участка по 9 га.

Каждый из трех участков
разрабатывается
в каждый
из 3 лет проекта.

Kultobe settlement
territory

27 ha

is divided into
the 3 parts of 9 ha

Each part
is developing
every 3 years
of the project

2018

2019

2020

2021 ЖЫЛДЫҢ АЙМАҒЫНА ТҮСІНДІРМЕ

Аймақ Күлтөбе қалажұртының оңтүстік-батыс бөлігінде орналасқан. Аймақтың ауданы 30000 м² құрайды. Мұрағаттық деректерді (1875, 1954 және 1970 жылдардағы Түркістан қаласының картасы) және қазіргі топографиялық жағдайды талдау негізінде бұл аймақ жақсы сақталған және тартымды туристік археологиялық орындарды анықтау тұрғысынан ең перспективалы болып табылады. Бұл аймақта екі үлкен көше бар, олардың бойында үлкен тұрғын және қоғамдық ғимараттар орналасқан. Сондай-ақ, көше артериялары мен қала алаңдары қазірдің өзінде анықталған нысандар мен елді мекеннің бас схемасы арасында осы аймақ 2020 жылғы қазбаларға іргелес болып логикалық байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Осы аймақ шеңберінде ЮНЕСКО-ның ұсынысы бойынша жалпы ауданы шамамен 15000 м² болатын жоғары ғылыми және туристік тартылымдылыққа ие терезелер қатарын бөлу жоспарланып отыр.

ПОЯСНЕНИЕ К УЧАСТКУ 2021 ГОДА

Участок расположен в юго-западной части городища Культобе. Площадь участка составляет 30 000 м². На основе анализа архивных данных (карта города Туркестан 1875, 1954 и 1970 года) и текущей топографической ситуации данный участок является наиболее перспективным в плане выявления хорошо сохранившихся и туристически привлекательных объектов археологии. По данному участку проходит две магистральные улицы вдоль которых расположены крупные жилые и общественные постройки. Также данный участок примыкает к раскопам 2020-го года, что позволит выстроить логическую связь между уже выявленными объектами и общей планировкой городища, включающей уличные артерии и городские площади. Внутри данного участка по рекомендации ЮНЕСКО планируется выделить серию окон с наиболее высоким научным и туристическим потенциалом общей площадью около 15 000 м².

COMMENT TO THE SITE OF 2021

The site is located in the southwestern part of the Kultobe settlement. The area is 30,000 m². Based on the analysis of archival data (Turkistani map of 1875, 1954 and 1970) and the current topographic situation, this site has potential to identify well-preserved and attractive tourist archaeological sites. This section is crossed by two main streets along which are located large residential and public buildings. Also, this site is adjacent to the excavations of 2020, which will build a logical connection between the objects already identified and the general layout of the settlement, including street arteries and city squares. Within this site, according to the recommendation of UNESCO, it is planned to allocate a series of windows with the highest scientific and tourist potential with a total area of about 15,000 m².

	Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің буферлік аймағы	Буферная зона Мавзолея Ходжи Ахмеда Ясави	Buffer zone of the Mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi
	Қожа Ахмет Ясауи кесенесі	Мавзолей Ходжи Ахмеда Ясави	Mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi
	Күлтөбе қалажұртының шекаралары	Границы городища Культөбе	Borders of the Kultobe settlement
	Археологиялық қазбаның 2019 жылы орналасуы	Расположение археологических раскопов в 2019 г.	Archaeological point of excavations in 2019
	Археологиялық қазбаның 2020 жылы орналасуы	Расположение археологических раскопов в 2020 г.	Archaeological point of excavations in 2020
	Археологиялық қазбаның 2021 жылы орналасуы	Расположение археологических раскопов в 2021 г.	Archaeological point of excavations in 2021

2020 ЖЫЛЫ
II АЙМАҚТА
АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ
ЖҰМЫСТАР ЖҮРГІЗІЛДІ.

Мұнда 2019 жылғы георадарлық сканерлеу нәтижелері бойынша ең перспективалы «археологиялық терезелер» (№ 1–9) анықталды және зерттелді. Осы терезелердегі жыл сайынғы жұмыс шеңберінде XVII-XIX ғасырлар аралығындағы ортағасырлық кезеңдерге жататын әр түрлі 10 археологиялық нысандар аршылды.

В 2020 ГОДУ
АРХЕОЛОГИЧЕСКОМУ
ОСВОЕНИЮ ПОДВЕРГСЯ
УЧАСТОК II.

IN 2020
ARCHAEOLOGICAL
SECTION II
HAS BEEN EXPLODED.

Здесь на основе результатов георадарного сканирования 2019 года определены и исследованы наиболее перспективные «археологические окна» (№ 1–9). В рамках годовой работы на данных окнах от породы очищены 10 разновременных археологических объектов, датируемых поздним средневековьем во временном диапазоне от XVII–XIX вв.

Based on the GPR 2019 result scans, identified and studied the most promising "Archaeological windows" (No. 1–9). As part of the annual work on these windows cleared from the breed 10 different in time archaeological objects dating from late middle ages from the XVII–XIX centuries.

1 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION **3** ТЕПЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

2 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION **8** ТЕПЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

1 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION **2** ТЕПЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

Археологиялық жұмыстарды жүргізуге ыңғайлы болу үшін № 2 аймақ жалпы № 1–4 төрт аймаққа бөлінді.

Для удобства проведения археологических работ общий участок № 2 разделен на четыре участка № 1–4.

For archaeological comfortable work plot number 2 divided into four site number 1–4.

4 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION **7** ТЕПЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

2 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION

9 ТЕРЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

3 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION

5 ТЕРЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

3 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION

6 ТЕРЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

3 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION

4 ТЕРЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

1 АЙМАҚ
УЧАСТОК
SECTION

1 ТЕРЕЗЕ
ОКНО
WINDOW

	ТЕРЕЗЕ ОКНО WINDOW	Жобаның екінші жыл аясында 10 нысан ашылды:
1 АЙМАҚ УЧАСТОК SECTION	1	XIX ғ. Тұрғын орам
	2	XIX ғ. II жартысындағы Керуен-сарай
	3	XIX ғ. II жартысындағы Мектеп
3 АЙМАҚ УЧАСТОК SECTION	4	XIX–XX ғғ. Шаруашылық тұрғын кешені
	5	XVIII–XIX ғғ. Монша-хамам
	6	XVII–XIX ғғ. Ханака
		XIX ғ. Қолөнершілер орамы
4 АЙМАҚ УЧАСТОК SECTION	7	XIX ғ. Сыртқы бекініс қабырғасының фрагменты
2 АЙМАҚ УЧАСТОК SECTION	8	XIX ғ. Қора типіндегі қоғамдық құрылыс
	9	XIX ғ. Бағаналары бар қоғамдық құрылыс

Осы археологиялық «терезелерді» зерттеу барысында 20 000-нан астам қыш ыдыстардың фрагменттері табылды және зерттелді, олардың ішінен 500-ге жуық фрагменттер және археологиялық жағынан бүтін ыдыстар таңдалып алынып, суреттері салынды.

Аймақ II-нің мәдени қабаттарын зерттеу кезінде мыс және күміс тиындармен ұсынған құнды нумизматикалық материалдың көп мөлшері табылды.

В рамках второго года реализации проекта вскрыты **10 объектов**:

In the second year of the project, **10 objects** were opened:

Жилой квартал XIX в.

Residential quarter, XIX century

Караван-сарай
II половины XIX в.

Caravan-sarai,
XIX century

Мектеб II половины XIX в.

Mekteb, II half of the XIX century

Комплекс жилых хозяйственных помещений XIX–XX вв.

Complex of residential household rooms, XIX–XX centuries

Баня-хамам XVIII–XIX вв.

Bath-hamam, XIX–XX centuries

Ханака XVII–XVIII вв.

Khanaka, XVII–XVIII centuries

Квартал ремесленников XIX в.

Craftsmen quarter, XIX century

Фрагмент внешней крепостной стены XIX в.

Fragment of the front fortress wall, XIX century

Общественная постройка дворового типа XIX в.

Public building,
XIX century

Общественная постройка с колоннами XIX в.

Public building with columns,
XIX century

В ходе исследования данных археологических «окон» обнаружено и изучено более 20 000 фрагментов керамических сосудов, из которых отобрано и зарисовано около 500 фрагментарных и археологически целых сосудов.

During the study of these archaeological "windows", more than 20,000 fragments of ceramic vessels were found and studied. About 500 fragmentary and archaeologically intact vessels were selected and sketched.

При исследовании культурных слоев участка II найдено большое количество ценного нумизматического материала, представленного медными и серебряными монетами.

During the study of the cultural layers of site II, a large amount of valuable numismatic material was found: copper and silver coins.

XIX Ғ. ТҰРҒЫН ОРАМ

ЖИЛОЙ КВАРТАЛ XIX В.

RESIDENTIAL QUARTER, XIX CENTURY

Терезе 1 Қожа Ахмет Ясауи кесенесінен оңтүстікке қарай 300 м жерде орналасқан. Қазіргі заманғы дренаж арнасының бойында, шахристан аумағында болған. Қазба орнының аумағы 1128 м², ұзын жақтары солтүстік-оңтүстік сызығы бойымен бағытталған, ал ұзындығы 47 м. Қазба орнының ені 24 м. Мұнда 11 бөлмеден, дәліздерден және ауладан тұратын тұрғын үйлер кешені анықталды. Табылған материалды талдау нәтижесінде зерттелген тұрғын үй кешені XIX ғасырдың аяғына жатады.

Окно 1 расположено в 300 м к югу от мавзолея Кожы Ахмеда Ясави. Находится на территории шахристана, вдоль современного дренажного канала. Площадь раскопа – 1128 м², ориентированного длинными сторонами по линии север-юг, а ее длина составила 47 м. Ширина раскопа – 24 м. Здесь выявлен комплекс жилых строений, состоящий из 11 помещений, коридоров, двора. В результате анализа полученного материала, исследованный жилой комплекс датируется концом XIX века.

Window 1 is located 300 m south of the Khoja Ahmed Yasawi mausoleum. It is on the territory of shakhristan, along the modern drainage channel. The excavation area is 1128 m², oriented with long sides along the north-south line, and its length 47 m. The width

of the excavation is 24 m. A complex of residential buildings, consisting of 11 rooms, corridors, and a courtyard, was revealed here. According to the analysis result of the findings, the residential complex dates back to the end of the XIX century.

XIX Ғ. КЕРУЕН-САРАЙ КАРАВАН-САРАЙ XIX В. CARAVAN-SARAI, XIX CENTURY

Терезе 2 Қожа Ахмет Ясауи кесенесінен 600 метр қашықтықта, Мусалы қақпасынан шығатын басты көшенің бойында орналасқан. Қазба орны тіктөртбұрышты жоспар бойынша: солтүстік-батыс жағы – ұзындығы 41,6 м, солтүстік-шығысы – 31,4 м, оңтүстік-шығысы – 40,8 м, ал оңтүстік-батысы – 40,7 м. Қазба орнының жалпы ауданы 1550 м² құрайды. Жабық кешен екі құрылымнан (оңтүстік және солтүстік) тұрады және бірқатар белгілері бойынша XIX ғасыр керуен сарайы ретінде жіктеледі. Оңтүстік құрылымы жоспар бойынша Г-тәрізді. Әр түрлі деңгейде сақталған 15 бөлме аршылды. Үй-жайларда қабырғалар текшелері мен камин-пештер сақталған.

Окно 2 расположено в 600 м от мавзолея Кожы Ахмеда Ясави, вдоль магистральной улицы, ведущей от ворот «Мусалы какпа». Раскоп заложен в плане прямоугольной формы: северо-западная сторона длиной в 41,6 м, северо-восточная – 31,4 м, юго-восточная 40,8 м, юго-западная – 40,7 м. Общая площадь раскопа составила 1550 м². Вскрытый комплекс состоит из двух сооружений (южное и северное) и квалифицируется на основе ряда признаков как караван-сарай XIX в. Южное сооружение имеет Г-образную в плане форму. Здесь было расчищено 15 помещений различной сохранности. В помещениях сохранились нишки, печи-камины.

Аула құрылымындағы қоғамдық ғимараттың қирандыларының ортофотосы. Солтүстік-шығыстан көрініс

Ортофото развалин общественного сооружения дворовой конструкции. Вид с северо-востока

Orthophoto of the ruins of a public building of the courtyard structure. View from the north-east

Window 2 is located 600 meters from the Khoja Ahmed Yasawi mausoleum, along the main street from the “Musala Kakpa” gate. The excavation on the is a rectangular: the north-west side is 41.6 m long, the north-east side is 31.4 m, the south-east side is 40.8 m, and the south-west side is 40.7 m.

The total area of the excavation was 1550 m². The disclosed complex consists of two constructions (southern and northern) and is classified on a number of features as a XIX century caravan-sarai. The southern construction is L-shaped in plan. There were cleared 15 rooms of various preservation. In the premises niches and fireplace stoves have been preserved.

Ортофото.
Оңтүстік-батыстан көрініс

Ортофото.
Вид с юго-запада

Orthophoto.
View from the north-east

Кәріз жүйесін тазарту жұмыстары кезінде

Рабочий момент расчистки канализационной системы

Clearing the sewer system moment

XIX ғ. кәріз жүйесі

Канализационная система XIX в.

Sewerage system, XIX century

Керуен-сарай құрылысының қабырға қаландыларын тазарту сәті

Рабочий момент расчистки кладки стены одного из помещений караван-сарая

Clearing the masonry of the wall of one of the premises of the caravan-sarai moment

Керуен сарай қирандыларының көрінісі. Солтүстіктен қарау

Вид на руины караван-сарая. Вид с севера

View of the ruins of the caravanserai. View from the north

Ташнау ретінде
қолданылатын керамикалық хум

Керамический хум,
использованный под ташнау

Ceramic khum used for tashnau

Қабырғадағы текше
Ниши в стенах
Niche in the walls

Терезе 3 Қожа Ахмет Ясауи кесенесінен 500 м оңтүстік-батыста орналасқан. Қазба жұмыстарының нәтижесінде 19 бөлмелі, аула және шаруашылық бөлігі бар кешен зерттелді. Қазба жұмыстары төбенің топографиясына сәйкес: солтүстіктен оңтүстікке қарай – 54,2 м, шығыстан батысқа қарай – 29,7 м жүргізілді, қазба орнының жалпы ауданы 1140 м² құрады. Жабық кешен бірнеше құрылымдардан тұрады және бірқатар ерекшеліктеріне сәйкес, XIX ғасыр екінші жартысынан бастап қоғамдық ғимарат, мектеп болып саналғаны мүмкін.

Окно 3 расположено в 500 м к юго-западу от мавзолея Кожы Ахмед Ясави. В результате раскопочных работ исследован комплекс с 19 помещениями, двором и хозяйственной частью. Раскоп заложен в соответствии с топографией холма: с севера на юг – 54,2 м, с востока на запад – 29,7 м, общая площадь раскопа составила 1140 м². Вскрытый комплекс состоит из нескольких сооружений и по ряду признаков квалифицируется как общественное сооружение, вероятнее всего мектеб, датируемое II пол. XIX в.

Қабырғаларды тазарту сәті

Рабочий момент расчистки стены

Clearing the wall moment

Ташнау – санитарлық тазарту құралы үстінен күйдірілген кірпіш қаландылар

Кладка жженым кирпичом над ташнау – санитарно-очистительного устройства

Burnt brick laying over tashnau – sanitary cleaning device

Window 3 is located 500 m south-west of the Khoja Ahmed Yasawi mausoleum. As a result of excavation work, a complex with 19 rooms, a courtyard and an economic part was discovered. The excavation was laid in accordance with the topography of the hill: from north to south – 54.2 m, from east to

west – 29.7 m, the total area of the excavation was 1140 m². The disclosed complex consists of several structures and, according to a number of signs, qualifies as a public building, most likely a mekteb, dating from the II half of the XIX century.

ХІХ–ХХ ҒҒ. ШАРУАШЫЛЫҚ ТҰРҒЫН КЕШЕНІ

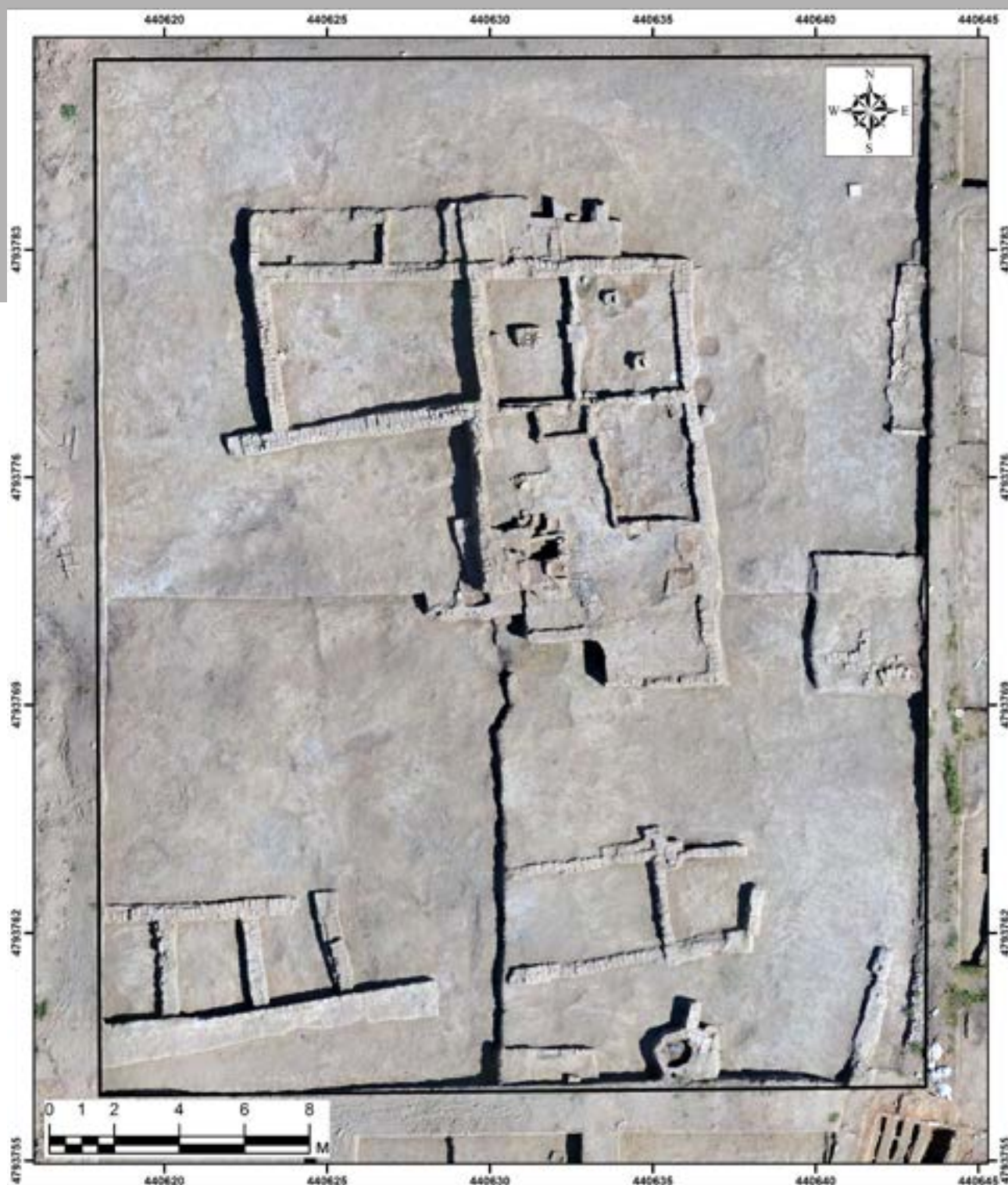
КОМПЛЕКС ЖИЛЫХ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПОМЕЩЕНИЙ ХІХ–ХХ ВВ.

COMPLEX OF RESIDENTIAL HOUSEHOLD ROOMS, XIX–XX CENTURIES

Қазба жұмыстары басталғанға дейін, Терезе 4 өлшемі 31x25 м болатын қазіргі күндізгі қабаты 1,28 м биіктікте орналасқан солтүстік-оңтүстік осінің бойымен ұзын жағымен созылған жайпақ шеттері бар сопақша дөңес болды. Қазба орнының өлшемдері: ұзындығы солтүстіктен оңтүстікке қарай 31,8 м, ені батыстан шығысқа қарай 25,5 м, зерттелген аумағы 810,9 м². Қазба орнының екі үлкен құрылым бар. Солтүстік және орталық бөліктерінде тұрғын үйлер, ал оңтүстік бөлігінде XVIII–XIX ғасырлардағы Оңтүстік Қазақстан мен Орталық Азияға тән шаруашылық мақсатындағы ғимараттар болған. Тік бұрышты пішінді тұрғын және шаруашылық ғимараттар кешені солтүстік-оңтүстік осі бойымен ұзын жағымен созылған.

Окно 4 до раскопок представляло собой бугор овальной формы с пологими краями вытянутый длинной стороной по оси север-юг, размерами 31x25 м, высотой 1,28 м от современной дневной поверхности. Размеры раскопа: длина с севера на юг 31,8 м, ширина с запада на восток 25,5 м. Изученная площадь составляет 810,9 м². В раскопе располагается два больших сооружения. В северной и центральной части жилое, а в южной части хозяйственного назначения, характерные для Южного Казахстана и Средней Азии XVIII–XIX вв. Комплекс жилых и хозяйственных помещений прямоугольной формы вытянут длинной стороной по оси север-юг.

Before the excavations, window 4 was an oval hillock with sloped edges, elongated with a long side along the north-south axis, size 31x25 m, 1.28 m high from the modern day surface. The dimensions of the excavation: length from north to south 31.8 m, width from west to east 25.5 m. The studied area is 810.9 m². There are two large

structures. In the northern and central parts is residential structure and in the southern – domestic part is common for South Kazakhstan and Central Asia of the XVIII–XIX centuries. The complex of residential and domestic parts is rectangular shaped and is elongated with a long side along the north-south axis.

**XVIII–XIX ҒҒ. МОНША-ХАМАМ
БАНЯ-ХАМАМ – XVIII–XIX ВВ.
BATH-HAMAM, XIX–XX CENTURIES**

Терезе 5 Күлтөбе қалажұртының солтүстігінде орналасқан. Қазба орнының осі бойымен солтүстіктен оңтүстікке бағытталған тікбұрышты пішінге ие. Осы сызық бойымен ұзындығы 41 м, біліктің шығыстан батысқа қарай ені 29 м, қазба аумағы шамамен 1203 м² құрайды. Мұнда 10 бөлме, су қоймасы және басқа да көптеген құрылыстар табылды. Нысан 7 бөлмеден тұратын суық типтегі (еденді жылыту жүйесі жоқ) көшелер орамының моншасына жатады. Ғимараттың контуры оңтүстік-батыс бұрышында шаршы тәріздес шығыңқы жері бар тіктөртбұрышқа ұқсас. Ғимарат XVIII–XIX ғасырларға жататын төртбұрышты және тік бұрышты пішіндегі күйдірілген және шикі кірпіштен тұрғызылған.

Окно 5 расположено на территории городища Культобе в северной его части. Раскоп имеет прямоугольную форму, ориентирован по оси с севера на юг, длина по этой линии составляет 41 м, ширина по оси с востока на запад равна 29 м, площадь раскопа составляет порядка 1203 м². Здесь обнаружено 10 помещений, резервуар для воды, и множество других конструкций. Объект квалифицируется как квартальная баня холодного типа (без подпольной отопительной системы), состоящая из 7 помещений. Контур здания приближается к прямоугольнику с небольшим подквадратным выступом в юго-западном углу. Постройка возведена из квадратной и прямоугольной формы обожжённого и сырцового кирпича, относимая к XVIII–XIX вв.

Window 5 is on the territory of the Kultobe settlement in its northern part. The excavation has a rectangular shape, oriented along the axis from north to south, the length along this line is 41 m, the width along the axis from east to west is 29 m, the area of the excavation is about 1203 m². Here, 10 rooms, a water tank, and many other structures were found.

The object qualifies as a cold-type quarterly bath (without an underfloor heating system) with 7 rooms. The outline of the building close to a rectangle with a small sub-square ledge in the southwest corner. The building was built from a square and rectangular shape of fired and adobe bricks of the XVIII–XIX centuries.

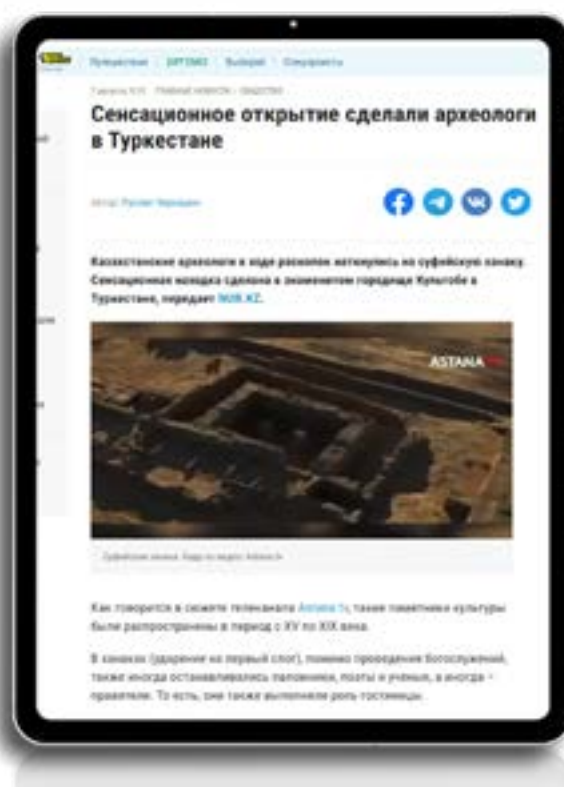

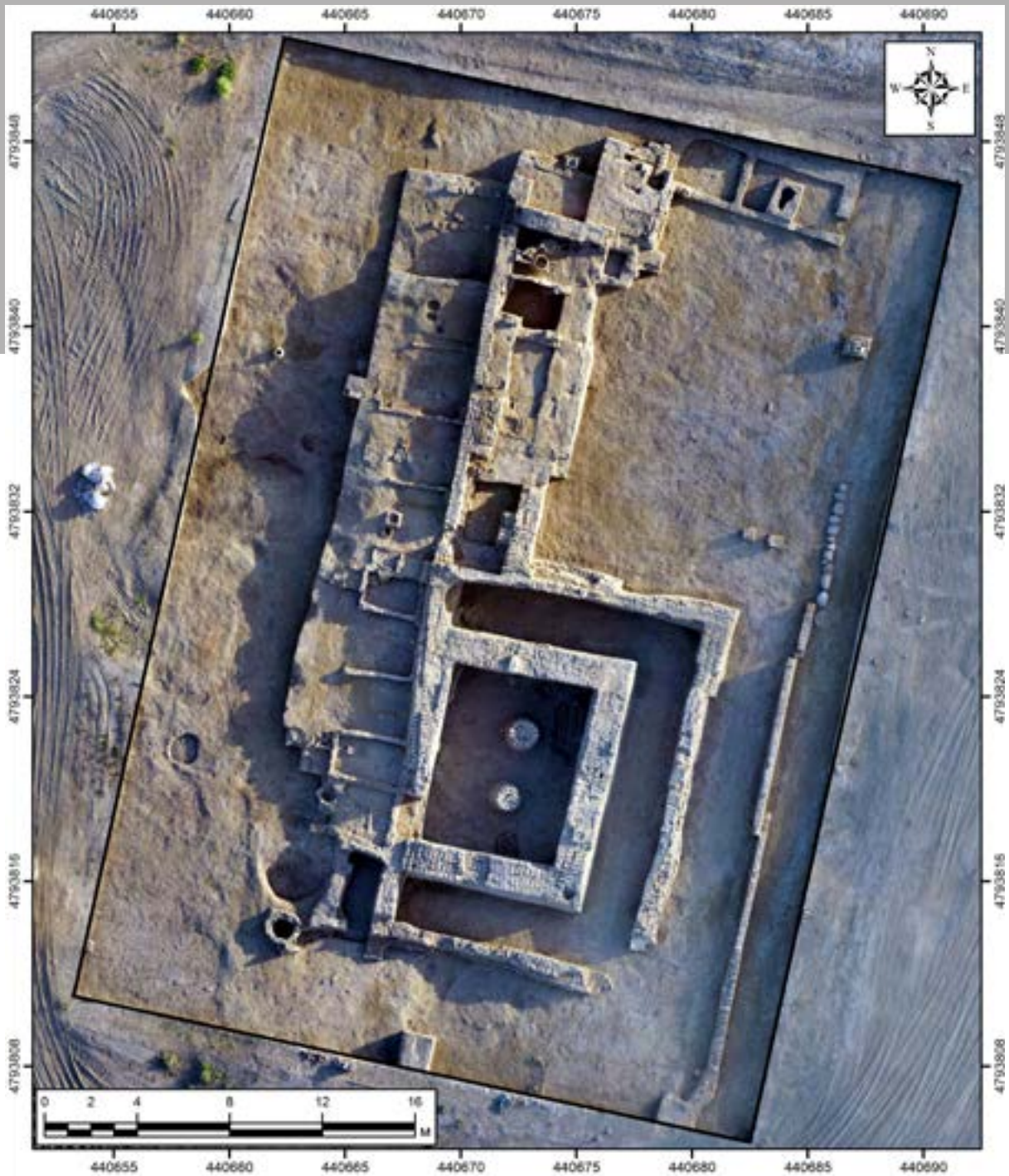

XVII–XIX ҒҒ. ХАНАКА ХАНАКА XVII–XVIII ВВ. KHANAKA, XVII–XVIII CENTURIES

Терезе 6 Терезе 3-тің солтүстік-батыс бөлігінде орналасқан. Қазба орнының өлшемдері солтүстіктен оңтүстікке қарай 42,5 м, батыстан шығысқа қарай 30 м, ал зерттелген аумағы 1275 м² құрайды. Мұнда үлкен тік бұрышты кесене табылды, оның ортасында еден деңгейінде кірпіштен жасалған екі баған орнатылған, барлық қабырғаға жақын жерде 7 қорым орналасқан. Барлық қаңқалар созылып шалқасынан жатқан, бастары солтүстікке қарай Қожа Ахмет Ясауи кесенесіне бағытталған. Мұнда салттық-діни кешен – ханака түріндегі барлығы 24 бөлме зерттелді. Ең алғашқы кезеңде, кесене тұрған жерде қабырғалармен қоршалған периметр бойына кесене тұрғызылған қорым болған. Кесене құрылысы XVII ғасырдың екінші жартысынан басталады. XVIII–XIX ғасырлар аралығында кесенеге-хужра ғимараты мен айван жалғастыра салынған.

Окно 6 расположено в северо-западной части окна 3. Размеры раскопа с севера на юг 42,5 м, а с запада на восток 30 м, а изученная площадь составляет 1275 м². Здесь обнаружен крупный мавзолей прямоугольной формы, в центре, которого на уровне пола были установлены две колонны, сделанные из сырцового кирпича, а у всех стен располагались 7 погребений. Все скелеты лежат вытянуто на спине, а головой ориентированы в северном направлении в сторону мавзолея Ходжа Ахмеда Ясави. В общей сложности здесь исследовано 24 помещения, представляющее собой культово-религиозный комплекс – ханака. На самом раннем этапе, на месте расположения мавзолея был некрополь, над которым был возведен мавзолей по периметру окруженный стеной. Время строительства мавзолея датируются второй половиной XVII в. Помещения-худжры и айван были пристроены к мавзолею в период с XVIII по XIX вв.

Window 6 is located in the northwestern part of window 3. The dimensions of the excavation are 42.5 m and from north to south and 30 m from west to east, and the studied area is 1275 m². A large rectangular mausoleum was discovered here, in the center are two columns made of adobe bricks were installed at the floor level and 7 burials were located near all the walls. All skeletons lie stretched out on their backs and their heads are oriented in a northerly

direction towards the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi. In total, 24 rooms have been studied, which are a cult-religious complex – khanaka. At the earliest stage, at the site of the mausoleum there was a necropolis, above which a mausoleum was built along the perimeter surrounded by a wall. The construction of the mausoleum dates back to the second half of the XVII century. Premises-khujras and aivan were attached to the mausoleum from the XVIII to the XIX centuries.

Аршу процесі

Процесс расчистки

Clearing process

Жұмыс процесі

Рабочий процесс

Working process

Талдау үшін топырақ сынамаларын алу процесі

Процесс отбора проб грунта на анализ

Soil sampling process for analysis

Бөлме-худжра

Помещение-худжра

Hujra premises

Ташнаудың жоғарғы бөлігі

Верхняя часть ташнау

Top of the tashnau

Айналмалы галерея
қабырғаларының фрагменттері

Фрагмент стeны
обходной галереи

Fragment of the
concourse's wall

Кірпіш бағана

Кирпичная колонна

Column made of brick

Оңтүстік-шығыс бөлменің кірпіш қаландылар фрагменті
Фрагмент кирпичной кладки юго-восточного помещения
Fragment of brickwork of the southeast room

Ташнаудың төменгі бөлігінің батыс жағына көрінісі

Вид на западную сторону нижней части ташнау

Western side of the lower part of the tashnau

Солтүстік-батыс секторындағы керамикалық ыдыс-хум

Керамический сосуд-хум в северо-западном секторе

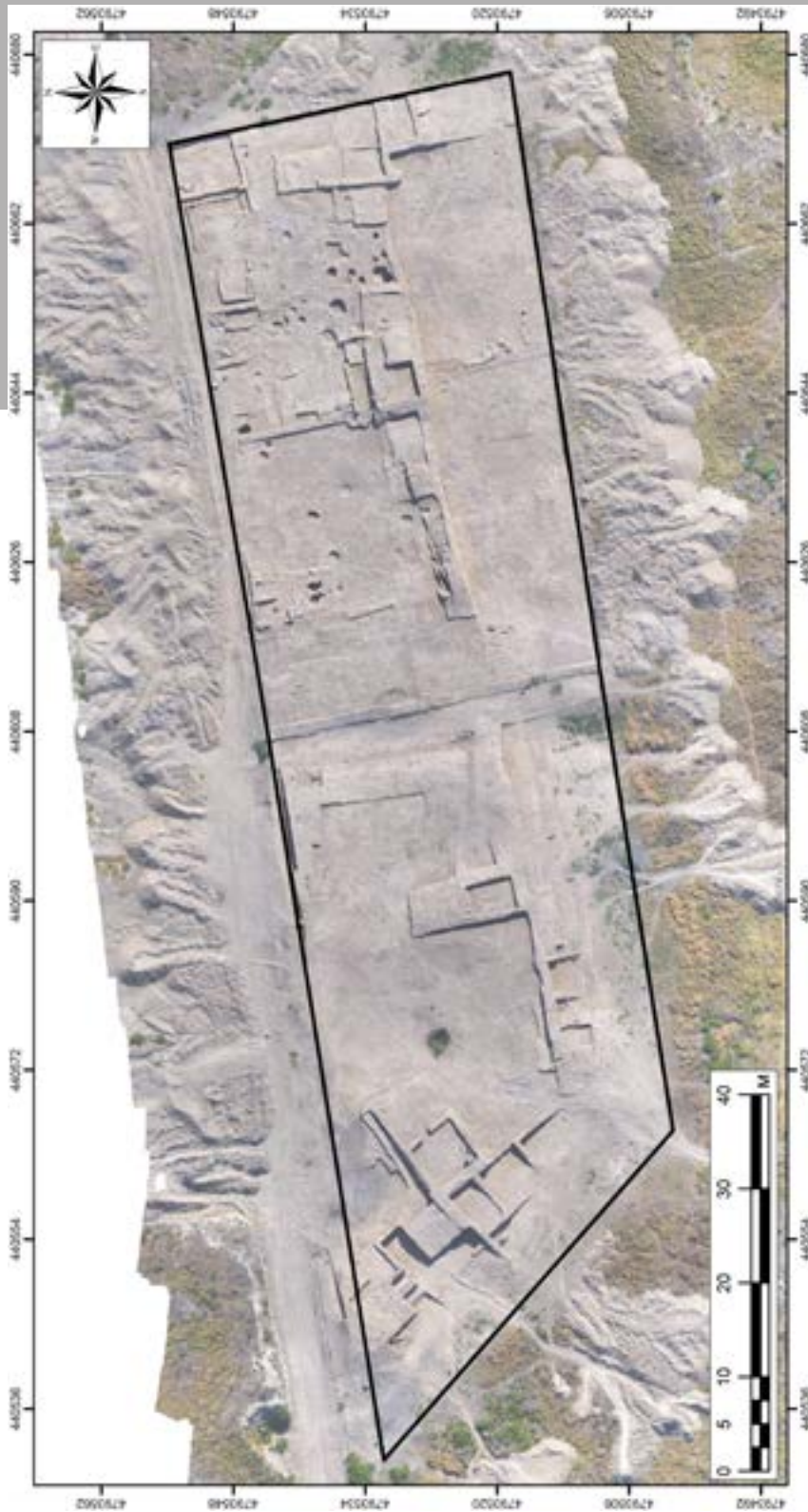
Ceramic vessel-hum in the northwest sector

XIX Ғ. СЫРТҚЫ БЕКІНІС ҚАБЫРҒАСЫНЫҢ ФРАГМЕНТІ ФРАГМЕНТ КРЕПОСТНОЙ СТЕНЫ XIX В. FRAGMENT OF THE FRONT FORTRESS WALL, XIX CENTURY

Терезе 7 Күлтөбе қалажұртының оңтүстік бөлігінде орналасқан. Ол ось бойымен батыстан шығысқа қарай бағытталған тік бұрышты пішінді, осы сызық бойымен ұзындығы 60 м, осьтің солтүстіктен оңтүстікке қарай ені 38 м, жалпы қазу алаңы 2200 м² құрайды. Археологиялық зерттеулер жүргізуге ыңғайлы болу үшін қамал қабырғасының фрагменті шығыс және батыс секторларына бөлінді. Қазба жұмыстары кезінде мәдени қатпарлар және XIX ғасырға жататын бір ғимарат горизонт қабатын зерттеу кезінде бекініс қабырғасына іргелес тұрғын үй кешенінің 19 бөлмесі табылды және зерттелді.

Окно №7 расположено в южной части городища Культобе. Имеет прямоугольную форму, ориентировано по оси с запада на восток, длина по этой линии составляет 60 м, ширина по оси с севера на юг равна 38 м, общая площадь раскопа составляет 2200 м². Для удобства производства археологических исследований фрагмент крепостной стены разделён на восточный и западный сектор. При проведении раскопочных работ исследованы культурные напластования и слой одного строительного горизонта, датируемого XIX в. Обнаружены и изучены 19 помещений жилого комплекса, примыкающего к крепостной стене.

Window 7 is in the southern part of the Kultobe settlement. It has a rectangular shape, oriented along the axis from west to east, the length along this line is 60 m, the width along the axis from north to south is 38 m, the total excavation area is 2200 m². For comfortable archaeological

research, a fragment of the fortress wall is divided into eastern and western sectors. During excavation work, cultural strata and a layer of one building horizon dating back to the XIX century were studied. Found and studied 19 rooms of the residential complex adjacent to the fortress wall.

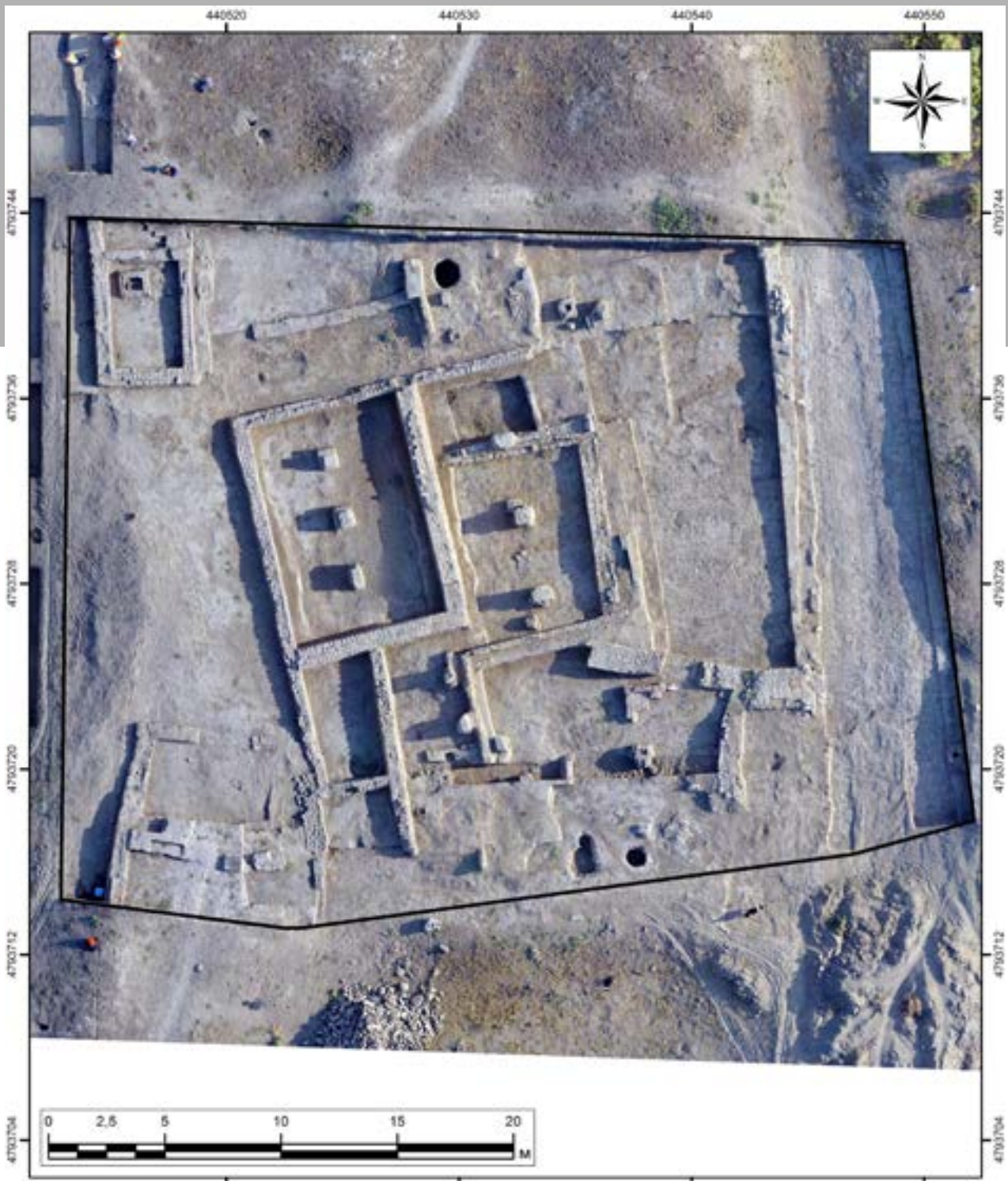
ХІХ Ғ. ҚОРА ТИПІНДЕГІ ҚОҒАМДЫҚ ҚҰРЫЛЫС

ОБЩЕСТВЕННАЯ ПОСТРОЙКА ДВОРОВОГО ТИПА ХІХ В.

PUBLIC BUILDING, XIX CENTURY

Терезе 8 Қожа Ахмет Ясауи кесенесінен 480 м қашықтықта орналасқан. Зерттелген аумақ 1076 м² құрады. Қазба орнының ұзындығы батыс-шығыс сызығы бойынша 37,5 м, ал солтүстік-оңтүстік сызығы бойынша 28,7 м болды. Атқарылған жұмыстардың нәтижесінде мұнда ауласы бар монументалды қоғамдық ғимарат қазылды. Ғимарат қалажұрттың кейінгі ортағасырлық Мусалы қақпасының батысынан өтетін негізгі магистралды жол бойында орналасқан. Құрылыс көптеген бөлмелерден тұрады. Ең жақсы сақталған – 7 бөлмелер. Магистралды көше ғимараттың шығыс жағынан өтеді. Оның аршылған ұзындығы 27,0 м, ені 5,8 м. Көшенің еденіне малтатас төселген. Барлық мәліметтер бойынша қазіргі ғимарат ХІХ ғасырдың аула типтес қоғамдық ғимараты болып саналады.

Окно 8 расположено в 480 м от мавзолея Кожа Ахмеда Ясави. Исследованный участок составил площадь 1076 м². Длина раскопа составила по линии запад-восток 37,5 м, ширина по линии север-юг 28,7 м. В результате проведенных работ здесь было раскопано монументальное общественное сооружение с двором. Сооружение расположено вдоль магистральной улицы, идущей от западных ворот позднесредневекового города Мусалы какпа. Сооружение состояло из множества помещений. Наиболее сохранившимися являются 7 помещений. С восточной стороны сооружения проходит магистральная улица. Она рассчитана в длину 27,0 м, шириной 5,8 м. Пол улицы был вымощен галькой. По всем данным настоящее сооружение квалифицируется как общественная постройка дворового типа ХІХ в.

Window 8 is located 480 m from the Khoja Ahmed Yasawi mausoleum. The studied area was 1076 m². The length of the excavation was 37.5 m along the west-east line, and 28.7 m along the north-south line. As a result of the work, a monumental public building with a courtyard was excavated here. The building is located along the main street from the western gate of the late

medieval town of Musala kakra. The construction has many rooms. The best preserved are 7 rooms. The main street is from the eastern side of the building. It was cleared in length 27.0 m, width 5.8 m. The street was paved with pebbles. According to all data, this building qualifies as a public building, courtyard typed of the XIX century.

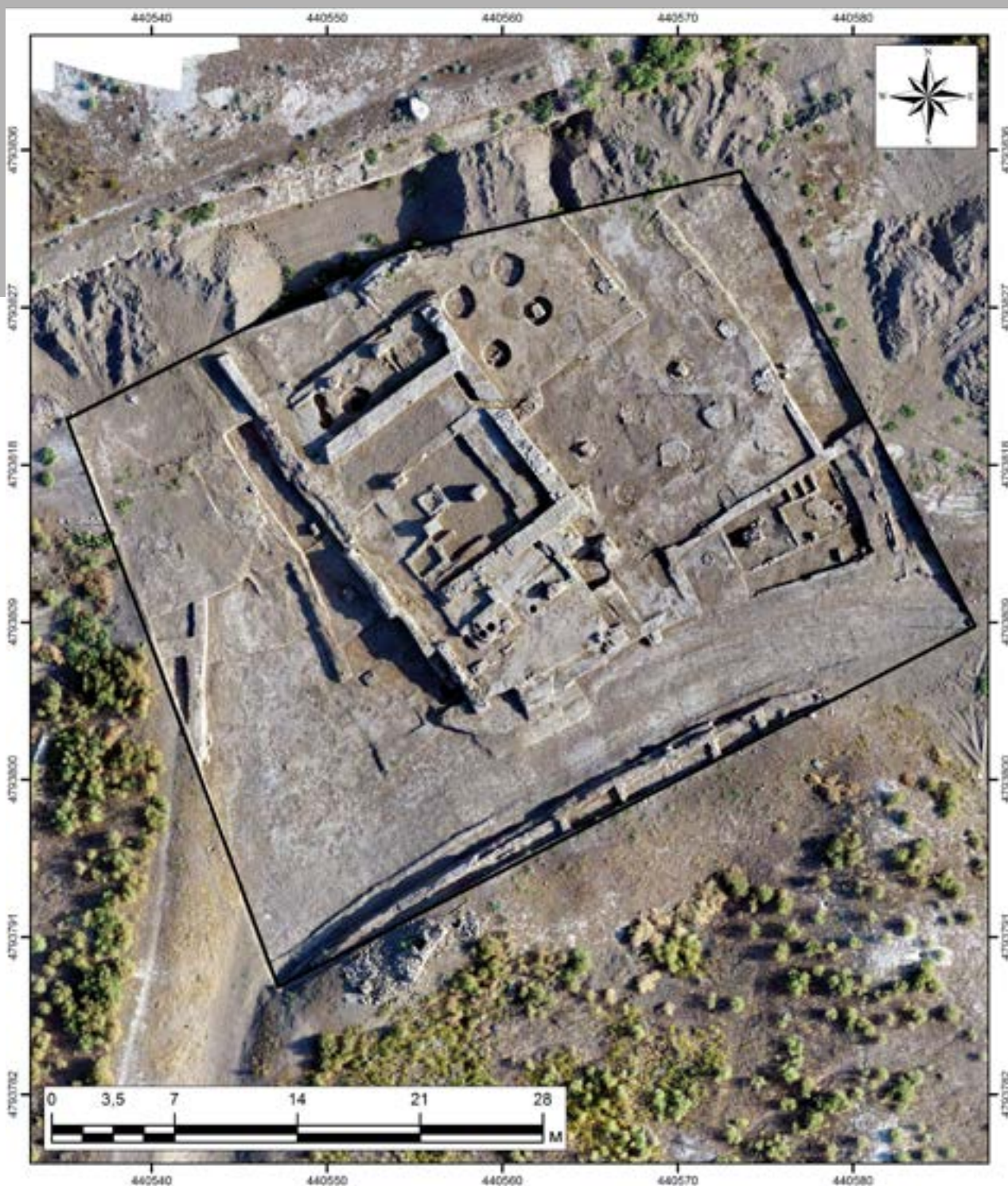
ХІХ Ғ. БАҒАНАЛАРЫ БАР ҚОҒАМДЫҚ ҚҰРЫЛЫС

ОБЩЕСТВЕННАЯ ПОСТРОЙКА С КОЛОННАМИ XIX В.

PUBLIC BUILDING WITH COLUMNS, XIX CENTURY

Терезе 9 Қожа Ахмет Ясауи кесенесінен оңтүстік-шығысқа қарай 400 м жерде орналасқан. Нысан магистрал көшенің торабында орналасқан, оның бір тармағы солтүстікке, ал екіншісі шығысқа кетеді. Қазба орны 1414 м², бұрыштары негізгі нүктелерге бағытталған. Ғимараттың орталық бөлігін 6 түрлі өлшемдердегі үй-жайлардан тұратын кешен алып жатыр. Ғимараттың оңтүстік-шығыс жағымен ені 5,3–5,5 м көше өтеді. Көшенің беткі қабаты ұсақ малта тастармен жабылған. Құрылымның айналма қабырғасы көше бойымен өтеді. Бұл құрылым қоғамдық ғимарат ретінде жіктеледі және XIX ғасырдың ортасына жатады.

Окно 9 расположено в 400 м к юго-востоку от мавзолея Кожы Ахмедя Ясави. Объект расположен на развилке магистральной улицы, одна ветвь которой уходит на север, а другой на восток. Раскоп площадью 1414 м², углами ориентирован по сторонам света. Центральную часть сооружения занимает комплекс из 6 разных размеров и назначения помещений. Вдоль юго-восточной стороны сооружения проходит улица шириной 5,3–5,5 м. Поверхность улицы покрыта мелкой галькой. Через улицу проходит обводная стена сооружения. Данное сооружение квалифицируется как постройка, имеющая общественное назначение и датируется серединой XIX в.

Window 9 is located 400 m southeast of the Khoja Ahmed Yasawi mausoleum. The property is located at a fork in the main street, one part goes to the north and the other to the east. The excavation area is 1414 m², the corners are oriented to the cardinal points. The central part of the building is occupied by a complex of 6 different sizes and

premises. A street with a width of 5.3–5.5 m runs along the southeast side of the building. The surface of the street is covered with small pebbles. The bypass wall of the structure runs across the street. This structure is classified as a public building and dates from the middle of the XIX century.

XIX Ғ. ҚОЛӨНЕРШІЛЕР ОРАМЫ КВАРТАЛ РЕМЕСЛЕННИКОВ XIX В. CRAFTSMEN QUARTER, XIX CENTURY

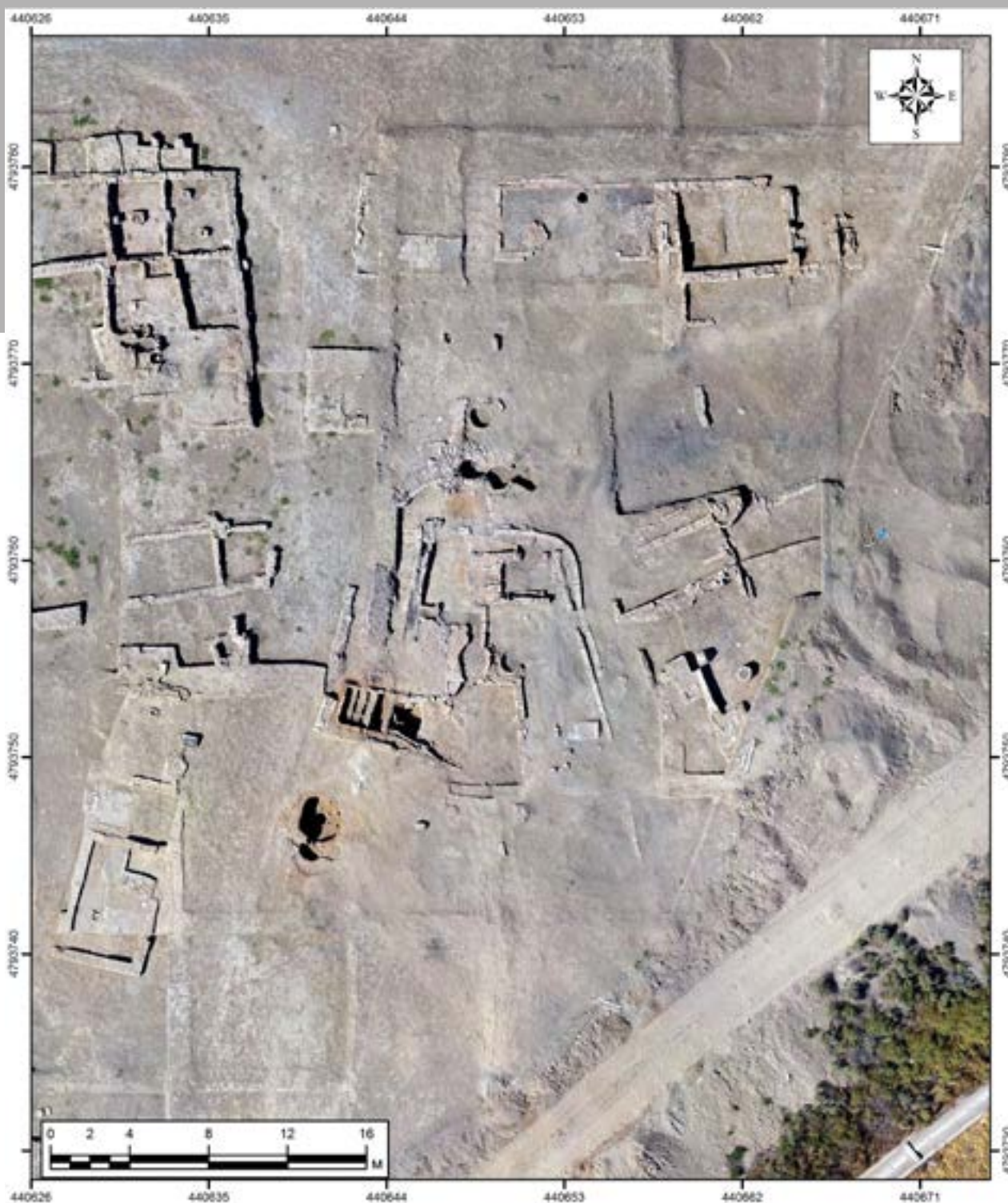
Аумақтың орталық және оңтүстік бөліктерінде жүргізілген зерттеу барысында екі шеберхана мен 3-уі үлкен, 4-еуі шағын; жалпы жеті пеші бар өндірістік орам анықталды. Қазбаның бүкіл аумағы шартты түрде екі бөлікке: солтүстікке және оңтүстікке бөлінеді. Қазбаның оңтүстік бөлігінде екі ғимарат пен алты пеш анықталды.

№1 пеш – керамиканы күйдіретін пеш. Пеш қазба орнының оңтүстік-батыс бөлігінде орналасқан, дөңгеленген пішінді және солтүстік-батыс-оңтүстік сызық бойымен созылған.

Печь №1 представляет собой печь для обжига керамики. Печь расположена в юго-западной части раскопа, имеет округлую форму и вытянута по линии северо-восток-юго-запад.

Kiln #1 is a ceramic kiln. The furnace is located in the southwestern part of the excavation, has a rounded shape and is elongated along the northeast-southwest line.

При исследовании в центральной и южной частях участка выявлен производственный квартал, представленный двумя мастерскими и семью печами, из которых 3 большие и 4 маленькие. Вся территория раскопа условно поделена на две части: северную и южную. В южной части раскопа выявлено две постройки и шесть печей.

During the researches in the central and southern parts of the site revealed an industrial quarter of two workshops and seven ovens where 3 are large and 4 are small. The entire territory of the excavation is conventionally divided into two parts: northern and southern. In the southern part of the excavation, two buildings and six furnaces have been identified.

№2 пеш – кірпіш күйдіретін пеш. Пеш төртбұрышты пішінді, солтүстік-батыс-оңтүстік-шығыс сызығы бойымен созылған. Пеш 13x25x5 см форматында күйдірілген кірпішпен қаланған.

Печь №2 представляет собой печь для обжига кирпича. Печь имеет прямоугольную форму, вытянутою по линии северо-запад-юго-восток. Печь выложена из обожжённого кирпича формата 13x25x5 см.

Kiln #2 is a brick kiln. The furnace has a rectangular shape, elongated along the north-west-south-east line. The stove is lined with fired brick format of 13x25x5 cm.

№3 пеш – қазба орнының оңтүстік жартысының орталық бөлігінде орналасқан және күйдірілген кірпіштен жасалған дөңгелек пішінде. Пеш солтүстік-оңтүстік бағытта созылған.

Печь №3 расположена в центральной части южной половины раскопа, и представляет собой округлую конструкцию из обожжённого кирпича. Печь вытянута по линии север-юг.

Kiln #3 is located in the central part of the southern half of the excavation site, and is a rounded structure of fired bricks. The oven is elongated in a north-south direction.

№4 пеш – күйдірілген кірпіштен қаланған дөңгелек пішінді, пештің тек доға тәрізді кірпіш түріндегі батыс бөлігі сақталған.

Печь №4 представляет собой округлую конструкцию из обожжённого кирпича, сохранилась лишь западная половина печи, в виде дугообразной кладки из кирпича.

Kiln #4 is a round structure of fired bricks. The half of the kiln has survived only on the west and is construction made of fired brick.

№5 пеш – қазба орнының оңтүстік жартысының солтүстік бөлігінде орналасқан және № 3 пешке ұқсас күйдірілген кірпіштен жасалған дөңгелектелген құрылым.

Печь №5 расположена в северной части южной половины раскопа и представляет собой округлую конструкцию из обожжённого кирпича аналогичную печи №3.

Kiln #5 is located in the northern part of the southern half of the excavation and is a rounded structure made of fired bricks, similar to kiln #3.

№6 пеш – қазба орнының оңтүстік жартысының солтүстік бөлігінде, №5 пештің шығысына қарай орналасқан. №6 пеш 13x25x5 см формасында күйдірілген кірпіштен жасалған құрылым түрінде.

Печь №6 расположена в северной части южной половины раскопа, восточнее печи №5. Печь №6 представлена в виде конструкции из обожжённого кирпича формата 13x25x5 см.

Kiln #6 is located in the northern part of the southern half of the excavation, east of furnace #5. Kiln #6 is a structure made of fired brick in the format 13x25x5 cm.

№7 пеш – керамиканы күйдіретін пеш. Пеш қазба орнының солтүстік жартысының солтүстік-шығыс бөлігінде орналасқан, дөңгелектелген пішінді және солтүстік-батыс-оңтүстік сызық бойымен созылған.

Печь №7 представляет собой печь для обжига керамики. Печь расположена в северо-восточной части северной половины раскопа, имеет округлую форму и вытянута по линии северо-восток-юго-запад.

Kiln #7 is a ceramic kiln. The kiln is located in the northeastern part of the northern half of the excavation site, has a rounded shape and is elongated along the northeast-southwest line.

Күлтөбе қалашығының
**9 археологиялық
нысандарын** ғылыми
консервациялау бойынша
жұмыс жобасы **ӘЗІРЛЕНДІ**

РАЗРАБОТАН
рабочий проект
на научную консервацию
9 объектов археологии
городища Кюльтөбе

Жоба мәдени мұраны қорғау және қалпына келтіру саласындағы жетекші мамандардың – ИКОМОС мүшелерінің кеңестері негізінде әзірленді, сонымен қатар Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің аумағын абаттандыру бойынша ҚР МСМ Ғылыми-әдістемелік кеңесінің отырыстарында қабылданды.

Проект разработан на основе консультаций ведущих экспертов в области охраны и реставрации культурного наследия – членов ИКОМОС, а также утверждён на заседаниях Научно-методического совета МКС РК по вопросам благоустройства территории мавзолея Ходжа Ахмеда Ясауи.

Working plan for scientific conservation
of **9 archaeological sites**
of the Kultobe settlement
FINALISED

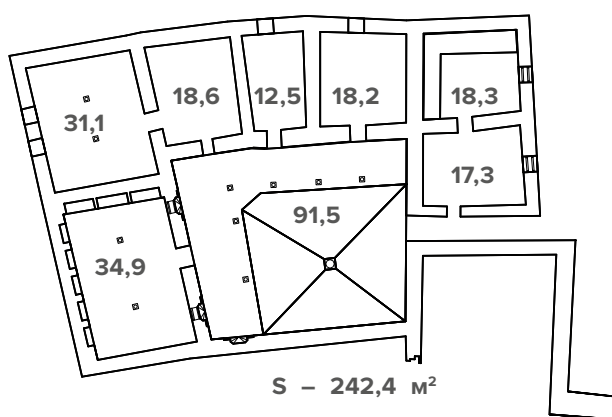

The working plan based on consultations of leading experts in the restoration and protection of cultural heritage – ICOMOS members, and was also approved at the meetings of the Scientific Methodological Council of the MCS RK on the development of the territory of the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi.

- 1** XIX ғ. – XX ғ. басындағы тұрғын үй;
Жилой дом XIX – нач. XX вв.;
Residential house, XIX – early XX centuries;
- 2** XII–XIII ғғ. тұрғын үй;
Жилой дом XII–XIII вв.;
Residential house, XII–XIII centuries;
- 3** XVIII ғ. – XIX ғ. басындағы бай жер иесінің тұрғын үйі;
Жилой дом богатого землевладельца XVIII – нач. XIX вв.;
Residential house of a wealthy landowner, XVIII – early XIX centuries;
- 4** XVII–XVIII ғғ. қолөнерші тұрғын үйі;
Жилой дом ремесленника XVII–XVIII вв.;
Residential house of a craftsman, XVII–XVIII centuries;
- 5** I–II ғғ. бекіністі храм;
Укрепленный храм I–II вв.;
Fortified temple, I–II centuries;
- 6** I–II ғғ. цитадель;
Цитадель I–II вв.;
Citadel, I–II centuries;
- 7** X–XI ғғ. алтарьлары бар үй-жайлар кешені;
Комплекс помещений с алтарями X–XI вв.;
Complex of premises with altars, X–XI centuries;
- 8** XV–XVII ғғ. бұйымдарды күйдіруге арналған пеші бар көзеші шеберханасы;
Гончарная мастерская с печью для обжига изделий XV–XVII вв.;
Pottery workshop with a kiln for firing products, XV–XVII centuries;
- 9** XIX ғ. – XX ғ. басындағы төселген көшелелер фрагменті
Фрагменты мощенных улиц XIX – нач. XX вв.
Fragments of cobbled streets, XIX – early XX centuries.

ХІХ – ЕРТЕ ХХ ҒҒ. ТҰРҒЫН ҮЙДІҢ ҚАБЫРҒАЛАР ФРАГМЕНТТЕРІН ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ШАНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

Тұрғын үй – ХІХ-ерте ХХ ғғ. Қоқан хандығы кезеңіне жататын, айван мен ауласы бар шикі кірпіштен салынған Орта Азиялық типтегі ғимарат. Бұл тұрғын үйдің көлемімен және бірнеше тұрғын бөлмелерінің, кең ауланың және қойманың болуына қарағанда дәулетті отбасына жатқан деп болжауға болады.

Жоспар / План / Plan

НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ ФРАГМЕНТОВ СТЕН ЖИЛОГО ДОМА ХІХ – НАЧАЛО ХХ ВВ.

Жилой дом представляет собой типичную среднеазиатскую постройку из сырцовых кирпичей с айваном и двориком, датируемый периодом Кокандского ханства ХІХ в. – нач. ХХ в. Данный жилой дом, скорее всего принадлежал зажиточной семье, что демонстрирует его квадратура и наличие нескольких жилых комнат, просторный двор и кладовая.

2019

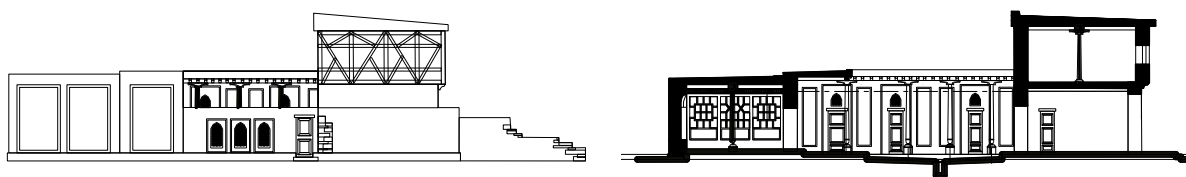
SCIENTIFIC PRESERVATION AND PARTIAL RESTORATION OF WALL'S FRAGMENTS OF THE RESIDENCE, XIX – BEGINNING XX CENTURY

The residence is a typical Central Asian building of adobe bricks with an aivan and a courtyard, dating back to the Kokand Khanate in the XIX century – early XX century. This residential building most likely belonged to a middle-class family, which is demonstrated by its square, several living rooms, a spacious courtyard and a storage room.

ЦИФРЛЫҚ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ
(3D модельдеу)

ЦИФРОВАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ
(3D моделирование)

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

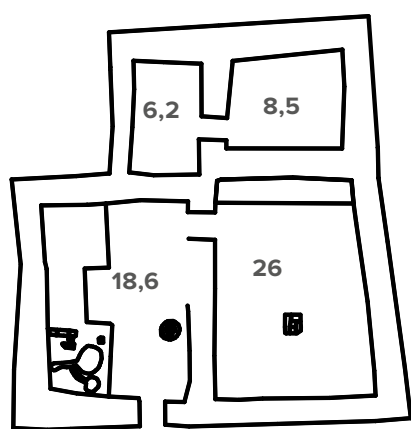
Графикалық қайта құру / Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

2020

ХІІ–ХІІІ ҒҒ. ТҰРҒЫН ҮЙ ҒИМАРАТЫНЫҢ ҚАБЫРҒАЛАР ФРАГМЕНТТЕРІН ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ІШІНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

ХІІ–ХІІІ ғасырлардағы тұрғын үй ең алдымен, сабанмен жабылған ықшамды орналасуымен және төмен төбелерімен сипатталатын сопылық отбасына жатады. Композиция ортасы барлық үй-жайларды қамтитын жабық аула болған.

S – 59,3 м²

Жоспар / План / Plan

НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ ФРАГМЕНТОВ СТЕН ЖИЛОГО ДОМА ХІІ–ХІІІ ВВ.

Жилой дом ХІІ–ХІІІ вв. принадлежит аскетичной семье, характеризуемый компактной планировкой и низкими потолками, крытыми, скорее всего, соломой в сочетании с глиняной обмазкой. Центром композиции является крытый внутренний дворик, в который входят все помещения.

2019

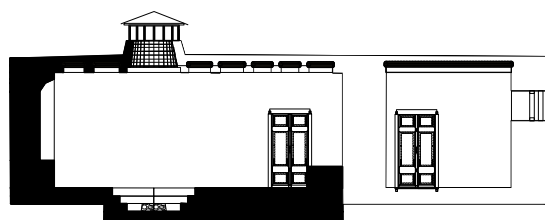
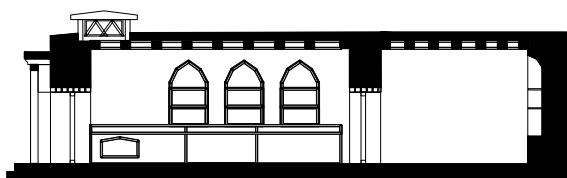
SCIENTIFIC PRESERVATION AND PARTIAL RESTORATION OF THE WALL'S FRAGMENTS OF A RESIDENTIAL BUILDING, XII–XIII CENTURIES

Residential building of the XII–XIII centuries belongs to an ascetic family, characterized by a compact layout and low ceilings, most likely covered with straw combined with earthen plaster. The composition is a covered patio, which includes all the premises.

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

ЦИФРОВАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ
(3D моделирование)

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

Графикалық қайта құру / Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

2020

XVIII ғ. – XIX ғ. БАСЫНДАҒЫ БАЙ ЖЕР ИЕСІНІҢ ТҰРҒЫН ҮЙ ҒИМАРАТЫНЫҢ ҚАБЫРҒАЛАР ФРАГМЕНТТЕРІН ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ІШІНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

XVIII ғ. – XIX ғ. басындағы бай жер иесінің үйі үлкен ауласы бар типтік ғимарат. Мұндай үйлерде аулалар әдетте қос: ішкі және сыртқы болатын. Үйлер ағаш элементтерін керемет безендірумен: қақпалар, есіктер мен бағандар бай ою-өрнектермен ерекшеленген.

S – 672,2 м²

Жоспар / План / Plan

НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ ФРАГМЕНТОВ СТЕН ЖИЛОГО ДОМА БОГАТОГО ЗЕМЛЕВЛАДЕЛЬЦА XVIII – НАЧ. XIX ВВ.

Дом богатого землевладельца XVIII – нач. XIX вв. представляет собой типичную постройку с большим внутренним двором. В таких домах дворы обычно были двойными: внутренними и внешними. Дома отличались великолепной отделкой деревянных элементов: ворота, двери и колонны украшались богатым резным орнаментом.

2019

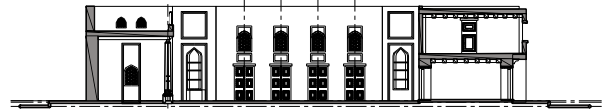
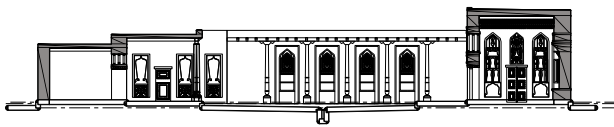
SCIENTIFIC PRESERVATION
AND PARTIAL RESTORATION
OF THE WALL'S FRAGMENTS
**OF A RESIDENTIAL
BUILDING OF A WEALTHY
RICH LAND OWNER,
XVIII – EARLY XIX CENTURY**

House of a wealthy landowner XVIII – early XIX centuries is a typical building with a large courtyard. In such houses, the courtyards were usually double: internal and external. The houses were distinguished by the magnificent decoration of wooden elements: gates, doors and columns were decorated with rich carved ornaments.

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

ЦИФРОВАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ
(3D моделирование)

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

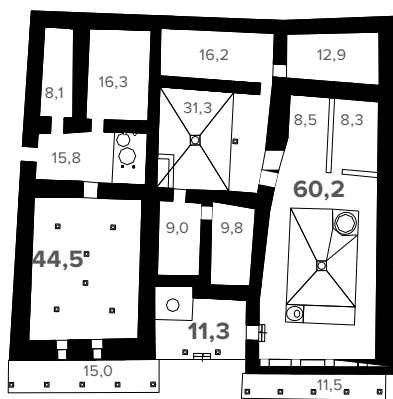
Графикалық қайта құру / Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

2020

XVII–XVIII Ғ. ҚОЛӨНЕРШІ ТҰРҒЫН ҮЙІНІҢ ҚАБЫРҒАЛАР ФРАГМЕНТТЕРІН ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ІШАНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

XVII–XVIII ғғ. басында көзеші пеші бар қолөнерші үйі Түркістан шеберлері өмірінің, тұрмысы мен жұмысының жарқын көрінісінің бірі. Бұл үйдің алды үлкен сауда көшеге қараған, сондықтан кіретін айван үй иесінің дайын бұйымдарын сату үшін дүкені ретінде болған.

S – 278,5 м²

Жоспар / План / Plan

НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ ФРАГМЕНТОВ СТЕН ЖИЛОГО ДОМА РЕМЕСЛЕННИКА XVII–XVIII ВВ.

Дом ремесленника XVII–XVIII вв. – один из ярких образцов жизни, быта и деятельности туркестанского мастера. Этот дом выходил главным фасадом на большую торговую улицу и поэтому его входной айван представлял собой лавку по продаже готовых изделий хозяина.

2019

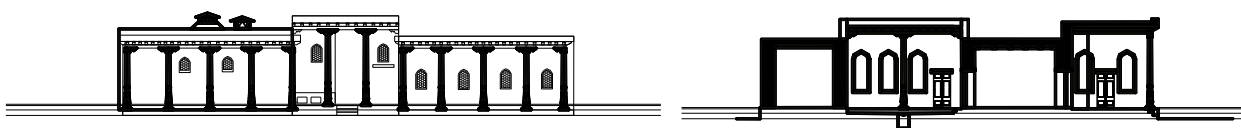
SCIENTIFIC PRESERVATION AND PARTIAL RESTORATION OF FRAGMENTS OF THE WALLS OF **ARTISAN'S RESIDENTIAL HOUSE** **XVII–XVIII CENTURIES**

House of a craftsman of the XVII–XVIII centuries – one of the best examples of life, everyday life and activities of the Turkistan master. This house faced the main facade of a large shopping street and therefore its entrance aivan was a shop selling the owner's finished products.

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

ЦИФРОВАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ
(3D моделирование)

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

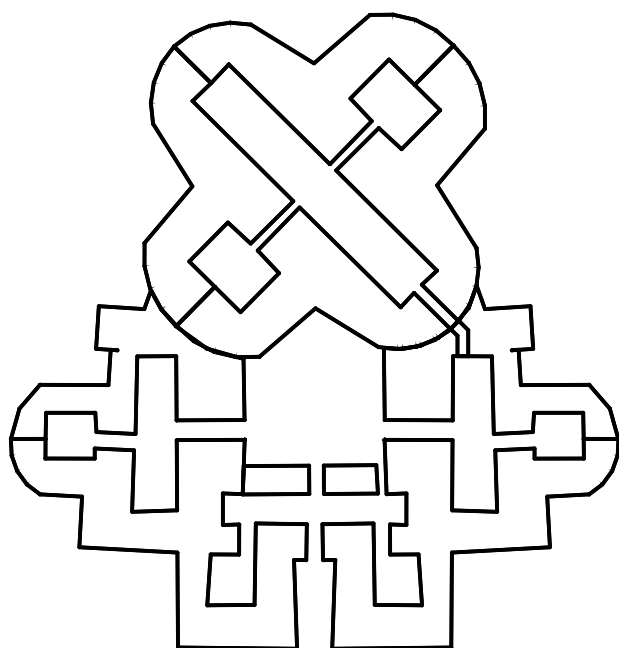
Графикалық қайта құру / Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

2020

**Б.З.Д. I Ғ. Б.З. II Ғ. БЕКІНІСТІ
ХРАМ ҚАБЫРҒАЛАРЫН
ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ
ЖӘНЕ ІШАНАРА
ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ**

Бұл массивті крес тәрізді құрылым айналасында ғибадатхана мен цитадельдің ғимараттары салынған ең ежелгі болып табылады. Крестің өлшемдері 18x18 м, «сәулелердің» ені – 7 м. «Крес» 8°-тан аспайтын ауытқуымен негізгі нүктелер бағытына дәл бағытталған. Қабырғаларының биіктігі үш метрге дейін жетеді, пахса мен шикі кірпіштен тұрғызылған. Құрылым үш бөлмеден тұрады және I–II ғғ. ғибадатхана болып саналады. Қабырғалары бар ғибадатхананың жалпы ауданы 731,5 м² құрайды, мұндағы қабырғалардың ауданы 482,8 м², эспланада 64,5 м², дәліз 13,8 м², ішкі аула 36,8 м², басты ғибадатхана 34,2 м², мұнара 1–7,8 м², мұнара 2–7,2 м², мұнара 3–4,9 м², мұнара 4–5,1 м², мұнара 5–4,8 м², мұнара 6–4,5 м², екі дәліз 15,8 және 14,6 м², сондай-ақ 14,2, 20,5 және 53,2 м² үш қосымша құрылыстары бар.

S – 731,5 м²

Жоспар / План / Plan

**НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И
ЧАСТИЧНАЯ
РЕСТАВРАЦИЯ СТЕН
УКРЕПЛЕННОГО ХРАМА
I В. ДО Н.Э. II В. Н.Э.**

Это массивное сооружение крестовидной формы является самым древним, вокруг которого и начала формироваться окружающая застройка храма и цитадели. Размеры креста 18x18 м, ширина «лучей» 7 м. «Крест» практически точно сориентирован по направлению сторон света с отклонением не более 8°. Стены имеют высоту до трех метров и возведены из пахсы и сырцового кирпича. Сооружение имеет три помещения и квалифицируется как святилище I–II вв. Общая квадратура храма со стенами составляет 731,5 м², где площадь стен 482,8 м², эспланада 64,5 м², коридор 13,8 м², внутренний двор 36,8 м², главное святилище 34,2 м², башня 1–7,8 м², башня 2–7,2 м², башня 3–4,9 м², башня 4–5,1 м², башня 5–4,8 м², башня 6–4,5 м², два коридора в 15,8 и 14,6 м², а также три поздние пристройки в 14,2, 20,5 и 53,2 м².

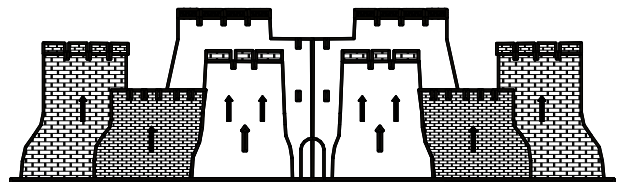
SCIENTIFIC CONSERVATION AND PARTIAL RESTORATION OF THE WALLS OF THE FORTIFIED TEMPLE I CENTURY BC II CENTURY AD

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

ЦИФРОВАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ
(3D моделирование)

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

This massive cross-shaped structure is the oldest, around which the surrounding buildings of the temple and citadel began to form. The dimensions of the cross are 18x18 m, the width of the "rays" is 7 m. The "cross" is almost oriented to the cardinal points with a deviation of no more than 8°. The walls are up to three meters high and were built of pakhsa and adobe bricks. The structure has three rooms and qualifies as a sanctuary of the I-II centuries. The total area of the temple with walls is 731.5 m², where the wall area is 482.8 m², the esplanade is 64.5 m², the corridor is 13.8 m², the courtyard is 36.8 m², the main sanctuary is 34 m², the tower is 1–7.8 m², the tower is 2–7.2 m², tower 3–4.9 m², tower 4–5.1 m², tower 5–4.8 m², tower 6–4.5 m², two corridors 15.8 and 14.6 m² as well as three late extensions of 14.2, 20.5 and 53.2 m².

Графикалық қайта құру
Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

Б.3. I–II ҒҒ. ЦИТАДЕЛЬ ҚАБЫРҒАЛАРЫ МЕН МҰНАРАЛАР

ФРАГМЕНТТЕРІН ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ШАНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

Күлтөбе цитаделі алтыбұрышты жоспарға ие және бұрыш-бастиондарында ішкі қабырғалары бар қуатты шикі-пахса қабырғасымен храм-ғибадатхананы қорғау үшін салынған. Оның бұрыштары 120° болады. Қабырғалардың бұрыштарында ішкі бөлмелері бар қабырға ішіне бастиондар салынған. Цитадельдің ішкі бөлігі құрылысында крес тәрізді ғибадатханадан басқа кең ашық аулалар аршылды.

Нысанның жалпы ауданы $4841,0 \text{ м}^2$, $266,6 \text{ м}^2$ бекініс қабырғасы, $23,4$ және $22,1 \text{ м}^2$ екі мұнарасы, ауланың ауданы – $900,0 \text{ м}^2$ кіретін сақталып қалған бөлігі – $1212,1 \text{ м}^2$; қайта жаңартылатын алаң – бекініс қабырғасының ауданы $755,0 \text{ м}^2$, барлық мұнаралардың ауданы (6 дана) $150,0 \text{ м}^2$, цитадельдің ауданы $3936,0 \text{ м}^2$ құрайды.

НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ ФРАГМЕНТА СТЕНЫ И БАШНИ ЦИТАДЕЛИ I–II В. Н.Э.

Цитадель Культобе имеет шестигранный план и была призвана защищать храм-святилище мощной сырцово-пасховой стеной с внутрстенными помещениями на углах-бастионах. Она имеет планировку с углами в 120° . На углах в стенах были устроены внутрстенные бастионы с внутренними помещениями. В застройке внутренней части цитадели помимо крестовидного храма, вскрываются обширные открытые дворы.

Общая площадь объекта составляет $4841,0 \text{ м}^2$, из них сохранившаяся – $1212,1 \text{ м}^2$, куда входит площадь крепостной стены в $266,6 \text{ м}^2$, две башни в $23,4$ и $22,1 \text{ м}^2$, а также площадь двора – $900,0 \text{ м}^2$; реконструируемая площадь – площадь крепостной стены $755,0 \text{ м}^2$, площадь всех башен (6 единиц) – $150,0 \text{ м}^2$, площадь цитадели – $3936,0 \text{ м}^2$.

2019

SCIENTIFIC PRESERVATION AND PARTIAL RESTORATION OF FRAGMENT OF WALL AND TOWER OF CITADEL, I-II CENTURY AD

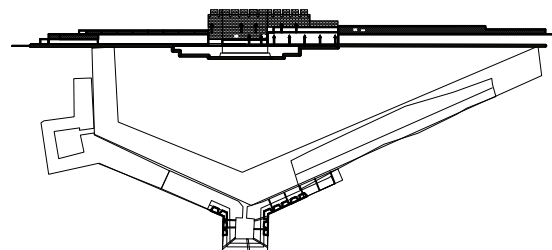
Citadel Kultobe has a hexagonal plan and was designed to protect the temple-sanctuary with a powerful raw-rammed wall with inter-wall rooms at the corners-bastions. It has a layout with 120° angles. At the corners in the walls were built in-wall bastions with internal rooms. In the construction of the inner part of the citadel, in addition to the cruciform temple, extensive open courtyards are revealed.

The total area of the object is 4841.0 m², of which the surviving area is 1212.1 m², which includes the area of the fortress wall of 266.6 m², two towers of 23.4 and 22.1 m², as well as the area of the courtyard – 900.0 m²; the area to be reconstructed – the area of the fortress wall is 755.0 m², the area of all towers (6 units) – 150.0 m², the area of the citadel – 3936.0 m².

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

ЦИФРОВАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ
(3D моделирование)

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

Графикалық қайта құру
Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

2020

Х–ХІ ҒҒ. АЛТАРЬЛАРЫ БАР ҮЙ-ЖАЙЛАР КЕШЕНДЕРІНІҢ ФРАГМЕНТТЕРІН ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ШАНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

Нысан – ерте ортағасырлық кезеңнің аз қабатты ғимараты. Мұнда мұсылмандыққа дейінгі өтпелі кезеңдегі нанымға жататын, дөңгелек пішінді, құрбандық алтарьлар бар бөлмелер табылды. Бұл бөлмелерде түтін шығатын және желдету үшін саңылауы шикізаттан жасалған сүйір сфералық күмбездермен жабылған. Балшықтан жасалған едендік алтарьлар – шеттері төмен жақтармен жиектелген бөлменің ортасында орналасқан тік бұрышты алаң. Алаңның ортасында кішкене керамикалық ыдыс көмілген күл мен көмір салынған тесік бар.

Қабырғаларын қоса есептегенде, құрбандық алтарьлары бар кешеннің жалпы ауданы 773,7 м² құрайды, оған 36,6 м² дөңгелек бөлмелер, 139,5 м² аула және 246,3 м² басқа аулалар кіреді, құрылыстың жалпы ауданы 122,4 м² құрайды.

НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ ФРАГМЕНТОВ КОМПЛЕКСА ПОМЕЩЕНИЙ С АЛТАРЯМИ Х–ХІ ВВ.

Объект представляет собой малоэтажную застройку раннесредневекового периода. Здесь выявлены круглые в плане помещения с напольными алтарями, относящимися к домусульманским верованиям переходного периода. Эти помещения были перекрыты сфероконическими куполами из сырца с отверстием в завершении для выхода дыма и проветривания. Напольные глиняные алтари представляют собой прямоугольную площадку в центре помещения, которую обрамляют невысокие бортики по краям. В центре площадки располагается ямка с золой и углями, в которую вкапывался небольшой керамический сосуд.

Общая площадь комплекса с алтарями, включая стены составляет 773,7 м², куда входят площадь круглых помещений в 36,6 м², двор 139,5 м² и еще один двор 246,3 м², общая квадратура помещений 122,4 м².

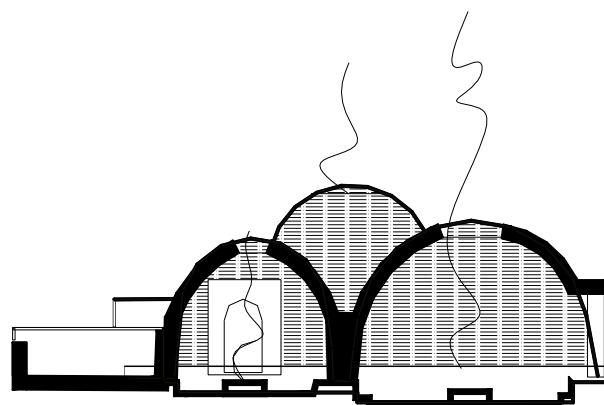
2019

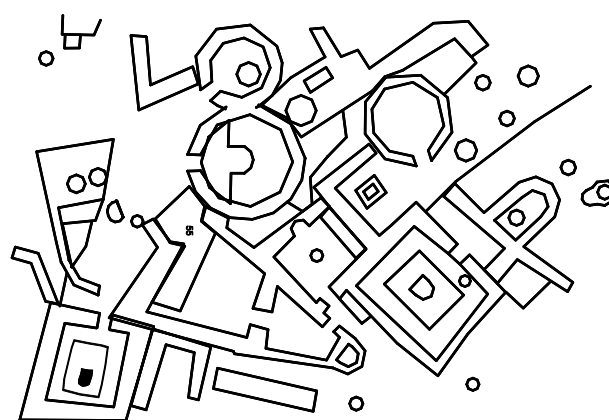
SCIENTIFIC PRESERVATION AND PARTIAL RESTORATION OF FRAGMENTS OF THE ROOM COMPLEX WITH ALTARS, X–XI CENTURIES

The object is a low-rise building of the early medieval period. Round rooms with floor altars related to the pre-Muslim beliefs of the transition period were found. These rooms were covered with sphero-conical domes made of raw materials with a hole at the end smokestack and ventilation. The clay floor altars are a rectangular area in the center of the room, which is framed by low sides at the edges. In the center of the site there is a hole with ash and coals to put a small ceramic vessel.

The total area of the complex with altars, including the walls, is 773.7 m², which includes the area of circular rooms of 36.6 m², a courtyard of 139.5 m² and another courtyard of 246.3 m², the total area of premises is 122.4 m².

Графикалық қайта құру
Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

S – 773,7 м²

Жоспар / План / Plan

2020

XV–XVII ҒҒ. БҰЙЫМДАР КҮЙДІРЕТІН ПЕШІ БАР КӨЗЕШІ ШЕБЕРХАНАСЫНЫҢ ҚАБЫРҒАЛАРЫН ҒЫЛЫМИ КОНСЕРВАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ШАНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

Бұл ғимарат XV–XVII ғасырлардағы қыш шеберінің әдеттегі шеберханасы болып табылады. Құрылымда: қонақ бөлмесі (мехманхана), ас үй (асхана), қонақ бөлмелері (худжралар), өндірістік бөлмелер (ұстахана), сауда айвандары және аулада орналасқан шеберхана да болған. Шеберхана-үйдің жалпы ауданы 278,5 м² құрайды, мұнда айваны бар кіреберіс 11,3 м², екі сауда айваны 15,0 және 11,5 м², бірінші мехманхана 44,5 м², басқа мехманханалар 12,9 м² және 16,3 м², 9,0 және 9,8 м² екі шеберхана, 60,2 м² шеберхана ауласы, 31,1 м² айваны бар аула, 8,5 және 8-де екі молхан, 16,2 м² дахлез, 8,1 м² қойма, сондай-ақ 15,8 м² ас үй болған.

Шеберханаға жақын жерде төселген көшенің фрагменттері, ғимараттардың қабырғалары, аулалар мен өткелдердің қоршаулары табылды.

НАУЧНАЯ КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ СТЕНЫ ГОНЧАРНОЙ МАСТЕРСКОЙ С ПЕЧЬЮ ДЛЯ ОБЖИГА ИЗДЕЛИЙ XV–XVII ВВ.

Данная постройка представляет собой типичную мастерскую ремесленника-керамиста XV–XVII вв. Помещения подразделяются на: гостиную (мехманхана), кухню (асхана), жилые комнаты (худжры), производственные (устахана), торговые айваны, а также предусмотрен внутренний дворик-мастерская. Общая квадратура дома-мастерской составляет 278,5 м², где вход с айваном 11,3 м², два торговых айвана 15,0 и 11,5 м², одна мехманхана в 44,5 м², другая в 12,9 м² и 16,3 м², две мастерские в 9,0 и 9,8 м², двор мастерской в 60,2 м², двор с айваном в 31,1 м², две молханы в 8,5 и 8,3 м², дахлез в 16,2 м², кладовую в 8,1 м², а также кухню в 15,8 м².

В непосредственной близости от мастерской обнаружен фрагмент мощеной улицы, стен зданий, заборов внутренних дворов и переходов.

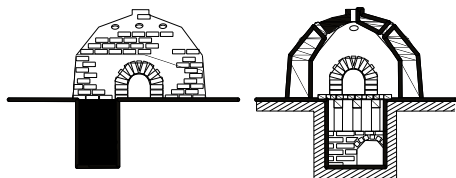
2019

SCIENTIFIC PRESERVATION AND PARTIAL RESTORATION OF THE WALL OF THE POTTER'S WORKSHOP WITH THE FURNACE FOR FIRING PRODUCTS, XV–XVII CENTURIES

This building is a typical workshop of a ceramic artisan of the XV–XVII centuries. The premises are subdivided into: a living room (mekhmankhana), a kitchen (askhana), living rooms (hujras), production rooms (ustakhana), trading aivans, as well as a courtyard-workshop. The total area of the workshop house is 278.5 m², where the entrance with an aivan is 11.3 m², two trading aivans are 15.0 and 11.5 m², one is a mekhmankhana of 44.5 m², the other is 12.9 m² and 16.3 m², two workshops in 9.0 and 9.8 m², workshop yard in 60.2 m², yard with aivan in 31.1 m², two molkhans in 8.5 and 8.3 m², dakhlez in 16.2 m², a pantry of 8.1 m² and a kitchen of 15.8 m².

A fragment of a cobbled street, walls of buildings, fences of courtyards and passages was found close to the workshop.

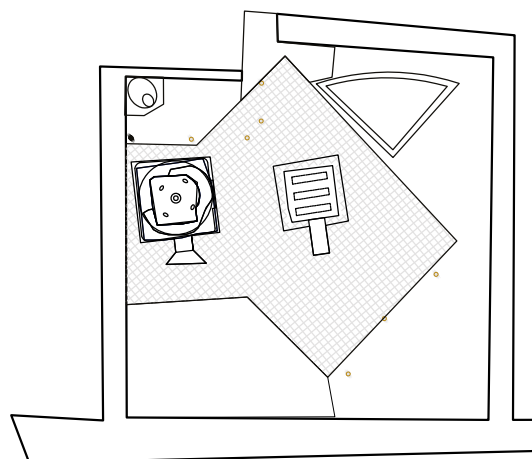

Графикалық қайта құру
Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

ЦИФРОВАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ
(3D моделирование)

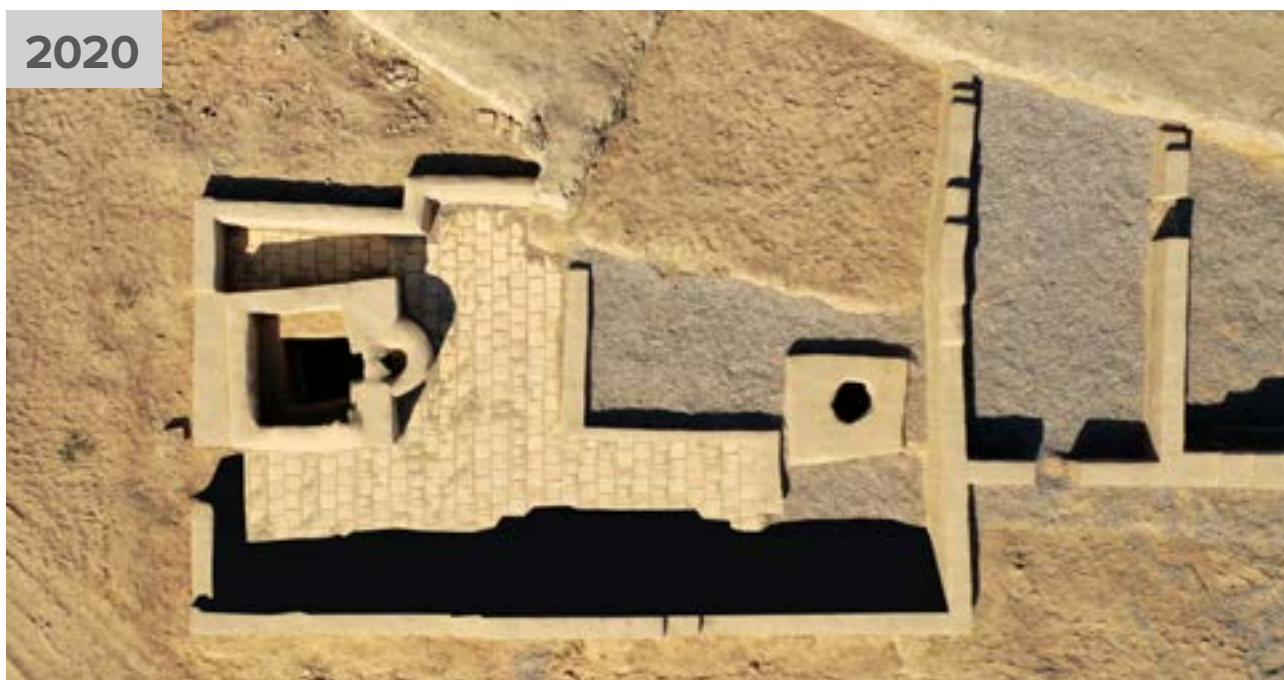
DIGITAL RECONSTRUCTION
(3D modeling)

S – 278,5 м²

Жоспар / План / Plan

2020

ХІХ ғ. – ХХ ғ. БАСЫНДАҒЫ ТӨСЕЛГЕН КӨШЕЛЕР ФРАГМЕНТТЕРІ

Күлтөбе қалажұртының тұрғын үй орамында негізінен ХІХ ғ. – ХХ ғ. басына жататын төселген көшелердің бес фрагменттері табылды. Негізінен төсеу 5-тен 15 см-ге дейінгі жұмыр тастардың фракцияларымен қаланған. Табылған фрагменттер Күлтөбе қалажұртының әр түрлі бөліктерінде орналасқан. Фрагменттердің арасында ұзындығы 77 м, ені 9 м болатын үлкен сауда көшесіне назар аударған жөн. Бұл көшенің жиектасы жұмыр тас қатарлармен қаланған. Көшенің сауда бағытында қолданылуына оның кеңдігі себеп болған; Оның екі жағындағы едәуір бөлігін уақытша дүкендер мен кенеп шатырлар алған, жүріп өтуге 3–4 метрден аспайтын жер қалатын болған.

ФРАГМЕНТЫ МОЩНЫХ УЛИЦ ХІХ – НАЧ. ХХ ВВ.

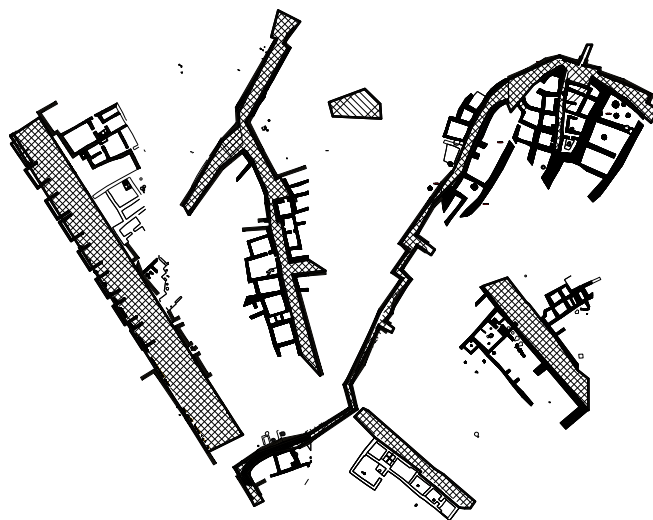
В жилом квартале городища Культобе выявлены пять фрагментов мощеных улиц, относящихся в основном к ХІХ – нач. ХХ вв. В основном мощение выполнялось булыжником размером фракции от 5 до 15 см. Выявленные фрагменты расположены в различных частях городища Культобе. Среди выявленных фрагментов следует выделить большую торговую улицу, длиной в 77 м. и шириной в 9 м. Бордюры этой улицы были выложены рядами булыжника. Именно ее ширина подсказала торговое назначение улицы: по двум ее сторонам значительную часть занимали временные торговые лавки и полотняные навесы, оставляя не более 3–4 м. для проезда.

2019

FRAGMENTS OF PAVEMENT STREET, XIX – EARLY XX CENTURIES

In the residential quarter of the Kultobe settlement, five fragments of pavement streets were found, mainly dating back to the XIX-early XX centuries. Basically, the paving was made of cobblestones with a fraction of 5 to 15 cm. The revealed fragments are located in different parts of the Kultobe settlement. Among the fragments, a large shopping street, 77 m long and 9 m wide, should be mentioned. The curbs of this street were lined with rows of cobblestones. Its width showed the commercial purpose of the street: on its two sides, a significant part was occupied by temporary shops and canvas sheds, no more than 3–4 meters for passage.

Графикалық қайта құру
Графическая реконструкция
Graphic reconstruction

2020

КОНСЕРВАЦИЯ ЖӘНЕ ІШІНАРА ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

Осы жоба бойынша консервациялық және қалпына келтіру жұмыстарын ғылыми-әдістемелік қолдауы Халықаралық орталық-азиялық зерттеулер институты (МИЦАИ, Самарқанд) ИКОМОС мүшелерінің қатысуымен жүзеге асырылды.

КОНСЕРВАЦИЯ И ЧАСТИЧНАЯ РЕСТАВРАЦИЯ

Научно-методическое сопровождение консервационно-реставрационных работ по настоящему проекту осуществляется Международным институтом центральноазиатских исследований (МИЦАИ, г. Самарканд) с участием членов ИКОМОС.

PRESERVATION AND PARTIAL RESTORATION

Scientific and methodological support of conservation and restoration work are under the International Institute for Central Asian Studies (IICAS, Samarkand) with the participation of ICOMOS members.

Сазды жібіту процесі

Процесс замачивания глины
Clay soaking process

Кірпішті араластыру және қалыптастыру процесі

Процесс замешивания и формовки кирпича
Brick mixing and forming process

Қалыпталған кірпіштерді кептіру процесі

Процесс сушки сформованных кирпичей
Drying process of molded bricks

ШИКІ КІРПІШ ӨНДІРУ ПРОЦЕСІ

Қабырғаларды консервациялау үшін қолданылатын материал түпнұсқаға (шикі кірпішке) ұқсас, бірақ бір қарағанда басқаша екені көрінеді. Консервацияланған шикі кірпіштер Сауран сазынан нысанда жасалынады.

Қалау езіндісінің құрамы:

Сауран саз, су.
Қоспалар жоқ.

Кірпіш құрамы:

Сауран сазы, су.
Арнайы қоспалар (оның ішінде арматуралық талшықтар) жоқ.

Өндіру технологиясы:

саз Саураннан жеткізіледі, одан әрі жұмыс тікелей нысанда жүзеге асырылады.

Сазды қалың, тығыз қамырдың консистенциясы болғанша техникасыз (аяқпен) илейді. Ары қарай, сол сияқты қолмен кірпіш ағаш қалыпқа құйылады, тығыздалады және кептіретін орынға қойылады.

Кірпіштің өлшемдері:

ұзындығы – 26 см,
ені – 14 см,
биіктігі – 9 см.

ПРОЦЕСС ИЗГОТОВЛЕНИЯ КИРПИЧА-СЫРЦА

Для консервации стен применяется материал идентичный оригинальному (сырцовый кирпич), однако визуально отличимый. Консервационный кирпич-сырец изготавливается непосредственно на объекте из сауранской глины.

Состав кладочного раствора:

сауранская глина, вода.

Добавки отсутствуют.

Состав кирпича:

сауранская глина, вода.

Специфические добавки

(в т.ч. армирующие волокна) отсутствуют.

Технология производства:

глина доставляется из Саурана, дальнейшие работы производятся непосредственно на объекте.

Глина замешивается ручным способом (ногами), до консистенции густого, плотного теста. Далее, также вручную, кирпич формируется в деревянной форме, уплотняется, и переносится к месту сушки.

Размеры кирпича:

длина – 26 см,

ширина – 14 см,

высота – 9 см.

PROCESS OF PRODUCING RAW BRICK

For the preservation of the walls, a material is used that is identical to the original one (raw brick), but visually distinguishable. Raw preservation bricks are made directly on site from Sauran clay.

Masonry mortar composition:

Sauran clay, water.

There are no additives.

Brick composition:

Sauran clay, water.

There are no specific additives (including reinforcing fibers).

Production technology:

clay is delivered from Sauran, further work is directly on site. The clay is kneaded by hand (with feet), until the consistency of a thick, dense dough. Further, also by hand, the brick is molded into a wooden mold, compacted and transported to the drying place.

Brick size:

length – 26 cm,

width – 14 cm,

height – 9 cm.

Кептірілген кірпіштерді жинақтау
Складирование высушенного кирпича
Storage of dried bricks

ГЕОТЕКСТИЛЬДІ ҚОЛДАНУ

Шынайы және консервацияланған қабаттарын бөлу үшін ылғалдан қорғайтын, сақталған қабаттардың арасында көп уақытқа дейін сақталатын синтетикалық материал – геотекстильдер қолданылады.

ПРИМЕНЕНИЕ ГЕОТЕКСТИЛЯ

В целях отделения аутентичного и консервационного слоев применялся геотекстиль, который предохраняет от влаги и будучи синтетическим материалом может сохраняться в толще законсервированных слоев неопределенно долго.

GEOTEXTILE IN USE

Geotextiles were used to separate the authentic and conservation layers, which protects from moisture and, being a synthetic material, can remain in the thickness of the preserved layers for an indefinitely long time.

Саз балшықтан жасалған қабырғаларды жабу үшін 1998 жылы Материалдық мәдениеттер ескерткіштерінің ғылыми-зерттеу және жобалау институты әзірлеген құрам қолданылды.

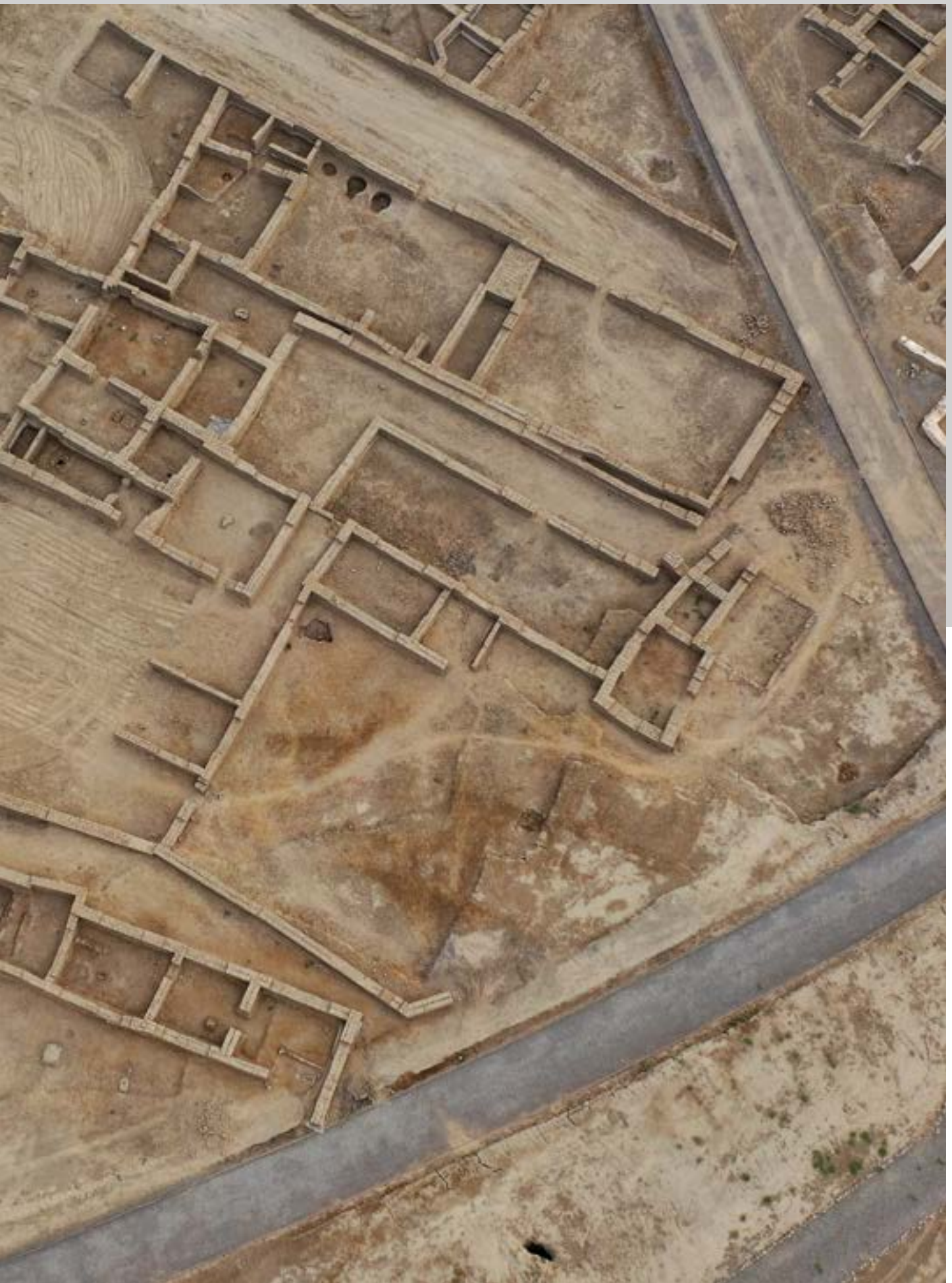
Для обмазки стен глинобитных структур применялся состав, разработанный НИПИ памятников материальной культуры в 1998 г.

A composition developed in 1998 by the Research and Design Institute of Monuments of Material Cultures was used to cover the mud walls.

ЖҰМЫС КЕЗІ

РАБОЧИЕ МОМЕНТЫ

WORKING PROCESS

**ИМИДЖДІК
ІС-ШАРАЛАР**

**ИМИДЖЕВЫЕ
МЕРОПРИЯТИЯ**

**IMAGE
PRODUCTS**

20
20

«Күлтөбе қалажұрты» ашық аспан астындағы археологиялық саябақтың ғылыми тұжырымдамасына кіретін, логотип, мақсатты аудиторияның сипаттамалары, бренд тұжырымдамасы, корпоративті сәйкестендіруді және т.б. қамтитын және Күлтөбе қалажұртында жиі кездесетін сәндік элемент, графикалық кескіннің негізі ретінде – ирелең гүлөрнек алынған брендбук әзірленді және тапсырыс берушімен келісілді (ERG).

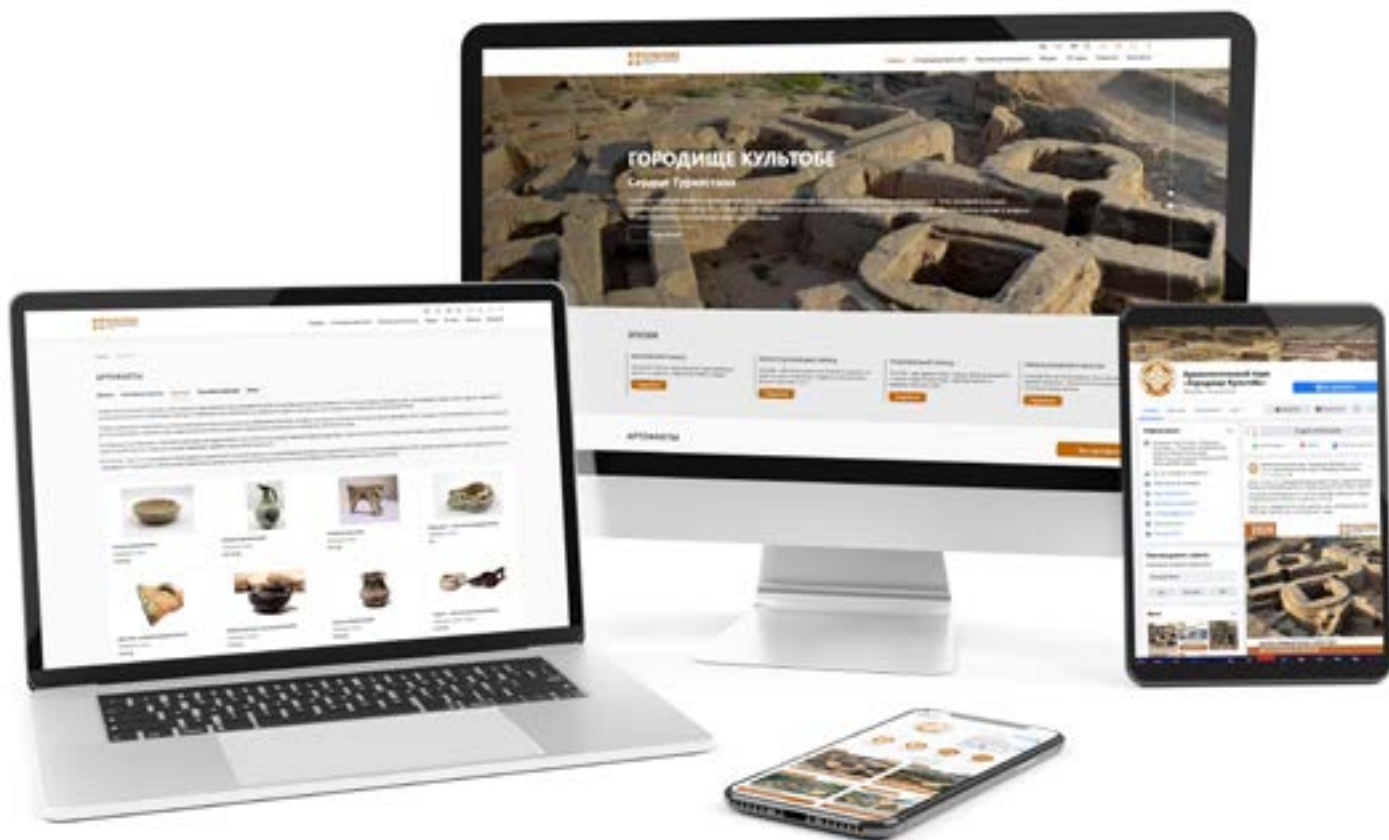

Разработан и согласован с заказчиком (ERG) брендбук, выступающий как часть научной концепции археологического парка под открытым небом «Городище Культобе», включающий логотип, характеристику целевой аудитории, концепцию бренда, фирменный стиль и др., где в основу графического образа взят наиболее часто встречающийся на городище Культобе орнаментальный элемент – вихревая розетка.

A brandbook, finalized and agreed with the ERG. It is a part of the scientific concept of the open-air archaeological park "Kultobe settlement", including a logo, characteristics of the target audience, brand concept, corporate identity, etc. The graphic image is based on the ornamental element most found on the Kultobe settlement – a vortex rosette.

«Күлтөбе қалажұрты» археологиялық саябағының мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдеріндегі бірнеше бөлімдер (ғылыми қызмет, негізгі міндеттер, жобаны орындаушылар, БАҚ және басқалары) бар, жобаны іске асырудың барлық кезеңдері егжей-тегжейлі көрсетілген www.kultobe.com ресми сайты құрылды және жұмыс істейді.

Создан и функционирует официальный сайт археологического парка «Городище Культобе» www.kultobe.com на государственном, русском и английском языках, который содержит ряд разделов (научная деятельность, основные задачи, исполнители проекта, медиа и многое другое), детально и подробно раскрывающих все этапы реализации настоящего проекта.

Created and working the official website of the archaeological park "Kultobe settlement" www.kultobe.com in Kazakh, Russian and English languages. It contains a number of sections (scientific activity, main tasks, project executors, media and much more), which has detailed steps of this project's implementation.

**ЖОБА ТУРАЛЫ РОЛИКТЕР
РОЛИКИ О ПРОЕКТЕ
VIDEOS ABOUT THE PROJECT**

Городище Культобе

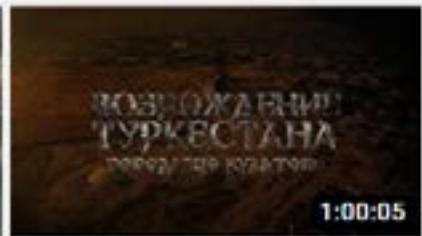
**Эксперты о городище
Культобе**

544 просмотра •
2 месяца назад

**Предтеча древнего
Туркестана – городище...**

208 просмотров •
2 месяца назад

**«ВОЗРОЖДЕНИЕ
ТУРКЕСТАНА. ГОРОДИЩЕ...**

137 просмотров •
7 месяцев назад

**Консервация и
реставрация исторически...**

121 просмотр •
2 месяца назад

**Археологическая
консервация на городище...**

104 просмотра •
2 месяца назад

Интервью А.Р. Хазбулатова

79 просмотров •
2 месяца назад

ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕР СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ SOCIAL MEDIA

Танымал әлеуметтік желілердегі парақтар жүйелі негізде жүргізіледі.

На систематической основе ведутся странички в популярных социальных сетях.

Daily updates in the project's social media pages.

ЖАЗЫЛУҒА ҰМЫТПАҢЫЗ!
НЕ ЗАБУДЬТЕ ПОДПИСАТЬСЯ!
FOLLOW US!

@kultobe

@kultobe_

ГОРОДИЩЕ КУЛЬТОБЕ

ГОРОДИЩЕ КУЛЬТОБЕ

kultobe_ • Подписки

Археологический парк «Городище Культобе»

kultobe_ Достар. 2020 жылдың 29 шілдесінде «Қазақ ғылыми-зерттеу мәдениет институты» ЖШС-нің @cultural.kz бас директоры, философия докторы (PhD) Андрей Хазбулатов Түркістан облысының әкімі Өмірзақ Шөкеевті Күлтөбе қалақортындағы қалпына келтіру жұмыстарының барысымен таныстырды.

Друзья, 29 июля 2020 Генеральный директор ТОО «Казахский научно-исследовательский институт культуры» @cultural.kz, доктор философии (PhD) Андрей Хазбулатов

Нравится isko10line и ещё 46

29 июля

Добавьте комментарий...

Отпубликовать

ИИИ КФУ

Институт исследования культурного наследия КФУ

Республика Татарстан
Специальная программа – Развитие Восточного Сторона РФ
Центр изучения археологического наследия
Директор: Инна Юрьевна Савельева
ИИИ КФУ
www.iiikfu.com/kazan

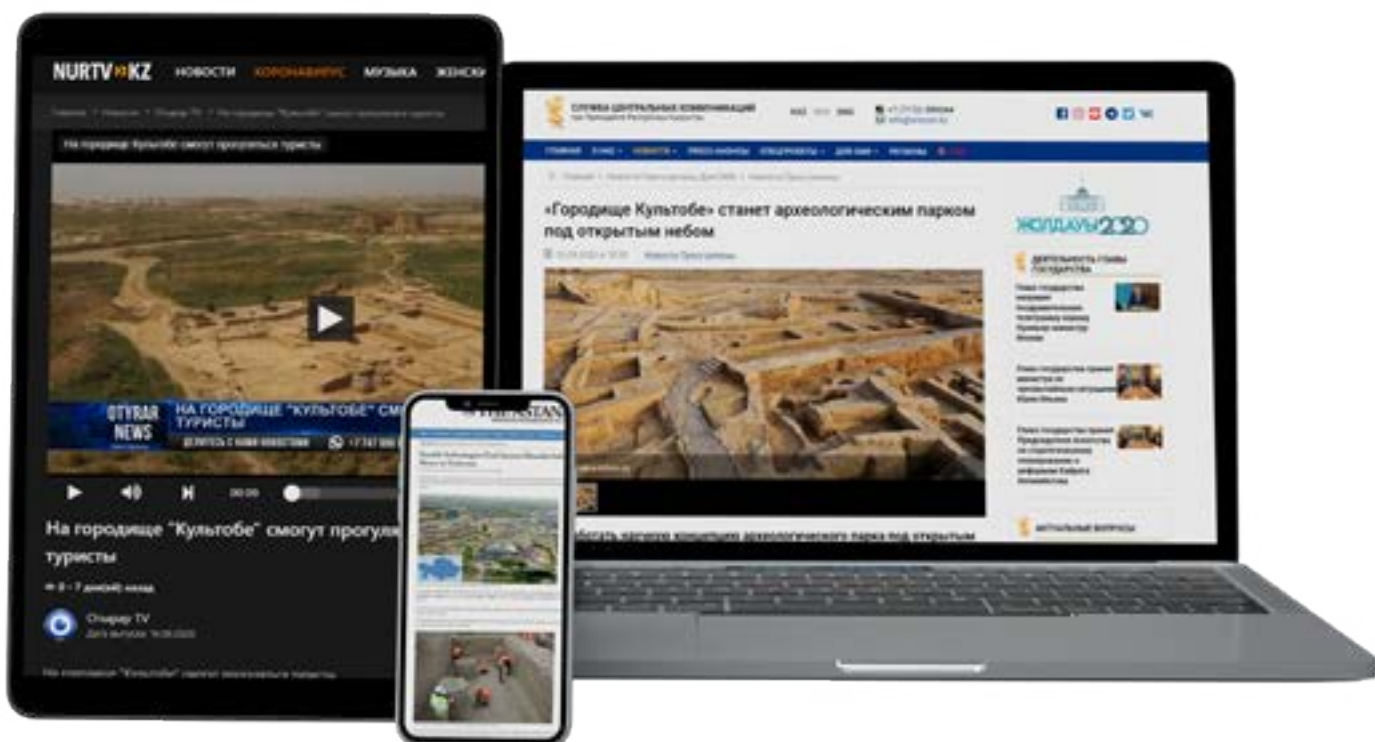

БҰҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫ СРЕДСТВА МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ MASS MEDIA

Жергілікті, шетелдік бұқаралық ақпарат құралдарында және танымал Интернет-порталдарда жоба бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарының барысы туралы пресс-релиздері: KAZINFORM халықаралық ақпараттық агенттік, TENGRINEWS жаңалықтар порталы, KAZAKH телеарнасы; MKRU (Московский Комсомолец), Новое Поколение және басқаларында тұрақты түрде жарияланып отырады.

На постоянной основе публикуются пресс-релизы о ходе научно-исследовательских работ по проекту в отечественных, зарубежных СМИ и известных интернет-порталов таких как: международное информационное агентство KAZINFORM, новостной портал TENGRINEWS, телеканал KAZAKH TV агентства «Хабар»; газеты MKRU (Московский комсомолец), Новое Поколение и другие.

The research on site works status are ongoing published in Kazakhstan, international media and popular Internet portals such as: the international news agency KAZINFORM, the news portal TENGRINEWS, the KAZAKH TV channel of the Khabar agency; newspapers MKRU (Московский комсомолец), Новое Поколение and others.

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Обитель древней истории

Участники проекта «Историческая археология Казахстана» продолжают работу по исследованию древней истории Казахстана на территории южной части степи. В этот раз в центре внимания — обитель древней истории.

Наталья Дина

Древней Туркестанской цивилизации, охватывавшей территорию от Балхана до Тяньшаня, в настоящее время известно не так много. С каждым годом археологические раскопки в этой области позволяют узнать все больше о древней истории Казахстана. В частности, в последние годы активно ведутся работы по исследованию древней истории Казахстана на территории южной части степи.

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Актуально во все времена

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ

Актуально во все времена

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

Вопросы, 15 сентября 2020 года

QR КОДТАР / QR-КОДЫ / QR CODES

Туристік маршруттар бағыттарын ғылыми әзірлеу және болашақта «Күлтөбе қалажұрты» археологиялық саябағында туристік маршруттың QR кодтарын жасауға негіз болатын 9 нысан үшін 3D визуалдау модельдерін құру бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Ведутся работы по научной разработке направлений туристических маршрутов и созданию 3D моделей визуализации по 9 объектам, которые в последующем будут основой для разработки QR кодов туристического маршрута по археологическому парку «Городище Кутьтобе».

Under work is science based tools for designing 3D visualization of 9 sites that will later be used for QR codes for the tourist route through the archaeological park "Kultobe settlement".

XIX ғ. – XX ғ. басындағы тұрғын үй;
Жилой дом
XIX – нач. XX вв.;
Residential house, XIX – early XX centuries;

XVII–XVIII ғғ. қолөнершінің тұрғын үйі;
Жилой дом ремесленника
XVII–XVIII вв.;
Residential house of a craftsman, XVII–XVIII centuries;

X–XI ғғ. алтарьлары бар үй-жайлар кешені;
Комплекс помещений с алтарями X–XI вв.;
Complex of premises with altars, X–XI centuries;

XII–XIII ғғ. тұрғын үй;
Жилой дом XII–XIII вв.;
Residential house, XII–XIII centuries;

I–II ғғ. бекіністі храм;
Укрепленный храм I–II вв.;
Fortified temple, I–II centuries;

I–II ғғ. цитадель;
Цитадель I–II вв.;
Citadel, I–II centuries;

XVIII ғ. – XIX ғ. басындағы бай жер иесінің тұрғын үйі;
Жилой дом богатого землевладельца
XVIII – нач. XIX вв.;
Residential house of a wealthy landowner, XVIII – early XIX centuries;

XV–XVII ғғ. бұйымдар күйдіретін пеші бар көзеші шеберханасы;
Гончарная мастерская с печью для обжига изделий XV–XVII вв.;
Pottery workshop with a kiln for firing products, XV–XVII centuries;

XIX ғ. – XX ғ. басындағы төселген көшелер фрагменттері;
Фрагменты мощенных улиц
XIX – нач. XX вв.
Fragments of cobbled streets, XIX – early XX centuries.

ЖОБА ТУРАЛЫ ФИЛЬМ ФИЛЬМ О ПРОЕКТЕ FILM ABOUT THE PROJECT

Күлтөбе қалажұртының пайда болғаннан бастап және қала Қазақ хандығының астанасы болғанға дейін көптеген қызықты және белгісіз фактілерді баяндайтын BBC Discovery стилінде «Тарихты түсіну. Ежелгі Күлтөбенің құпиялары» атты алпыс минуттық ғылыми-танымал фильм түсірілді.

Фильм көрермендерге сол жерде жүргізілген археологиялық және ғылыми қалпына келтіру жұмыстарының барысын білуге мүмкіндік береді.

Создан шестидесятиминутный научно-популярный фильм «Осмысляя историю. Тайны древнего Кутьтобе» в стиле BBC Discovery, повествующий о многих интересных и неизвестных фактах о городище Кутьтобе с момента его зарождения в качестве стоянки кочевников и до становления города как столицы Казахского ханства.

Фильм дает зрителем возможность узнать весь ход археологических и научно-реставрационных работ, производимых на городище.

It will be a sixty-minute science film «**Comprehend the past. Secrets of the ancient Kultobe**» in the style of BBC Discovery, telling about many interesting and unknown facts about the Kultobe settlement from the beginning as a nomad's camp and before the city as the capital of the Kazakh Khanate.

The film gives the audience the opportunity to learn the whole course of archaeological and scientific restoration work carried out at the settlement.

КӨРМЕЛЕР / ВЫСТАВКИ / EXHIBITIONS

КӨРСЕТКИШТЕР / УКАЗАТЕЛИ / SIGNS

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

ХХ-ХХ ҮҮ. ТУРҒАН ҮЙ

ЖИЛОЙ ДОМ XIX-XX ВВ.

HOUSE, XIX-XX CENTURY

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

ХХ-ХХ ҮҮ. ТУРҒАН ҮЙ

ЖИЛОЙ ДОМ XIX-XX ВВ.

HOUSE, XIX-XX CENTURY

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

XVIII-XIX ҮҮ. БАЙ ЖЕР ИСЕМНІ ТУРҒАН ҮЙ

ЖИЛОЙ ДОМ БОГАТОГО ЗЕМЛЕПОДЕЛЬЦА XVIII-XIX ВВ.

HOUSE OF A WEALTHY LANDOWNER, XVIII-XIX CENTURY

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

X-XI ҮҮ. КИРБАНДИК ШАЛТИН ОҒУН БАҒ БӨЛМӨЛӨР КЕШЕ

КОМПЛЕКС ПОМЕЩЕНИЙ С АЛТАРНИ X-XI ВВ.

COMPLEX OF PREMISES WITH ALTARS, X-XI CENTURY

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

ХХ-ХХ ҮҮ. КӨЗӨСӨ ПЕШ БАР КӨПЧӨСӨННӨ ТУРҒАН ҮЙ

ЖИЛОЙ ДОМ РЕМСЛЕННИКА С ГОИНАРНОЮ ПЕЧЬЮ XIX-XX ВВ.

SKAFTSMAN HOUSE WITH A POTTERY FURNACE, XIX-XX CENTURY

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

I-II ҮҮ. РИВАТТИН КАБНАРАСЫ МЕН МЕНАРА ФРАГМЕНТЕР

ФРАГМЕНТ СТЕНЫ И БАШНИ ЦИТАДЕЛИ I-II ВВ.

FRAGMENTS OF CITADEL'S WALL AND TOWER, I-II CENTURY

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

I-II ҮҮ. КРИС ТИРӨДӨ КҮЛҮТМ

КРЕСТООБРАЗНОЕ СООРУЖЕНИЕ I-II ВВ.

CROSS-SHAPED CONSTRUCTION, I-II CENTURY

KULTOBE Культурно-туристический объект **ЕРО**

XV-XVI ҮҮ. ФИНАДЕРӨ КҮӨДРҮГӨ АРНАГАН ПЕШ БАР КӨЗӨСӨ ШЕСОКРАНАСЫ

ГОИНАРНАЯ МАСТЕРСКАЯ С ПЕЧЬЮ ДЛЯ ФИНИС ПРОДУКТОВ, XV-XVI ВВ.

POTTERY HOUSE WITH A FURNACE FOR FINING PRODUCTS, XV-XVI CENTURY

АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОНСЕРВАЦИЯЛАУ- ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ЗЕРТТЕУЛЕРІН ҰЙЫМДАСТЫРУ- ШАРУАШЫЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Қажетті инфрақұрылым: кеңсе жалдау, мамандар мен шетел қызметкерлеріне арналған тұрғын үй жалдау, тамақ беру ұйымдастырылған асхана зонасы, 15 дәретханасы бар санитарлық зона құрылды.

ОРГАНИЗАЦИОННО- ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ И КОНСЕРВАЦИОННО- РЕСТАВРАЦИОННЫХ ИЗЫСКАНИЙ

Выстроена необходимая инфраструктура: аренда офиса, аренда жилья для экспертов и иногородних сотрудников, столовая зона, где организовано питание, санитарная зона с 15 уборными.

**ORGANIZATIONAL
AND ADMINISTRATIVE
SUPPORT OF
ARCHAEOLOGICAL
AND CONSERVATION
RESTORATION WORKS**

The necessary infrastructure: office, rental housing for experts and nonresident employees, dining area with canteen, sanitary area with 15 toilets.

Нысанда техникалық қызмет көрсету мақсатында жер қазушылар мен қызметкерлер (электрші, аспаз және т.б. асхана қызметкерлері, сатып алушы, сантехник, әкімші және т.б.) жалданды.

Осуществлен найм землекопов и персонала для технического обслуживания объекта (электрик, повара и др. персонал столовой, закупщик, сантехник, администратор и др.).

Excavators and personnel were hired to maintain the facility (electrician, cook and other canteen personnel, purchaser, plumber, administrator, etc.).

Логистикалық және автокөлік (топырақ тасып шығаруға арналған жеңіл, авто, жүк тиегіштер мен өзі аударғыш) қызметтері, нысанды күзету қызметтері, қажетті тауарлар мен қызметтерді (лицензиялық ПҚ) табу жөнге салынған.

Налажено обеспечение логистики и автотранспортных услуг (легковые, авто, погрузчики и самосвалы для вывоза породы), обеспечение охранных услуг объекта, приобретены необходимые товары и услуги (лицензионное ПО).

Completed logistics and transport services (cars, cars, loaders and dump trucks to remove rocks), the security services, the necessary goods and services (licensed software).

COVID-19 эпидемиясы кезінде «Күлтөбе қалалжұртының тарихи орындарын қалпына келтіру» жобасы бойынша жұмыстар санитарлық-гигиеналық нормаларға сәйкес жүргізіледі.

Работы по проекту «Реставрация исторических объектов городища Культобе» во время эпидемии COVID-19 проводятся с полным соблюдением санитарно-гигиенических норм.

During the COVID-19 epidemic, all works on the “Restoration of historical sites of the Kultobe settlement» project are under a strict sanitary and hygienic standards.

**КҮЛТӨБЕ
ҚАЛАЖҰРТЫНЫҢ
АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ
ЖӘДІГЕРЛЕРІ**

**АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ
АРТЕФАКТЫ
ГОРОДИЩА
КУЛЬТӨБЕ**

**ARCHEOLOGICAL
ARTIFACTS
OF THE KULTOBE
SETTLEMENT**

20
20

КАМЕРАЛЫҚ ӨҢДЕУ

КАМЕРАЛЬНАЯ ОБРАБОТКА

Күлтөбе қалажұртының №2 аймағында табылған заттар, археологиялық үлгілердің көпшілігіне камералық өңдеу, жүйелеу және каталогтау жүргізілді. Археологиялық жәдігерлердің бір бөлігін күз-қыс кезеңінде кеңседе өңдеу тағы жалғасады.

Камеральной обработке, систематизации и каталогизации находок с участка № 2 городища Культобе подверглось большая часть археологических образцов. Другая часть камеральной обработки археологических артефактов будет продолжена в осенне-зимний период.

CAMERAL STUDIES

Cameral studies, systematization and cataloging of finds from site No. 2 of the Kultobe settlement underwent most of the archaeological samples. Another part of the cameral studies of archaeological artifacts will be continued in the autumn-winter.

Бірінші және екінші далалық маусымдардағы табылған заттарды суретке түсіру және 3D түсіру жұмыстары (360 градус фотосуреттер, 3D фотосуреттер) жалғасуда. Бұл мәліметтер археологиялық саябақтың ресми сайтында бар және жүйелі түрде толықтырылып отырған Күлтөбе қалажұртында табылған заттардың жалпы ғылыми мәліметтер қорының бөлігі болады.

Продолжаются работы по фотофиксации и 3D–съёмкам (фото 360 градусов, 3D фото) находок первого и второго полевых сезонов. Эти данные будут частью общей научной базы данных находок с городища Культобе, которая локализуется на официальном сайте археологического парка и дополняется на систематической основе.

SCIENTIFIC DATABASE OF FINDS

Undergoing works on photographing and 3D-filming (360-degree photos, 3D photos) of the finds of the first and second field seasons. These data will be part of the general scientific database of finds from the Kultobe settlement, which is on the official website of the archaeological park and is systematically updated.

КҮЛТӨБЕ ҚАЗЫНАСЫ:
ҚАЛАЖҰРТТЫҢ ЕҢ КӨНЕ
АРТЕФАКТІЛЕРІ

СОКРОВИЩА
КУЛЬТОБЕ:
САМЫЕ ДРЕВНИЕ
АРТЕФАКТЫ ГОРОДИЩА

TREASURES OF KULTOBE:
THE MOST ANCIENT
ARTIFACTS OF THE
SETTLEMENT

Алтын сырғалар

II ғ. ортасы III–IV ғғ.

Золотые серьги

II пол. III–IV вв.

Gold earrings

The middle
of II c. – III–IV centuries

**Алтын эшекей заттар
бөлшектері**

II ғ. ортасы III–IV ғғ.

**Детали золотых
украшений**

II пол. III–IV вв.

Gold jewellery details

The middle
of II c. – III–IV centuries

**Алтын әшекей заттар
бөлшектері**

**«Қабыстырылған
қоңыраулар»**

II ғ. ортасы III–IV ғғ.

**Детали золотых
украшений**

**«Сплюсненные
колокольчики»**

II пол. III–IV вв.

Gold jewellery details

«Flattened bells»

The middle of II c. –
III–IV centuries

Қола қоңыраулар

II ғ. ортасы III–IV ғғ.

Колокольчики из бронзы

II пол. III–IV вв.

Bronze bells

The middle of II c. –
III–IV centuries

Қола салпыншақтар

II ғ. ортасы III–IV ғғ.

Бронзовые подвески

II пол. III–IV вв.

Bronze pendants

The middle
of II c. – II–IV centuries

**Тесілген
ақықтастар**
II ғ. ортасы III–IV ғғ.

**Пронизки
из сердолика**
II пол. III–IV вв.

Carnelian beadings
The middle
of II c. – III–IV centuries

**Тас
бұйымдар**
II ғ. ортасы III–IV ғғ.

**Каменные
изделия**
II пол. III–IV вв.

Stone products
The middle
of II c. – III–IV centuries

Алқа

II ғ. ортасы III–IV ғғ.

Ожерелье

II пол. III–IV вв.

Necklace

The middle
of II c. – II–IV centuries

КУЛТӨБЕ КЕРАМИКАСЫ:
ҚАҢЛЫ ДӘУІРІНЕН ҚАЗАҚ
ХАНДЫҒЫНА ДЕЙІН

КЕРАМИКА КУЛЬТОБЕ:
ОТ КАНГЮЙСКОЙ ЭПОХИ
ДО КАЗАХСКОГО ХАНСТВА

CERAMICS OF KULTOBE:
FROM KANGJU
PERIOD TO KAZAKH
KHANATE

Керамикалық құмыра
Саз. II–IV ғғ.

Кувшин керамический
Глина. II–IV вв.

Ceramic pitcher
Clay. II–IV centuries

Керамикалық табақ
Саз. III–IV ғғ.

Блюдо керамическое
Глина. III–IV вв.

Ceramic bowl
Clay. III–IV centuries

Керамикалық ыдыс
Саз. VII–VIII ғғ.

Керамический сосуд
Глина. VII–VIII вв.

Ceramic unit
Clay. VII–VIII centuries

Шырақ – керамикалық майшам
Саз. X ғғ.

Чираг – светильник керамический
Глина. X вв.

Shyraq – ceramic lamp
Clay. X century

Керамикалық құмыра
Саз. VIII–IX ғғ.

Кувшин керамический
Глина. VIII–IX вв.

Ceramic pitcher
Clay. VIII–IX centuries

Керамикалық құмыра
Саз. IX–XI ғғ.

Кувшин керамический
Глина. IX–XI вв.

Ceramic pitcher
Clay. IX–XI centuries

Керамикалық құмыра
Саз. IX–X ғғ.

Кувшин керамический
Глина. IX–X вв.

Ceramic pitcher
Clay. IX–X centuries

Керамикалық ыдыс
Саз. IX–X ғғ.

Керамический сосуд
Глина. IX–X вв.

Ceramic unit
Clay. IX–X centuries

Шырақдан – керамикалық майшам
Саз. X ғ.

Шырақдан – светильник керамический
Глина. X в.

Shyrakdan – ceramic lamp
Clay. X century

Шырақ – керамикалық майшам

Саз, әшекеймен жалату. X–XII ғғ.

Чираг – светильник керамический

Глина, глазурь. X–XII вв.

Shyraq – ceramic lamp

Clay, glaze. X–XII centuries

**Керамикалық құмыра
фрагменті**
Саз. X–XI ғғ.

**Фрагмент кувшина
керамического**
Глина. X–XI вв.

Fragment of ceramic pitcher
Clay. X–XI centuries

Керамикалық табақ
Саз. X–XI ғғ.

Керамическое блюдо
Глина. X–XI вв.

Ceramic plate
Clay. X–XI centuries

**Миниатюралы
керамикалық ыдыс**
Саз. X–XI ғғ.

**Миниатюрный сосуд
керамический**
Глина. X–XI вв.

Miniature ceramic pot
Clay. X–XI centuries

Керамикалық құмыра
Саз. X–XII ғғ.

Кувшин керамический
Глина. X–XII вв.

Ceramic pitcher
Clay. X–XII centuries

Керамикалық қақпақ
Саз. X–XII ғғ.

Крышка керамическая
Глина. X–XII вв.

Ceramic lid
Clay. X–XII centuries

Керамикалық қақпақ
Саз. X–XII ғғ.

Крышка керамическая
Глина. X–XII вв.

Ceramic lid
Clay. X–XII centuries

Керамикалық құмыра
Саз. X–XII ғғ.

Горшок керамический
Глина. X–XII вв.

Ceramic pot
Clay. X–XII centuries

Керамикалық құмыра
Саз. X–XII ғғ.

Горшок керамический
Глина. X–XII вв.

Ceramic pot
Clay. X–XII centuries

Керамикалық құмыра
Саз. X–XII ғғ.

Горшок керамический
Глина. X–XII вв.

Ceramic pot
Clay. X–XII centuries

Керамикалық құман
Саз. X–XII ғғ.

Кувшин керамический
Глина. X–XII вв.

Ceramic pitcher
Clay. X–XII centuries

Керамикалық тегене (тагора)
Саз. X–XII ғғ.

Тагора керамическая
Глина. X–XII вв.

Ceramic tagora
Clay. X–XII centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XI–XII ғғ.

Горшок керамический
Глина. XI–XII вв.

Ceramic pot
Clay. XI–XII centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XI–XII ғғ.

Горшок керамический
Глина. XI–XII вв.

Ceramic pot
Clay. XI–XII centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XI–XII ғғ.

Кувшин керамический
Глина. XI–XII вв.

Ceramic pitcher
Clay. XI–XII centuries

**Керамикалық хош иісті түтін
шығаратын аспап аяғы**

Саз. XI–XII ғғ.

Ножка курильницы керамической

Глина. XI–XII вв.

Ceramic cassolette's leg

Clay. XI–XII centuries

Керамикалық тостаған

Саз. XI–XII ғғ.

Керамическая чаша

Глина. XI–XII вв.

Ceramic bowl

Clay. XI–XII centuries

Керамикалық табақ
Саз. XII ғ.

Керамическое блюдо
Глина. XII в.

Ceramic plate
Clay. XII century

Керамикалық құмыра
Саз. XI–XII ғғ.

Кувшин керамический
Глина. XI–XII вв.

Ceramic pitcher
Clay. XI–XII centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XI–XII ғғ.

Кувшин керамический
Глина. XI–XII вв.

Ceramic pitcher
Clay. XI–XII centuries

Керамикалық табақ
Саз. XIII–XIV ғғ.

Керамическое блюдо
Глина. XIII–XIV вв.

Ceramic plate
Clay. XIII–XIV centuries

**Керамикалық құмыра
(фрагменті)**

Саз. XIII–XIV ғғ.

**Кувшин керамический
(фрагмент)**

Глина. XIII–XIV вв.

Ceramic pitcher (fragment)

Clay. XIII–XIV centuries

Керамикалық ыдыс
Саз. XIV–XVI ғғ.

Керамический сосуд
Глина. XIV–XVI вв.

Ceramic unit
Clay. XIV–XVI centuries

**Керамикалық табақтардың
фрагменттері**

Саз, әшекеймен жалату. XV–XVI ғғ.

Фрагменты керамических блюд

Глина, глазурь. XV–XVI вв.

Fragments of ceramic plates

Clay, glaze. XV–XVI centuries

Қ.А. Ясауи кесенесінің зерленген қаптама тақтайшалар фрагменттері
Саз, жылтырақ жалатылған. XIV ғ.

Фрагменты глазурированной облицовочной плитки с мавзолея Х.А. Ясави
Глина, глазурь. XIV в.

Fragments of glazed facing tiles from the mausoleum of A. Yasawi
Clay, glaze. XIV century

Ыдыс фрагменті
Саз. XVII–XVIII ғғ.

Фрагмент сосуда
Глина. XVII–XVIII вв.

Fragment of a vessel
Clay. XVII–XVIII centuries

Баланың ысқырғышы
Саз. XVII–XVIII ғғ.

Детская свистулька
Глина. XVII–XVIII вв.

Penny whistle
Clay. XVII–XVIII centuries

Керамикалық құмыраша
Саз. XVII–XVIII ғғ.

Кувшинчик керамический
Глина. XVII–XVIII вв.

Ceramic pitcher
Clay. XVII–XVIII centuries

**Миниатюралы
керамикалық құман**
Саз. XVII–XVIII ғғ.

**Кувшин миниатюрный,
керамический**
Глина. XVII–XVIII вв.

Miniature pitcher. Ceramic
Clay. XVII–XVIII centuries

**Шүмегі бар
керамикалық құман**
Саз. XVIII–XIX ғғ.

**Кувшин керамический
с носиком-сливом**
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic pitcher with spout
Clay. XVIII–XIX centuries

**Миниатюралы
керамикалық құман**
Саз. XVIII–XIX ғғ.

**Сосуд миниатюрный,
керамический**
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic miniature pot
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Кувшин керамический
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic pitcher
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Кувшин керамический
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic pitcher
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Кувшин керамический
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic pitcher
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық құмыра
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Кувшин керамический
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic pitcher
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық табақ
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическое блюдо
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic plate
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған

Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша

Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl

Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық құмыра фрагменті
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Фрагмент керамического кувшина
Глина. XVIII–XIX вв.

Fragment of a ceramic jug
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған

Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша

Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl

Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық табак

Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическое блюдо

Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic plate

Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық бұйымның түбі
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Донце керамического изделия
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic base
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық бұйым түбінің фрагменті
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Фрагмент донца керамического изделия
Глина. XVIII–XIX вв.

Fragment of a ceramic base
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Археологиялық бүтін түбек
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Археологически целый тубек
Глина. XVIII–XIX вв.

Archeological saved tubek
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

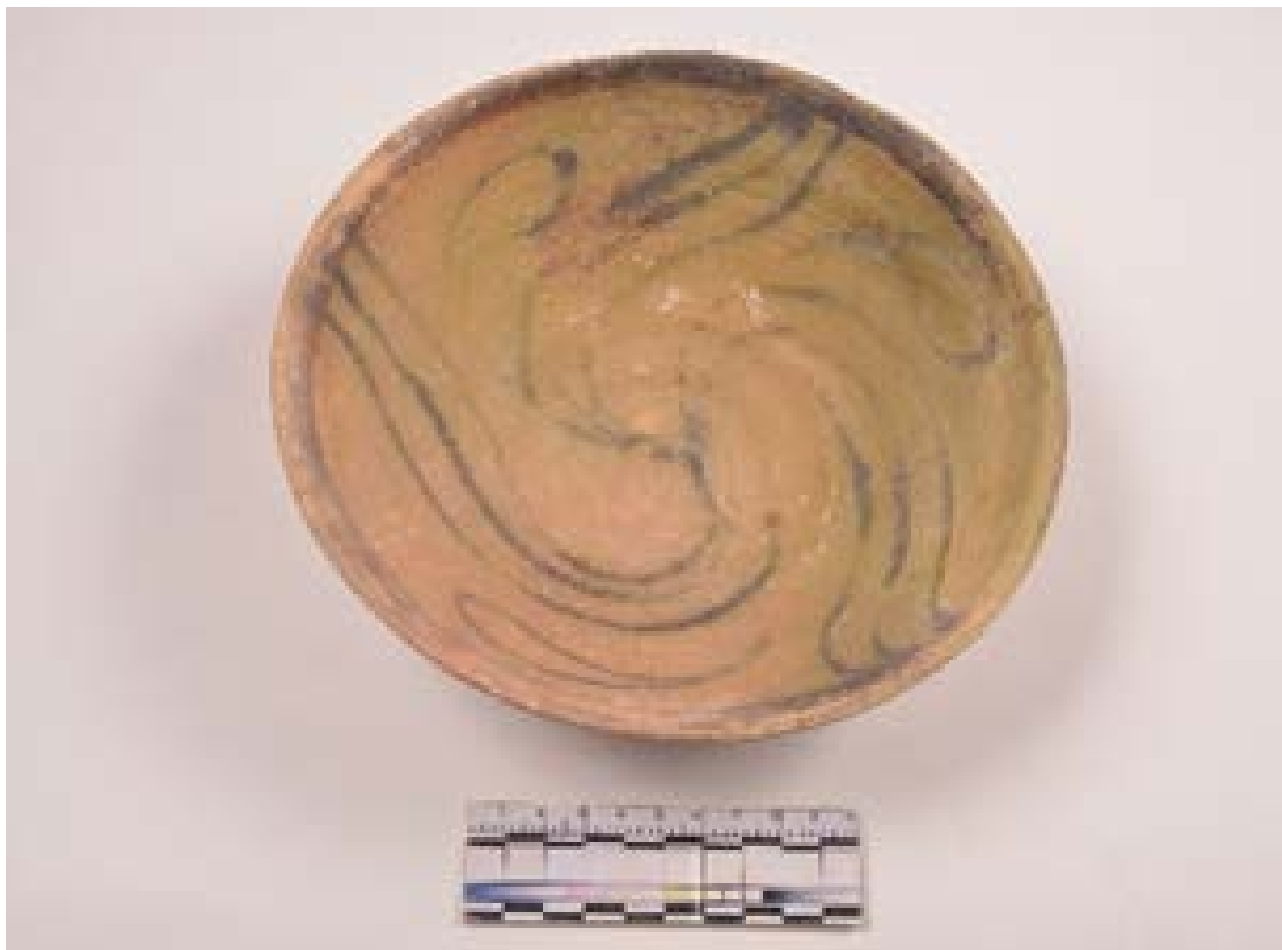
Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық ыдыс
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамический сосуд
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic unit
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Фарфор тостаган
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Фарфоровая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Porcelain bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық тостаған
Саз. XVIII–XIX ғғ.

Керамическая чаша
Глина. XVIII–XIX вв.

Ceramic bowl
Clay. XVIII–XIX centuries

Керамикалық құмыра
Саз. ХІХ–ХХ ғғ.

Кувшин керамический
Глина. ХІХ–ХХ вв.

Ceramic pitcher
Clay. ХІХ–ХХ centuries

КУЛТӨБЕ
НУМИЗМАТИКАСЫ

НУМИЗМАТИКА КУЛЬТӨБЕ

NUMISMATIC OF KULTÖBE

Түргеш қағанаты.

Белгісіз.

**Қытай типінде,
құйылған.
«Ромб және доға»
таңбасы бар.**

VII ғ.соңы – VIII ғ.
бірінші жартысы.

Тюргешский каганат.

Анонимная.

**Монета китайского
типа, литая. Тамга
«ромб и дуга».**

Конец VII – первая
половина VIII вв.н.э.

Turgesh Khaganate.

Anonymous.

**Coin of the Chinese
type, cast. Tamga
“rhombus and arc”**

Late VII – first half
of the VIII centuries AD

**Саманидтер-
Қараханидтер.**

Салық ақшасы.

Бұрын қайтыс болған халиф әл-Махдидің есімі бар.

Жылы және ақша сарайы көрсетілмеген.

X ғасыр.

**Саманиды-
Караханиды.**

Налоговые деньги.

С именем давно умершего багдадского халифа ал-Махди.

Год и монетный двор не указывался.

X век.

**Samanids-
Karakhanides.**

Tax money.

With the name of the dead Bagdad khalif al-Makhdi.

The year and mint were not shown.

X century

Саманидтер.
Исмаил б. Ахмад.
Фалс.

2(8/9x)/893–907 ж.

Самарқанд.

Саманиды.
Исмаил б. Ахмад.
Фалс.

2(8/9x)/893–907 г.

Самарканд.

Samanids.
Ismail b.Akhmad.
Fals.

2(8/9x)/893–907.

Samarkand.

Шағатайлықтар.

Белгісіз тиын.

**Фалс.
Мугалаг.**

Жылы көрсетілмеген
(XIII ғ. соңы).

Чағатаиды.

Анонимная монета.

**Фалс.
Мугалаг.**

Год не указан
(конец XIII в.).

Chagataids.

Anonymous coin.

**Fals.
Mugalag.**

The year was not
shown (the end
of the XIII century).

Жошылықтар.
Пул.
Белгісіз.

77х ж. / 137х ж.
(Ұрыс хан кезі).

Джучиды.
Пул.
Анонимный.

77х г.х. / 137х г.
(время Урус-хана).

Juchids.
Pole.
Anonymous.

77х. / 137х.
(the time of Urus Khan).

**Темірліктер.
Әмір Темір.
Фулус.**

[7]85 / 1383–84 ж.
Әмір Темір таңбасы.

Самарқанд.

**Тимуриды.
Амир Тимур.
Фулус.**

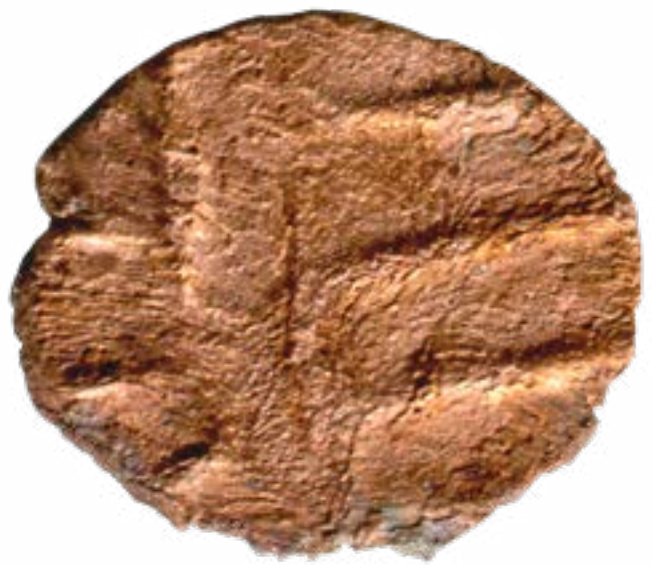
[7]85 / 1383–84 г.
Тамга амира Тимура.

Самарқанд.

**Timurids.
Amir Timur.
Fulus.**

[7]85 / 1383–84.
Tamga of the amir Timur.

Samarkand.

Қазақ хандығы.

Пул.

Анэпиграфты.

XVII ғ.

Казахское ханство.

Пул.

Анэпиграфный.

XVII в.

Kazakh Khanate.

Pole.

Anepigraphic.

XVII century.

**Меңгі.
Қоқан хандығы.
Белгісіз фулус**

(1258–1260 / 1842–1844 жж.
Шир-Али ханның
биліген кезеңі),
1259 / 1843 ж.,

Қоқан қ.

**Минги.
Кокандское ханство.
Анонимный фулус**

(время правления
Шир-Али хана
1258–1260 / 1842–1844 гг.),
1259 / 1843 г.,

Хуканд.

**Mingi.
Kokand Khanate.
Anonymous fulus**

(the time
of Shir-Ali Khan
1258–1260 / 1842–1844),
1259 / 1843,

Khukand.

Meңgi.
Қоқан хандығы.
Таңба.
Худайар хан

(1263–1275 / 1847–1858 жж.
Худайар ханның билеген
кезеңі) 1268–1275 /
1851–1859 жж. кезеңінде
соғылған.

Қоқан латифі.

Минги.
Кокандское ханство.
Танга.
Худайар хан

(время правления Худайар
хан 1263–1275 /
1847–1858 гг.), бита
в период 1268–1275 /
1851–1859 гг.,

Хуканд латиф.

Mingi.
Kokand Khanate.
Tanga.
Khudayar Khan

(the time of Khudair Khan
1263–1275 / 1847–1858),
was made during
1268–1275/1851–1859,

Khukand latif.

**Меңгі.
Қоқан хандығы.
Белгісіз фулус**

(1263–1275 / 1847–1858 жж.
Худайар ханның
билігі кезі)
12xx/184x–185x? ж.,

Қоқан латифі.

**Минги.
Кокандское ханство.
Анонимный фулус**

(время правления
Худайар хана
1263–1275 / 1847–1858 гг.),
12xx/184x–185x? г.,

Хуканд латиф.

**Mingi.
Kokand Khanate.
Anonymous fulus**

(the time
of Khudair Khan
1263–1275 / 1847–1858),
12xx/184x–185x?,

Khukand latif.

**Меңгі.
Қоқан хандығы.
Белгісіз фулус**

(1275–1278 / 1858–1862 жж.
Мухаммад Мола хан биле-
ген кезең),
жылы белгісіз,

Қоқан қ.

**Минги.
Кокандское ханство.
Анонимный фулус**

(время правления
Мухаммад Молла хана
1275–1278 / 1858–1862 гг.),
год утрачен,

Хуканд.

**Mingi.
Kokand Khanate.
Anonymous fulus**

(the time
of Mukhammad Molla Khan
1275–1278 / 1858–1862),
the year was lost,

Khukand.

**Маңғыттар.
Бұқар әмірлігі.
Фулус.
Белгісіз**

(1328–1338/1910–1920 жж.
‘Алим ханның билеген
кезеңі), 132x(?)/191x(?) ж.

Бұқар қ.

Номиналы – 2 фулус.

**Мангыты.
Бухарский эмират.
Фулус.
Анонимный**

(время правления
`Алима 1328–1338/1910–
1920 гг.), 132x(?)/191x(?)

г. Бухара.

Номинал – 2 фулуса.

**Mangits.
The Emirates
lof Bukhara.
Fulus.
Anonymous**

(the time of Alim 1328–
1338/1910–1920),
132x(?)/191x(?)

Bukhara city.

Nominal – 2 fulus.

**Людовик XIV
бейнесі бар
есептік жетон**

XVIII ғ.

**Шетінде екі
саңылауы
бар жетон.
Француз
корольдігі.**

**Счетный жетон
с изображением
Людовика XIV в.**

XVIII в.

**Жетон с двумя
отверстиями
по краям.
Французское
королевство.**

**Token with
picture
of Louis XIV.**

XVIII century

**Token with two holes
around the edges.
French Kingdom.**

**Қоқан хандығы
XIX ғ.**

Пішіні шаршы,
Барлық жазулар мен
суреттері жоғалған.
Осы түрдегі тиындар
Бұхара әмірлігінде де,
Шахрисабз беклегінде де
шығарылған.

**Кокандское ханство
XIX в.**

Форма подквадратная.
Все надписи и изобра-
жения утрачены. Монеты
такой формы чеканили и
в Бухарском эмирате, и в
Шахрисабзком бекстве.

**Kokand Khanate
XIX century**

Sub-square shape. All
inscriptions and images
have been lost. This for
coins was minted in the
Bukhara Emirate and in
Shakhrisabz.

**Темірліктер.
Самарқанд**

786 / 1384 ж., Әмір Темір
интитуляциясымен

**Тимуриды.
Самарқанд**

786 / 1384 г.,
с интитуляцией:
амир Тимур.

**Timurids.
Samarkand**

786 / 1384,
with intitulation:
Amir Timur

Фулус (пул).

Бұқара.

[127] 4 (?) / 1857 ж. немесе
[128] 4 / 1867–1868 ж.

Фулус (пул).

Бухара.

[127] 4 (?) / 1857
or [128] 4 / 1867–1868

Fulus (pool).

Bukhara.

[127] 4 (?) / 1857
or [128] 4 / 1867–1868

**Темірліктер.
Самарқанд,**

786–785/1384–1385 ж.,
Әмір Темір
интитуляциясымен.

Аверсінде:
Әмір Темірдің таңбасы
(үш сақина), сегменттерде:
... / Самар / қанд.
Реверсінде: төртбұрышты
картушінде Әмір/ Темір.

Жылы белгісіз.

**Тимуриды.
Самарканд,**

786–785/1384–1385 г.,
с интитуляцией:
амир Тимур.

На аверсе: тамга амира
Тимура (три кольца), в
сегментах: .../Самар/ канд
На реверсе:
в квадратном картуше –
амир / Тимур.

Год утрачен.

**Timurids.
Samarkand**

786–785 / 1384–1385,
with intitulation:
Amir Timur.

Obverse: tamga of Amir
Timur (three rings), in
segments:... / Samar / Kand
Reverse:
square cartouche –
Amir / Timur.

The year is lost.

XVII–XVIII ғғ.

Сымтемірден соғылған ескі ірі сынған мыс тиынды 3 рет бүктеп, тиын пішінінде қабыстырылған.

XVII ғасырдың екінші жартысы – XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы тиындарды жасаудың әдеттегі әдісі.

XVII–XVIII вв.

Старая крупного размера обломанная медная монета сложена в 3 раза и сплющена по форме монеты, битой из проволоки.

Характерный прием изготовления монет второй половины XVII – первой половины XVIII вв.

XVII–XVIII centuries

Copper coin. Old, large size, broken, folded 3 times and flat-shaped coins, mint of wire.

Common for the second half of the XVIII – first half of the XVIII century mint coins

**Шайбанидтер
мамлекети?**

XVI ғ.

**Государство
Шейбанидов?**

XVI в.

**The state
Sheibanids?**

XVI century

**Шайбанидтер,
таңба соғылған
(тиын негізі –
Темірлік фулус).**

XVI ғ. басы

Тиын негізі –
Бұқараның белгісіз
фулусы 89х/ 1485–1493.

**Шейбаниды,
надчеканка
(монетная основа –
фулус Тимуридов).**

Начало XVI в.

Монетная основа –
анонимный фулус
Бухары 89х/1485–1493 гг.

**Sheibanids,
countermark
(coin base –
fulus Timurids)**

The beginning
of the XVI century

Coin base – anonymous
fulus of Bukhara 89s /
1485–1493

**Қоқан хандығы.
Қоқан латифі.**

Жадид фулусы.
Худайар ханның
билігі кезі.
1269 / 1852–1853 ж.

**Кокандское ханство.
Хуканд латиф.**

Фулус джадид.
Время правления
Худайар-хана.
1269 / 1852–1853 г.

**Kokand Khanate.
Khukand latif.**

Fulus Jadid.
Reign time
of Khudayar Khan.
1269 / 1852–1853

**Қоқан хандығы.
Қоқан латифі.**

Жадид фулусы.
Худайар ханның
билігі кезі.
1269 / 1852–1853 ж.

**Кокандское ханство.
Хуканд латиф.**

Фулус джадид.
Время правления
Худайар-хана.
1269 / 1852–1853 г.

**Kokand Khanate.
Khukand latif.**

Fulus Jadid.
Reign time
of Khudayar Khan.
1269 / 1852–1853

Тиын.
1904 жылғы 1 тиын.

Санкт-Петербург

Монета.
1 копейка 1904 г.

Санкт-Петербург

Coin
1 cent, 1904

Saint Petersburg

**Тиын. AR.
Қоқан хандығы.**

Қоқан латифі. Таңба.
Саййид Мухаммад-хан
Худайар, 3-ші билігі.
1284//1285=1867–
1868//1868–1869 жж.
Мул монетаның бір
жағында 1284 ж.,
екінші жағында
1285 жылдар жазылған.

**Монета. AR.
Кокандское ханство.**

Хуканд латиф. Танга.
Саййид Мухаммад-хан
Худайар, 3-е правление.
1284//1285 =
1867–1868//1868–1869 гг.
Монета мула – на одной
стороне указан 1284 г.х.,
а на другой – 1285 г.х.

**Coin. AR.
Kokand Khanate.**

Khukand latif. Tanga. Sayyid
Muhammad Khan Khudayar,
3rd reign. 1284 // 1285 =
1867–1868 // 1868–1869.
Coin of mula. One side
indicated 1284 and on the
other 1285

Қоқан хандығы.

Қоқан. Жадид фулусы.
Мұхаммед Малла-хан
билеген уақыт.
1276/1859 ж.

Кокандское ханство.

Хуканд. Фулус джадид.
Время правления
Мухаммада Малла-хана.
1276/1859 г.

Kokand Khanate.

Khukand. Fulus Jadid.
Reign time of Muhammad
Malla Khan.
1276/1859.

**Қоқан хандығы.
Фулус. XIX ғ.**

Жазулары жоғалған,
толық атрибуциялау
мүмкін емес. Тиынның
пішіні бойынша
Шахрисабздағы
Қожа Кули болуы мүмкін
(1256–1262 /
1840–1846 жж.)

**Кокандское ханство.
Фулус. XIX в.**

Надписи утрачены, точная
атрибуция невозможна.
По форме монеты
это может быть и Ходжа
Кули в Шахрисабзе
(1256–1262/
1840–1846 гг.).

**Kokand Khanate.
Fulus. XIX century.**

The inscriptions are lost,
detailed attribution not
possible. The shape of
the coin could be Khodja
Kuli in Shakhrisabz
(1256–1262/
1840–1846).

КҮЛТӨБЕ КИТАПТАРЫ

КНИГИ КУЛЬТОБЕ

BOOKS OF KULTOBE

**«Остров Крым»
зертханасында
қалпына келтіру
жұмыстары**

**Реставрационные
работы в лаборатории
«Остров Крым»**

**Restoration works
at the «The Island of
Crimea» laboratory**

**«Остров Крым»
зертханасында
қалпына келтіру
жұмыстары**

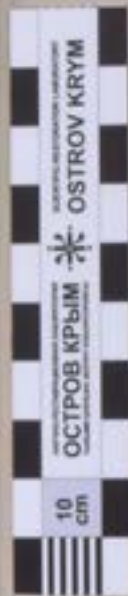
**Реставрационные
работы в лаборатории
«Остров Крым»**

**Restoration works
at the «The Island of
Crimea» laboratory**

Handwritten text in Arabic script on aged, stained parchment. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines, though many characters are faded and difficult to decipher. Some legible words include "بسم الله الرحمن الرحيم" at the top, "الحمد لله رب العالمين", "والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله", and "اللهم صل على محمد وآل محمد". The parchment shows signs of significant wear, including a large tear at the top left and various stains.

62-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

61-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

60-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

59-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

58-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

52-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

51-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

50-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

49-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

42-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

41-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

40-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

39-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

38-n

Fragment of ancient manuscript with two columns of text in a cursive script.

КҮЛТӨБЕНИҢ БАСҚА
АРТЕФАКТІЛЕРІ

ДРУГИЕ АРТЕФАКТЫ
КУЛЬТОБЕ

OTHER ARTIFACTS
OF KULTOBE

Құстың қола мүсіншесі

Металл. XVI–XVIII ғғ.

Бронзовая скульптурка птицы

Металл. XVI–XVIII вв.

Small bronze sculpture. Bird

Metal. XVI–XVIII centuries

Жарық беретін құрылғы-шырағдан
Металл. XVIII–XIX ғғ.

Осветительный прибор-канделябр
Металл. XVIII–XIX вв.

Candelabrum lighting
Metal. XVIII–XIX centuries

Қола шырақшам
Металл. XIX ғғ.

Бронзовый светильник
Металл. XIX вв.

Bronze lamp
Metal. XIX century

Нақыштамасы бар қола жүзік
Металл. XIX ғ.

Перстень бронзовый с гравировкой
Металл. XIX вв.

Bronze ring with engraving
Metal. XIX century

Нақыштамасы бар қола білезік
Металл. XIX ғ.

Браслет бронзовый с гравировкой
Металл. XIX вв.

Bronze bracelet with engraving
Metal. XIX century

Бедерлі қола қалып – матрица
Металл. XIX ғ.

Бронзовая линейная форма – матрица
Металл. XIX вв.

Bronze Linear Shape – Matrix
Metal. XIX century

Ақ металдан жасалған білезік
Металл. XIX ғ.

Браслет из белого металла
Металл. XIX вв.

White metal bracelet
Metal. XIX century

**Ою-өрнек салуға, яғни сәндеуге
арналған ойма құралдары**
Металл. XIX ғ.

**Граверные инструменты для выделки
орнаментов, т.е. для нанесения декора**
Металл. XIX вв.

**Engraving tools for curve ornaments,
i.e. for decoration**
Metal. XIX century

Өрнектермен нақышталған қола пластинадан жасалған зергерлік бұйымдар бөлшектері
Металл. XIX ғ.

Детали украшений из бронзовой пластины с гравированным орнаментом
Металл. XIX вв.

Details of bronze plate jewelry with engraved ornament
Metal. XIX century

Өрнектермен нақышталған қола пластинадан жасалған зергерлік бұйымдар бөлшектері
Металл. XIX ғ.

Детали украшений из бронзовой пластины с гравированным орнаментом
Металл. XIX вв.

Details of bronze plate jewelry with engraved ornament
Metal. XIX century

Қола қоңырау
Металл. XIX ғ.

Колокольчик бронзовый
Металл. XIX вв.

Bell. Bronze
Metal. XIX century

Тоқыма фрагменті
XIX ғ.

Фрагменты текстиля
XIX вв.

Fragments of textile
XIX century

Бас киім – тақия
XIX ғ.

Головной убор – тақия
XIX вв.

Headdress – taqiya
XIX century

Бас киім – тақия
XIX ғ.

Головной убор – тақия
XIX вв.

Headdress – taqiya
XIX century

Ш В О Т Л Д У Ж

Иллюстрацияланған
ақпараттық брошюра

«КҮЛТӨБЕ ҚАЛАЖҰРТЫНЫҢ ТАРИХИ НЫСАНДАРЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ» ЖОБАСЫ 2020 ЖЫЛ

Жобаны ERG (Eurasian Resources Group)
қаржылық қолдауымен
«Қазақ ғылыми-зерттеу мәдениет
институты» ЖШС
2019–2021 жылдар аралығында
жүзеге асырады.

Бас редактор: **А. Р. Хазбулатов**
Редактор: **Ж. Н. Шайгозова**

Басылым кең аудиторияға,
тарих, археология, этнография,
туризм, мәдениеттану,
философиялық антропология және
өнертану саласындағы мамандарға,
сондай-ақ Қазақстан мәдениеті
мен тарихына қызығушылық
танытатын барлық адамдарға арналған.

Фотограф: **А. В. Каменский**
Дизайн-макеті және беттеу: **Н. Ю. Анисимова**

Иллюстрированная
информационная брошюра

Illustrated informational
brochure

**ПРОЕКТ
«РЕСТАВРАЦИЯ ИСТОРИЧЕСКИХ
ОБЪЕКТОВ ГОРОДИЩА КУЛЬТОБЕ»
2020 год**

**«RESTORATION OF HISTORICAL SITES
OF THE KULTOBE SETTLEMENT»
PROJECT
2020**

Проект осуществляется
ТОО «Казахским научно-исследовательским
институтом культуры»
при финансовой поддержке
Eurasian Resources Group (ERG)
в период с 2019–2021 гг.

Operator
«Kazakh Research Institute
of Culture», LLP
with the financial support
of the Eurasian Resources Group (ERG)
from 2019–2021.

Главный редактор: **А. Р. Хазбулатов**
Редактор: **Ж. Н. Шайгозова**

Chief editor: **A. Khazbulatov**
Editor: **Z. Shaigozova**

Издание адресовано широкой
аудитории, специалистам
в области истории, археологии,
этнографии, туризма, культурологии,
философской антропологии
и искусствоведения, а также всем
интересующимся историей
и культурой Казахстана.

The publication is for
a wide audience, specialists
in history, archeology, ethnography,
tourism, cultural studies,
philosophical anthropology
and art history, as well as everyone
interested in the history
and culture of Kazakhstan.

Фотограф: **А. В. Каменский**
Дизайн-макет и верстка: **Н. Ю. Анисимова**

Photographer: **A. Kamenskiy**
Design and layout: **N. Anissimova**

050010, Алматы қаласы, Медеу ауданы,
Қалдаяқов көш., 35/23 үй
e-mail: kaz.madeniet@gmail.com

050010, город Алматы, Медеуский район,
ул. Калдаякова, дом 35/23
e-mail: kaz.madeniet@gmail.com

35/23, Kaldyakov Str.,
Almaty, Medeu district, 050010
e-mail: kaz.madeniet@gmail.com

 @kultobe_

 @kultobe

www.kultobe.com

 @cultural.kz

 instituteofculture

www.cultural.kz

© «Қазақ ғылыми-зерттеу мәдениет институты» ЖШС
ТОО «Казахский научно-исследовательский институт культуры»
«Kazakh Research Institute of Culture», LLP